

GAZETA LITERARĂ

Colaborează:

ION BĂNUȚĂ, RADU BELIGAN, ION
BRAD, BORIS CARAGEA, ȘERBAN
CIOCULESCU, OV. S. CROHMĂLN-
CEANU, VICTOR EFTIMIU, V. EM.
GALAN, MIHNEA GHEORGHIU,
SILVIAN IOSIFESCU, GEORGE IVAȘCU,
DULIU MARCU, VLADIMIR STREINU,
SZEMLER FERENC, ION VLASIU

Anul XI Nr. 34 (545) Joi 20 august 1964

ORGAN SĂPTĂMINAL AL UNIUNII SCRITORILOR DIN REPUBLICA POPULARĂ ROMÂNĂ

12 pagini 1 leu

TRAIASCA A XX-A ANIVERSARE

A ELIBERARII PATRIEI

MARIA BANUS

Omenirii

Vin spre tine cu faguri de lemn și clopote-
albastre,
Cu piine și sare și cu ulcioare de vin,
Oameni de-aici, dunăreni, din părțile noastre,
Cu-adinc rivnițele semne-ale păcii te-așin.

Ei au trecut prin dezastre vechi, prin tuneluri
de groază,
Și suind la lumină, într-o lumplită-nordare,
Cu nervi, cu sînge, cu inimi fesușă, rază cu
rază,
Haina de aur a țării, zăua de-afel lucitoare.

Primește-omenire îndemnul fierbinte și matur
al țării
Ce-a dobîndit o calmă, străveche înțelepciune:
A-zirile veștedul idol, Războiul, în hăul uitării,
Și lasă, asemenea nouă, a vieții cîntare să sune.

MIHAI BENIUC

LITERATURA SUB STEAGUL COMUNISMULUI

MARIN PREDĂ

ENTUZIASM

EUGEN BARBU

LAUDE

EMIL GIURGIUCA

Cîntec pentru țară nouă

Graiul de la tine îl am,
Gîndul meu, ca un ram
Din fagul tău, întins către o stea.
Steaua răsare în fîntina ta.
Și tot ce cred că e în mine bun
Cu bunurile tale îl împart și-l adun.
Ochii-mi sînt grei, ca de-o rouă, cînd
răsari,

Vatră de mușcate mari!

Arcul voltaic al acestui timp
A risipit azi pinzele de prund
De care ieri vederea ne-o loveam.
Și-n zăua înălțată de Partid,
Porți ferecate orele deschid.
Strig sub arcada lor, urmași răspund.
Căci și ecol de la tine-l am,
Leagăn de stei, pădure de argint!

În România, de la Eliberare, al cărei act inițial, insurecția armată de la 23 August 1944, împlinște 20 de ani, se deslășoară o continuă revoluție culturală. Coordonatele ei istorico-sociale și economice le constituie transformările radicale din țară în aceste decenii, iar pe baza rezultatului lor a apărut nu numai o considerabilă sporire a valorilor culturale, ci și s-au înmulțit mereu mijloacele ca aceste valori să fie puse la îndemina poporului întreg. Aceasta de la început presupunea ca educația într-o țară cu serioase rămăneri în urmă, și într-o astfel de privință, și cu grele contingente de neștiutori de carte, să cuprindă, de la mic la mare, pe toți locuitorii țării, astfel încît să le permită participarea largă la procesul producerii și asimilării de valori spirituale. Cu alte cuvinte, înseamnă ridicarea nivelului cultural și descătușarea forțelor de creație. Dar aceasta mai presupunea ca tuturor forțelor creatoare existente sau nou ivite să li se îndrepte atenția asupra maselor populare, pentru ca prin educație, cultură și specializare, mari mulțimi omenești să fie smulse din pietrificarea lor seculară și să fie făcute receptivă la știință, tehnică și artă.

Pentru ca un astfel de proces revoluționar să se poată petrece, a fost nevoie de o nouă orientare și de o permanentă îndrumare. Cel ce a făcut actul revoluționar de la 23 August și a dus la socialism poporul și țara în mai puțin de două decenii, anume partidul leninist al clasei muncitoare, s-a ocupat neînrerupt și de orientarea și îndrumarea culturală. Fără a-l uita, socialismul fără cultură de tip socialist, cu valorificarea a tot ce este de mare preț moștenit din trecut și, simultan, cu trecerea la un salt holărilor în înmulțirea considerabilă a bunurilor de creație, precum și în răspîndirea lor, ar fi o contradicție în termeni. Noțiunea de înălțurare a exploatații omului conține în ea însăși ideea eliberării acestuia de servitutea pe care i le-a impus regimurile ce-și întemeiaseră puterea pe exploatare, adică — ignoranța, obscurantismul, concepțiile greșite, misticismul religios etc. Dar revoluția culturală nu poate fi numai o zdrobire a cătușelor trecutului, ci este cu necesitate și o zămislire de umelte prielnice, pentru ca procesul de culturalizare să se producă, iar noile valori cu un nou sens ideologic față de lume și de viață, să devină o realitate înflorească. Partidul, prin trusa muncii îndrumătoare, și-a alini în această privință scopul, depășind pe etape obiectivele fixate. Avem astăzi, atât în domeniul accesibilității și pregătirii receptivității oamenilor muncii față de valorile culturale, cât și în acel al atenției maxime acordate puterilor creatoare de valori, o situație și un nivel ridicat care nu suferă nici o comparație cu trecutul.

În strînsă corelație cu înflorirea multilaterală a vieții economice, ale cărei vicluri ar lua tot spațiul acestui articol chiar numai pentru ca să le înșir, științele, tehnica, artele și literatura — toate avînd la bază procese de creație și înflorind datorită orientării și îndrumării de partid, de stat și în organe și organizații anume — au cunoscut în ultimele două decenii o dezvoltare fără precedent la noi.

Oamenii mari din trecut, ale căror tradiții le ducem mai departe la nivelul epocii noastre, cu însușirea ce o stîrnesc idealurile socialismului și comunismului — și amintesc aici doar pe cîțiva dintre ei, ca Dimitrie Cantemir, Alecsandri și Eminescu, Caragiale și Creangă, Titu Maiorescu și Dobrogeanu-Gherea, Cantacuzino și Babeș, Grigorescu și Andreescu, Aurel Vlaicu și Vuia, Tonitza și Brîncuși, Marinescu și Levadițchi, Țiclea și Pompei sau Iorga și Pirvan — cred că ar avea destule rațiuni ca să fie mîndri de contribuțiile lor de astăzi.

Nu numai ducerea mai departe a tradițiilor progresiste majore din trecut, ci și contactul

(Continuare în pagina 8)

Există scriitori pe care, în mod ciudat, marile evenimente istorice și sociale li întîmidează. Conștiința lor creatoare și ochiul lor lucid recepționează o creație mai mare, colectivă, de dimensiuni holăritoare pentru destinul istoric al unui popor, dar nu o dată s-a întîmplat ca entuziasmul provocat de o înflorire fără precedent a țării lor să li rămas exterior creației literare, pana lor tratînd mai degrabă subiecte care vizau drame sau moravuri pe care istoria nu le-a înregistrat. Explicația există și ea constă, poate, în faptul că acest entuziasm este o consecință a contemplării evenimentului împlinit. Creația istorică a poporului nostru în acești douăzeci de ani este însă o realitate în care entuziasmul e departe de a fi fost singurul dintre sentimentele care ne-au stăpînit pe toți în această perioadă. Eroismul constructiv al oamenilor, lupta pentru învingerea unor piedici și soluționarea unor probleme cu totul necunoscute înainte, atașamentul poporului nostru la idealul socialismului, grija, răbdarea, capacitatea de a evita pericolele, clarviziunea și înțelepciunea conducătorilor partidului, toate aceste lucruri care constituie viața adevărată și irepetabilă a unor generații angajate în realizarea aceluiași țel, devin noțiuni istorice care explică de ce lucrurile s-au petrecut așa și nu altfel. Un eveniment împlinit, explicat istoricește și stîrnind entuziasmul, nu rămîne însă mai puțin, pentru unii scriitori, o enigmă. Chiar și economiștii și istoricii contemporani folosesc astfel de noțiuni, menite să sugereze un fenomen istoric sau social neașteptat, a cărui cauză trebuie căutată mai tîrziu cu efort și răbdare, dar care trebuie totuși, pentru moment, numit într-un țel; apare astfel în limbajul lor de cifre, statistici și diagrame, cuvîntul miracol. Asta vrea să spună că nici cifrele, nici statisticile și nici diagramele (și am adăuga că nici logica aparentă a evenimentelor politice și sociale) nu explică suficient ceea ce s-a întîmplat. Un scriitor însă poate, într-un anumit sens, mai mult decît explica, el poate reda sau, mai precis, el poate să facă să trăiască din nou ceea ce s-a petrecut și alt contemporan, cit și posteritatea, să poată citi în acest trecut și să surprindă miracolul în forma lui vie, așa cum a țîșnit el din conștiința colectivă a poporului. Poate că și această grea investiție să fie, un oarecare timp, cauza timidității de care pomeneam la început și e posibilă la unii scriitori? Dacă există doar la semnatarul acestor rînduri, e cu altă mai bine. Entuziasmul lui însă, cu ocazia acestei mari sărbători a poporului nostru, e la fel cu al tuturor.

Istoria ultimilor 20 de ani a început pentru mine într-o zi însorită de august, cînd am asistat cu uimire la dărîmarea Teatrului Național de către aviația hitleristă. Era un fel ciudat de a ne despărți de o armată brutală al cărei serviciu de propagandă mai susținea cu încăpăținare că luptă pentru „salvarea civilizației”. Purtam uniforma de soldat și, ascultînd canonada sinistră din jur, mă întrebam ce va urma, convins fiind că îmi revenea oricum o mare responsabilitate socială.

A urmat o toamnă patetică și după ce, prin lupta eroică a poporului vechi de comuniști, cîmpulul au fost izgoniți și țara curățată de ei, s-au ivit primele coloane de oameni în salopetă. O mulțime disciplinată a pus mina pe lopată și tirnăcoș gospodărește și a început să facă ordine acolo unde anarhia și bunul plac stăpînise destulă vreme. Lipsa tonului demagogic, lipsa acel gongorism factice de care urechile noastre erau satșite. Se vorbea realist despre greutăți, despre terminarea războiului, despre începerea reconstrucției. Un asemenea limbaj fără străluciri de stil, fără dantela orala, împunea oamenilor serioși. Cîrînd sunetul solemn al zidurilor vechi ce se prăbuseau s-a auzit în toată țara. O mătură imensă a aruncat în alara scenei pleoara de politicieni avizi de portofoliu. Treburile publice au fost luate în mîini puternice și acolo unde mai explodau încă bombe uitate au răsărit copaci și peste ruine s-au înălțat ziduri. Cu o modestie exemplară s-a pornit la lucrări fără precedent. Au fost dinamitați munții, s-au construit șosele și tuneluri, hidrocentrale, uzine și orașe noi, ceea ce părea himeric se înlăpăua cu o precizie de ceasornic. O mîsternie grea și apăsătoare trebuia înlăturată. Țara fusese sărăcită, jefuită sistematic, economia preistorică de pină mai ieri lăsase urme adînci. Trebuiau decenii pentru a putea ieși în lume cu fața curată. Poporul înțreg a înțeles curînd că trulia goală a cuvîntelor de demult fusese înlocuită cu demnitatea faptelor și atunci acel nucleu de oameni care abia leșiseră din închisori, împuținați fizicește, dar cu un mare moral, a fost urmat fără șovăire pe calea înlăpăuirii fără precedent de întregul popor. Cuvîntul Partid a căpătat greutatea marilor metale, rîndurile acestei oști puternice și disciplinate s-a înmiit. Savanți, artiști, medici, slujrîndurile acestei oști puternice și disciplinate s-a înmiit. Savanți, artiști, medici, slujrîndurile acestei oști puternice și disciplinate s-a înmiit.

(Continuare în pagina 3)

MIHAI RALEA

În ziua de 17 august 1904 a încetat din viață academicianul profesor Mihai Ralea, membru al Consiliului de Stat al Republicii Populare Române.

Mihai Ralea s-a născut în ziua de 1 mai 1896 la București. Absolvent al Facultății de drept și de litere din Iași, își continuă studiile în Franța, unde în anul 1923 obține titlul de doctor în litere cu o leză vădind încă de pe atunci viziunea preocupării ale tinerului intelectual — „Ideea de revoluție în doctrinele socialiste”.

Conferențiar de pedagogie socială din anul 1923 și apoi profesor de pedagogie și estetică la Universitatea din Iași, Mihai Ralea desfășoară o vastă activitate pedagogică și publicistică, fiind unul dintre cei mai asidui colaboratori ai „Vieții Românești”, în paginile cărora semnează remarcabile studii de sociologie, estetică și critică literară.

Ca profesor de estetică din anul 1938 al Facultății de litere și filozofie din București și titular al catedrei de psihologie la aceeași facultate, întreprinde o temeinică și rodnică muncă științifică și didactică, formând în jurul său un cerc larg de cadre, cărora le însușea pasiunea pentru cercetarea științifică.

Cărturar democratic, om de o vastă cultură, talentat și multilateral, Mihai Ralea publică înainte de 23 August 1944 numeroase lucrări, printre care: „Formarea ideii de personalitate”, „Introducere în sociologie” sau „Explicarea omului”, în care apar principiile unui înalt umanism, ideea de simă pentru condiția umană, de civilizație și progres.

În anii dictaturii fasciste, orientarea sa profund democratică îl apropie de Partidul Comunist Român.

Partidul socialist-țărănesc, condus de Mihai Ralea, s-a alăturat Frontului patriotic antihitlerist, fiind din inițiativa P.C.R. în iunie 1943. Mihai Ralea a fost unul din inițiatorii memoriului semnat de intelectuali progresiști prin care se cerea ieșirea României din războiul antisovietic.

Ministru al artelor în primul guvern democratic, președinte de Dr. Petru Groza, ministru al României în Statele Unite, deputat în Marea Adunare Națională, vicepreședinte al Prezidiului Marii Adunări Naționale și din anul 1961 membru al Consiliului de Stat, Mihai Ralea a desfășurat o vastă activitate închinată patriei socialiste, pe care a slujit-o cu un nesfârșit devotament.

Ca președinte al Comitetului național pentru apărarea păcii, ca membru în Biroul Consiliului Mondial al Păcii, în calitate sa de pre-

ședinte al Comitei naționale a R. P. Romine pentru UNESCO și ca președinte al Grupului național român al Uniunii Interparlamentare și membru al Consiliului acestei Uniuni, Mihai Ralea a militat cu înflăcărare pentru cauza păcii și a coexistenței pașnice între popoare. Cuvântul său talentat a răsunat la numeroase reuniuni internaționale.

Om de știință, de prestigiu internațional, el și-a adus în calitate de președinte al Institutului român pentru relații culturale cu străinătatea contribuția sa contribuție la apropierea și colaborarea dintre oamenii de știință și cultură din țara noastră și colegii lor de peste hotare.

A îmbinat întotdeauna munca politică și obștească cu cea științifică, cercetările sale publicate în ultimele două decenii din domeniul psihologiei sociale, al istoriei psihologiei sau al psihologiei artei făcând autoritate

în materie.

Director al Institutului de psihologie al Academiei R.P.R. și al revistei „Viața Românească”, Mihai Ralea a adus o contribuție valoroasă la răspindirea învățăturii marxist-leniniste.

Ca o încununare a unei munci neobosite în slujba socialismului, în anul 1957, Mihai Ralea a fost primit în rândurile Partidului Muncitoresc Român.

Pentru activitatea sa socială, politică, științifică și didactică, Mihai Ralea a fost distins cu înalte ordine și medalii ale Republicii Populare Române și cu titlul de „Laureat al Premiului de Stat”.

Prin dispariția academicianului Mihai Ralea, poporul nostru pierde pe unul dintre cei mai valorosi cărturari ai săi, militant activ și neobosit pentru progresul social și cultural al țării, patriot devotat socialismului și păcii.

ACADEMIA R. P. ROMINE

INSTITUTUL ROMIN PENTRU
RELAȚII CULTURALE CU
STRĂINĂTATEA

GRUPUL NAȚIONAL ROMIN
AL UNIUNII INTERPARLA-
MENTARE

MINISTERUL INVĂȚĂMINTULUI

COMITETUL NAȚIONAL
PENTRU APĂRAREA PĂCII

COMISIA NAȚIONALĂ
PENTRU UNESCO

TELEGRAMĂ

Familiei academicianului profesor MIHAI RALEA

Conducerea Uniunii Scriitorilor și scriitorii din țara noastră au aflat cu adință durere și mîhnire bristă veste a încetării din viață a academicianului profesor MIHAI RALEA, cărturar ilustru, mare personalitate culturală, militant activ și neobosit pentru progresul social și cultural al țării noastre.

În aceste clipe grele, vă transmitem din inimă sincere condoleanțe și vă asigurăm că simțem alături de dumneavoastră în nemărginită și năpraznică durere care vă încearcă. Păstrăm neșterșii în sufletele noastre figura luminoasă și prodigioasă operă multilaterală a lui Mihai Ralea.

În numele conducerii Uniunii Scriitorilor
Președinte,
MIHAI BENIUC

Într-o istorie literară a realizărilor din cele douăzeci de ani de la Eliberare, un capitol special se cuvine scriitorilor interbelice consacrați, care și-au pus talentul, experiența și devotamentul în serviciul noului umanism socialist. Ceea ce izbește, într-un bilanț de acest fel, este în primul rând forța creatoare a celor mai viștiți dintre ei, exemplari atît prin ritmul, cît și prin calitatea activității lor, de-a dreptul uluitoare. Toți au găsit însă în ambianta vieții socialiste un cadru favorabil afirmării individualității, stilului de creație propriu, precum și suficiente surse pentru a-și înnoi viziunea filozofică și concepția despre lume. Alăsurul lor sincer și vibrant față de politica Partidului Muncitoresc Român și față de valorile create de revoluția socialistă a avut ecouri și pe planul literaturii. Ca om din generația mai veche imi dau seama de rondoale politice înțelepte duse de partidul clasei muncitoare în rândurile intelectualilor, și un prim efect al acestei ample și generoase acțiuni îl desprind în operele scriitorilor citaji mai jos. Astfel, înainte de a-și fi încheiat ultimele capitole din Anii de ucenicie (1945), cea mai frumoasă carte memorialistică din literatura noastră, Mihai Sadoveanu dăduse exemplul adevății sale entuziasme la noua orinduire a democrației populare, cu autoritatea îndoită a „investigatorului” din 1907 și a scriitorului antifascist căruia huliganii îi arseseră cărțile în piețele publice. Paralel cu o remarcabilă activitate publicistică de persuasiune, marele scriitor a fixat întiile jaloane istorice ale prefacerilor revoluționare în romanele Mitrea Cocor și Păuna mică, dind parca pildă noii generații care se ridica, de modalitatea întuirii fenomenelor în curs de desfășurare, ale vieții sociale instante. Ridicîndu-se împotriva ideologiei literare burgheze, care prelinse a enunța cu caracter de lege, așa-zisa condiție a „perspectivelor istorice”, pentru a eluda actualitatea fierbinte, Mihai Sadoveanu făcea proba contrarie cu forța evidentă, descifrînd semnificația momentului și adîncile transformări în sufletele celor alăturate obidiți și prigoniti, ale căror năzuințe le înțelegea din todeauna. Evocatorul neîntrecut și al aspirațiilor lor din trecut, nemulțumit însă de primul său roman istoric Șoimii, după trecere de cincizeci de ani de la apariția sa, a dat un alt mare exemplu etic și artistic întregii noastre breșle scriitoricești, prin realizarea magistrală a noii versiuni Nicoră Potcoavă, capodopera sa în sectorul epice istorice, încununîndu-și la verdea vîrstă de 75 de ani seria de realizări majore: Neamul Șoimăreștilor, Domnița Ruxanda, Hanul Ancuței, Zodia cancerului sau vremea Duca-Vodă și Frații Jderi. Mihai Sadoveanu rămîne prin acest gest simbolul marelui artist care-și slujește neîncetat opera, în căutarea perfecției supreme și a frumuseții fără pată, chiar dacă, prin structură temperamentală, el ni s-a relevat din tinerețe o adevărată forță a naturii, de o prodigioasă productivitate.

Aparținînd aceleiași rare familii de scriitori, de o incalculabilă forță de creație și de reînnoire, poetul Tudor Arghezi a desfășurat o foarte bogată și multilaterală activitate după 23 August, începînd cu vitriolantul pamflet teatral Sîringa, în buna tradiție molerescă antimedică și sfîrșind cu săptămînalele sale „tablete” și poezii, cu care ne-a obișnuit și pe care le așteptăm ca pe niște rubrici periodice permanente. S-ar putea afirma cu precizie, că în aceste două decenii care au asigurat și scriitorilor și artiștilor alte condiții de existență și de creație, marele poet și-a dublat volumul activității sale literare față de perioada 1906—1944, bîntuindu-și grilele materiale ale poetului, nevoit să ducă munca publicisticului înlăuntrul la galeră. Calitatea acestei produceri este

atasta de prestigiu ciclurilor 1907 (1955) și Cîntare omului (1958) care jalonează luminos evoluția literii noastre contemporane, în sectorul literaturii revoluționare și umaniste. Marele pamfletar este însă prezent și în Sîturii peșterii (1957) poate cea mai densă culegere de poezie satirică din întreaga noastră literatură. Iar acum în urmă, în pofida unor succesive ediții „definitive”, modest intitulată culegere de Versuri, apar aproape anual una după alta, dense și elegante plachete cu titlul Franze (1961), Poezii noi (1963) și Cadențe (1964). Cîntorul dubitativ, care i-ar pîndi maeștrului o eventuală sincopare a sufletului poetic, în raport direct cu vîrstă, ar rămîne surprins să descopere că tocmai acum poetul își afirmă înclina-

ȘERBAN CIOCULESCU

■■■■■■■■■■

O NOUĂ TINERETE

rea de a-și lărgi cadrele, în compuneri unei dramatizate, de esență lirică, însă și de o strictă arhitectură, sfîdînd vegile străvechi ale lui Cronos. Pe de altă parte, vegile ziarist și pamfletar, care a dat expresie conștiinței publice unanime, sub ocupație fascistă, cu tabeta Baroane, continuă a înflura prozei sale periodice aceeași acuitate de întuire și pulsului obștesc și aceeași concentrată expresie plastică. Din aceeași mare generație, de curînd defunctul I. Agribercareanu, — căruia abia în zilele democrației populare i s-a făcut dreptate, prin slătuirea justă a vasle sale opere pe întiul plan al valorii — s-a bucurat și el de posibilitatea de a-și încuna opera cu realizări surprinzătoare. Dintre acestea este suficient să cităm uimitorul mare poezie, de dimensiunile unui roman, cu titlul Faraonii, epoece care l-ar fi fermecat pe Panait Istrati.

Al ilustru ardelen recent dispărut, Lucian Blaga, înmulțindu-și activitatea fără să se împărăie, a publicat alorisme, poezii închinute noului belsug al holdelor (Semînțele) dar și unei a doua tinereți erotice (Încă o dată), încercări dramatice cu subiect intim folcloric (Anton Panu), precum și vaste traduceri (Faust de Goethe, și opere alese de Lessing).

Ca să rămînem însă la scriitorii din așa-numita familie a „maturilor”, la scriitorii productivi și multilaterali, care sparg cadrele specializării, dar și ale definițiilor sumare, relevăm activitatea prodigioasă a lui G. Călinescu din ultimii douăzeci de ani. În săptămînală „Cronica optimistului”, alternează la rampă deputatul activist, în turneu raional, drumetul desputînd în toată țara edificările uluitoare ale agriculturii, ale industriei și ale construcției urbanistice, ecistul și filozoful culturii care

reșpunde în toate problemele culturale ale actualității și curiozității universale a noilor straturi de cititori care-l urmăresc periodic. Romancierul, afirmat în trecut cu Enigma Otiliei, carte de mare succes, și-a lărgit cîmpul viziunii în Bletul Iordanic și Scriinul negru, vaste cronici, surprinzînd un deceniu de viață nouă, cu crepusculul lumii vechi. Istoricul literar a dat cu monografiile închinată lui Gr. Alexandrescu și lui N. Filimon, modele de erudiție și de sinteză. Cu Ludovic al XIX-lea, G. Călinescu unește evocarea istoriei cu actualitatea, dînd-un unghi dramatic foarte personal. Am fi incompleți dacă am omite a menționa faptul discutabil că, dintre toți publiciștii, scriitorii și intelectualii de azi, G. Călinescu este au-

toritatea cea mai iubită de tineret. În acest fel, tineretului de astăzi onorează pe cărturarul care-i deschide orizonturile cele mai vaste și mai variate.

Dacă ne-am întreba, din nevoile economiei de spațiu și în urmărire a virtuților, despre romancierul reprezentativ al generației interbelice, alegerea noastră s-ar opri asupra talentatului poet Zaharia Stancu, înfîmțîndu-l autor de romane înainte de 1944, dedicat însă integral epicii, în ultimii douăzeci de ani. Cu Descult, Dulăii, Rădăcinile sînt amare, Jocul cu moartea și Pădurea nebună, vigurosul liric, închinat alături în strînsăsoarea dublului cântec, a edificat o vastă operă de demnitate a opresiunii din trecut, pînă în pragul zilelor noastre, uriaș furnicar de chipuri din toate stratele sociale, văzute prin prizma pamfletarului, a poetului și a observatorului. Deși a început să-și facă un nume înainte de 23 August și s-a afirmat în timpul războiului cu simbolical poem proslatar Meliș, poetul Mihai Beniuc, de curînd dublat de un romancier și de un dramaturg, aparține prin ciclul său de douăsprezece culegeri lirice, toate închinăte marilor prefaceri istorice din patrie, literaturii clasice noi, în care-și afirmă cu o deosebită forță avîntul său tumultuos.

Geo Bogza a adus și el o contribuție masivă în treptele cele două războaie ridicînd reportajul la înălțimea artistică cea mai înaltă (Tări de pîtră și de foc), după ce, în presa înaltă comunistă, semnase pamfletele cele mai virulente. Poet și pamfletar ca și Arghezi, căruia-i consacram un îndreptățit cult, Bogza a dat cu Cartea Oltului, după 23 August, cel mai masiv capitol al unei cîntări a României, văzută sub unghiul tumultului geologic.

Ororele războiului fascist și lupta socialistă pentru pace au inspirat statornic pe unii dintre cei mai talentați poezi interbelici: Otilia Cazimir, Eugen Jebeleanu, Cicerone Theodorescu, Radu Bouranu și alții.

Sectorul cel mai combativ al literaturii, — am numit teatrul, — a mobilizat dintre seniori pe neapuzabilul Victor Eftimiu, (Iaiudici, Parada, Pană Lesnea Rusalin, Doctor Faust vrăjitor), pe Mircea Stănescu (Cărțile cu palate, Matei Milo, Eminescu, Procesul domnului Caragiale, Rapsodia figenilor), pe Al. Kirilescu (Dictatorul, Nunta din Perugia, Michelangelo, Moș Teacă, Tarșita și toșiorul), pe Tudor Mușatescu, Tudor Șoimaru, etc. Dintre defuncți, l-am păstrat la urmă pe alt mare director de conștiință al tineretului, pe Camil Petrescu, care s-a văzut strîns o operă dramatică în trei ample volume, ca să adauge la ele arzătoare dramă Bălescu și bîntuitoria comedie Caragiale în vremea lui Romancierul și-a dat cu Un om între oameni, realizarea epică majoră, învinnd cu o vastă documentare și cu un tot alil de lafer sîntu epic, revoluția din 1948, domi de ardenta figură a lui N. Bălăș, marele democrat revoluționar, dîndu-i cauzele populare. Anulur multilaterală a lăsat și un amplu poem pentru copil, sugestiv intitulat Paștele.

Cu aceasta ne dăm seama că ne-a rămas necercetată literatura — în plin avînt — pentru copii și tineret, la care și-au dat contribuția dintre cei mai noroi scriitori interbelici, Tudor Arghezi și Otilia Cazimir.

Critica literară dintre cele două războaie a activat în frunte cu decanul ei de vîrstă și de talent, Perpessiciu, cu ale sale erudite și delectabile Mențiuni de critică, de istorie literară și de folclor; exemplarii editori europeanescian a încheiat cu volumul IV — din Opere, ciclul liricii și al literaturii populare, din monumentală sa publică, începînd cu trei decenii în urmă. Cu dispariția premîtură a lui Pompiliu Constantinescu (1901—1946), critica literară interbelică și-a pierdut reprezentantul cel mai ilustrativ ca onestitate profesională și sagacitate de judecată. O altă grea pierdere au încercat deunăzi estetica generală, critica stilistică și comparativă cu încetarea din viață a lui Tudor Vianu, după o secundă activitate multilaterală de mare prestigiu, în țară și peste hotare, ca reprezentant permanent la UNESCO.

Varietatea și forța acestor exemple demonstrează cu strălucire contribuția scriitorilor de mare prestigiu la dezvoltarea literaturii contemporane, modul cum idealurile de luptă ale clasei muncitoare au găsit un ecou adînc în conștiința lor, sentimentul patriotic cu care au înțeles să participe la ridicarea edificului noii noastre culturi socialiste. Print-un asemenea efort, conjugat cu cel al generațiilor mai tinere, patrimoniul literaturii romine s-a îmbogățit cu valori pe care istoria literară vîltoare le va înscris la loc de cinste.

Este un fenomen caracteristic, an de an parcă mai plin de refie și culoare, cu toate atribuțiile unei izbitoro realități și îndreptînd cele mai frumoase speranțe: afluența tinerilor în literatură; vocația sigură, unei străluciri, și elanul cu care ei împresăpăză și relax, de la un an la celălalt, peisajul dinamic al literaturii romine de azi; și în același timp, o contribuție lor. De la Eliberare s-au succedat cîteva promoții de scriitori tineri, în viguros proces de maturizare. A le urmări evoluția, echivalență în fond cu a fetei istoria noi noastre literaturii pe o durată de douăzeci de ani. Cu apurul solidar, de prim ordin, al tuturor generațiilor s-au cristalizat sensul profund comunist, valoarea și originalitatea literaturii noastre. Climatul feril, condițiile prielnice creației, ială ce a stimulat, în anii socialismului, afluxul mereu reînnoit al forțelor tinere. „În anii puterii populare — arăta tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej în cuvîntarea rostită la Conferința organizației de partid a orașului București — maeștrilor cuvîntului, celor aparținînd generației căreia numele lui Sadoveanu și Arghezi i-au dat o deosebită strălucire, cît și generației care a intrat în viața literară, în perioada dintre cele două războaie mondiale, li s-au adăunat numeroși tineri scriitori talentați — și este bine că mulți dintre ei abordează curajos teme complexe ale contemporaneității, învășîndu-măstrie de la înalții”.

Amploarea deosebită a fenomenului, ritmul susținut de afirmare a noilor promoții scriitoricești, (numai în ultimele cîteva luni, debuturi foarte promițătoare în colecția „Lucașeală”: Ion Alexandru, G. Bălăș, Ana Blănișanu) care îmbogățesc universul prozei și poeziei noastre, dovedesc o înfrînșabilă vitalitate și confirmă o evoluție clar ascendentă. Explicatia acestui fenomen este, nu în ultimul rînd, una de ordin social și o vom numi folosind cuvintele lui Ibrăileanu: „lărgirea cîmpului de recutare a scriitorilor”. Îndată după primul război mondial, criticul Vieții românești formula dezideratul, de satisfacerea căruia își lega speranțele de viitor, ca „talentele rominești” (recrutate pînă atunci „numai dintr-o subțire pătură socială”) să beneficieze de un mult mai larg cîmp de selecție, de o foarte cuprinzătoare lăză socială, incluzînd și categoriile producătoare de bunuri materiale, țînute în afara culturii. Tărăniea, în primul rînd, „a rămas departe, de cultură — sublinia Ibrăileanu. Cine poate spune cîte talente, cîte genii poate, au rămas necunoscute din această cauză? Dacă împlinirea nu făcea ca în deseori de atîtea mii de contemporani ai săi din tînuțul Neamțului, Creangă să învețe la Școala și la Școala Națională, literatura noastră ar fi fost lipsită de cel mai fermecător provolor al ei”. Cînd această situație anormală va face loc unei echilibrabile, iar masele largi vor putea avea acces la învățătură și la cultură în genere, cînd, adică, se vor crea condiții stabile „pentru învrea unui puternic contingent de scriitori” selectat dintr-un foarte mare număr de tineri intelectuali ridicați din rîndul claselor muncitoare ale societății, numai atunci, anticipa mai departe Ibrăileanu „pentru înția oară, poporul acesta va da tot ce e în firea lui să dea în domeniul literaturii”.

Este evident pentru oricine că anticipările și năzuințele acestea înțetează de a fi pure luzii frumoase, numai în cadrul organizării pe baze democratice și socialiste a vieții și că numai socialismul, cu schimbările structurale pe care le-a adus cu sine, poate statornic împerejurările dorite și prefigurare în cuvintele lui Ibrăileanu „Stabilind și realizînd în planul realității dreptul inalienabil la cultură al maseilor producătoare, revoluția socialistă inițiată și condusă de partidul clasei muncitoare a determinat și lărgirea bazei de selecție a „talentelor rominești”, a sporit considerabil „cîmpul de recutare” a scriitorilor. Este deci parte integrantă a revoluției culturale, o consecință directă a marilor răsturnări și prefaceri de ordin social. Aceasta este în fond explicația obiectivă, a afirmării tuturor numeroaselor promoții de tineri scriitori, foarte înzestrați, menii să aducă o contribuție substanțială în literatura noastră de după Eliberare. Nici un talent nu a fost descuraj, lăsat să se piardă, cum adesea se întâmpla, din pricina condițiilor ostile și a dificultăților dramatice, alăturate, toate talentele adevărate sînd posibilitatea profund stimulatorie de a se afirma, de a-și da întreaga măsură în planul creației. Așa se face că atîția tineri au izbutit în numai cîteva ani de activitate literară să-și consolideze un „nume”, să se constituie personalități distinct conturate și să producă opere apreciate cum se cuvine nu numai în sfera limitată a „generației” dar și la scara întregii literaturii, la nivelul ei, adesea, cel mai înalt. Unii dintre debutanții de acum cîteva ani sînt astăzi scriitori adevărați, în toată puterea cuvîntului, cu un public al lor, care-i așteaptă, și în același timp se bucură de considerația plină de încredere a atenției a criticii literare. Împerejurările stimulatorie asigură și nu o dată grăbesc deslășurarea virtuților latente, accelerează procesul maturizării. În toate domeniile literaturii — poezia, proza, dramaturgia, critica literară — s-a afirmat imitativ în ultimii ani un puternic și numeros dezlășare de tineri și foarte tineri autori. Asupra contribuției lor, reliefînd apăsata energie creatoare pe care o revelează la tot pasul promoția nouă — avea categoria care în momentul de față alcătuiește „tînăra generație” — ne oprim în cuprinsul prezentelor însemnări, pentru a sugera în linii cîte de sumare varietatea și amploarea fenomenului, și mai puțin pentru a stabili niveluri și a pune ostentiv „note” prin forța lucrurilor foarte discutabile.

Fără îndoială, noțiunile acestea: tînăra generație, literatura tinerilor etc. au un conținut extrem de mobil și, uneori, destul de imprecis, iar procesul împotriva excesivelor lor valorificări ca instrument absolut și criteriu obiectiv al istoriei literare (văzute ca o succesiune de valori ridicate unele

deasupra și totodată în contra celorlalte) este în mare măsură îndreptălit. În cazul fericit, ele reprezintă însă un instrument de lucru, un procedeu la îndemînă, rapid, practic și modest, fără pretenția de a rezolva definitiv problema dezvoltării unei literaturi sau de a oferi un termen de riguroasă clasificare.

Voința de a descoperi niumidecți „specifici” fiecărei generații, în nota sa unică și ireductibilă, riscă să ducă uneori la simplificări, la clasificări și ierarhii inventate, iar în interiorul fiecărei „generații” nivelează deosebiri, reducînd individualitățile (care condiționează strălucirea unei epoci literare), pentru ceea ce s-ar părea că este particularitatea în absolut a respectivei „generații”. Lășînd însă deoparte orice pedanterie și renunțînd pentru moment la disocierile, necesare desigur, de ordin teoretic, în jurul conceptului ca atare, un fapt se impune cu puterea evidenței: există o categorie de tineri scriitori care aduc o notă particulară de energie în abordarea temelor complexe ale realității noastre socialiste, aduc experiența lor specifică și colectivă de oameni formați în climatul revoluționar și constructiv de după Eliberare, și sînt legați printr-o relativă comunitate de preocupări estetice. Formația lor, biografia individuală și

umane cuceritoare, personalități pline de farmec, cărora condițiile socialismului le-au asigurat largi posibilități de afirmare.

Autor al unor nuvele și povestiri de o pregnanță epică deosebită, de relief apăsător, cu eroii implicați în situații dramatice, nu o dată spectaculoase, și al unor fragmente de proză vestind un roman de o structură îndesită, saturat de impresii viabile, este Faneș Neagu.

Foarte subtil analist al proceselor de conștiință, înclinat cu deosebire să urmărească aspectele dezalienării, ale descătușării omului și ale întregirii sale într-un univers liber, armonios și echilibrat, se vedește a fi N. Velea în Poarta și 8 povestiri.

În descrierea noului univers muncitoresc, în revelarea valorilor morale ale acestuia, romanele lui Nicolae Tic (Ora șase, Anii tineri, Un vals pentru Maricica) indică de asemenea un scriitor plin de vervă și un stil original. Szabo Gyula în Neamul Gondosilor și Aprilie cînd crește iarba oferă o imagine plină de firesc a realităților noastre.

Reporter și novelist preocupat de aspectele feliurale ale înfruntării determinate de constituirea noilor raporturi umane, Pop Simion a dat acum la iveală un interesant roman, Triumful, Vasile Rebreanu și Al. I. Ghilii în

SCHIMBUL DE MÎNE

L. RAICU

colectivă, lecturile și experiența lor literară sînt determinate limpede de acest nou climat, specific socialismului. Efortul lor creator, atenția concentrată asupra sensurilor noi ale epocii, asupra aspectelor mai caracteristice ale realității noastre, s-au convertit, nu o dată, în opere încheiate.

În domeniul prozei, s-a impus, cu impresiionantă amploare, un dezlășare de caracterul schimbărilor intervenite în conștiința oamenilor sub impulsul revoluției; cu concursul celor mai talentați scriitori tineri se produce o restructurare a literaturii din chiar punctul de vedere al materiei ce o tratează, se dezvoltă un roman al prezentului, cu problemele sale tipice (principial sursă a originalității) și se pun premisele reprezentării artistice a clasei muncitoare. Schimbările de conștiință ce se produc în structura omului de astăzi, marile energii creatoare pe care aceste modificări le autorizează, le stimulează, sînt de un interes deosebit pentru scriitor. Ritmurile noi ale prezentului, orizonturile construcției, dezvoltarea în aceste împrejurări și a unor sentimente noi, principii etice etc. constituie substanța creației epice reprezentative. Niciodată n-a fost mai evident decât astăzi, faptul că un artist autentic se poate realiza într-o operă demnă de talentul său și de epoca sa, dacă știe să descopere adevărata umanitate, problematica, valorile lumii în fremătul căreia trăiește.

Prin ponderea pe care operele lor și-au cucerit-o în contextul literar al actualității, unii scriitori greu mai pot fi înscrisi în seria „tinerilor” căreia continuă totuși să-i aparțină prin condiția fatală a vîrstei. E vorba, ca să luăm un exemplu reprezentativ prin unanimitatea aprecierilor întinse, de Titus Popovici, un scriitor care înainte de a fi atins pragul celor treizeci de ani a dat literaturii socialiste două dintre construcțiile ei epice mai solide: Străinul și Seta, romane care aduc înlăunșă posibilități de caracterizare socială și tipologică. Seta e o carte a descătușării unor mari energii omenești, apăsate, reduse la forme automate în condițiile nedreptății; prin Mitru Moț aceste uriașe forțe încep să se miște, învață să acționeze pentru înlăturarea nedreptății. În leul spontan, care delinșă la început pe Mitru Moț, e concentrată energia unor mari categorii sociale, a maseilor de oameni care simt că revoluția le asigură un climat de afirmare, un ideal eliberator.

Cordovanul lui Ion Lăncrăjan atleșt un veritabil talent evocator, cu priză directă asupra lumii satului și cu o înclinație specială pentru zugrăvirea pasiunilor, a situațiilor dramatice. Romanul Izbușești să realizeze un tablou cuprinzător al drumului istoric spre socialism străbătut de satul rominesc.

Schișele, romanele, teatrul lui Teodor Mazilu revelează un scriitor de o vocație (cel puțin în direcția satirică) remarcabilă. În ciuda inegalităților, ele izbușec să configureze un univers propriu, specific, în care valorile exemplare ale spiritului revoluționar, ale umanismului lucid (Viu din Bariera) sînt exaltate cu putere de convingere iar diversele mecanisme și forme de alinare burgheză și mic-burgheză sînt supuse unei necrutătoare analize critice, meticuloase și violente, în vederea totalei discreditări.

Zilele săptămîinii și mai ales Vara otlenilor și volumele de nuvele indică în Dumitru Radu Popescu un puternic scriitor, dotat cu însușiri de poet, umorist, observator, creator și analist. Acesta este capabil să dezvăluie tipuri

VUIET DE BUCIUM

Răsune un buciom pe creste
Și tulnice sune în văii...
E zi de-nceput de poveste,
Se umple cu magica veste
Sfârșitul de vară-n vâpâi.

Se-ntinde o zariște nouă,
Pirjolul și seceta, frați,
Departa s-au dus amindouă
Și cerul e darnic în rouă
Din mare și pină-n Carpați.

Căzut-a și lanțul și lațul,
Cătuse, amarnicul jug,
E liberă mintea și brațul
Să-ți sfimperi, romine, nesățu
De-nucă, de spor și belșug.

Scăpat de cumplita povară
La treabă te-ai pus bucuros,
Din iarnă făcuși primăvară
Și plină e scumpa-ne țară
De-al faptelor tale prinos.

Din urbe și pină la stele
Cuteriere marele zvon,
Fameile cîntă și ele,
Se-naltă, cu miile, schele
Și fruntea-și înaltă lon.

Și nu mai e munca rușine!
Și nu mai e slugă, stăpîn!
În aur de roi de albine,
În tînrul dor de mai bine
Tresaltă pămîntul bătrîn.

E pace și freacămlu trece
Din funduri de mină, pe lan,
Și tara în fapte se-ntrece:
Cit altele urcă în zece,
A noastră sporește-ntr-un an!

ION BRAD

TIMPUL

În epocă-am intrat adolescent,
Infriguat, ca într-o apă mare
Și mistuit de vastul timp prezent
I-am învățat spirala suitoare.

Știu c-am avut norocul să mă nasc
A doua oară-n înclătarea vremii
Cînd l-a încins obrazul hid și flasc
Curatul sînge tînr al Ilenii.

De două mii de ani au așteptat
Furtuna-i să le bîntuie în vine
Ai mei, necunoscuții, la plug și secerat
Pînă să cînte timpul cu sevele în mine.

De-ating pămîntul, vin în urma mea
Orașe, turnuri, trepte gînditoare
Și florile ce au în vîrf o stea
Și stelele care așteaptă-o floare.

Mușc aerul flămînd de prospețimi
Știind că-i răsufierea mea în toate -
Ca brazii în Carpați ne risipim
Ozonul din idei transfigurate.

E cugetare tot ce-a fost doar mitic
În tragicul poeziei milenare,
Azi, cînd plantăm în spațiul mioritic
O viziune-a vremii viitoare.

SZEMLÉR FERENC

PARTIDUL

Te-ntrezăreau ca pe un astru-n ceată,
Prin veacuri, robi cu miinile legate.
Și iată-ai pus istoria și timpul
Sub semnul frînței tale minunate.

Aduci cu tine, ca magnetic suflu,
Un patos al furtunii-noitoare.
Și norii fug, topită cruce noaptea
De cel mai splendid răsărit de soare.

Chiar forțele naturii te ascultă,
Păspund comenzi tale-obia șoptită,
Se prind din nou în horă și renasc
Într-o geneză mai desăvîrșită.

Vezi? Prin cuvîntul tău înflăcărat
Ne trecem inima înflăcărată,
De geană ne apropii viitorul:
O zare-n curcubeie îmbrăcată

În care noi ne desenhăm, superbi,
Profilul nostru emoționat.
O, sufletul ne-ai cucerit și gîndul,
Așa cum Marx și Engels te-au visat.

In rominește de MARIN SORESCU

LAUDE

(Urmare din pagina 1)

tori ai uzinelor și ai disciplinei miinții stau cot la cot opunînd unui trecut umil și fărâ glorie acest mîndru prezent, încărcat de uluitoare energii.

23 August 1944 nu a fost numai o dată istorică, una din acele zile cu care o națiune se mîndrește milenii de-a rîndul, pentru că într-o astfel de zi milioane de oameni înțeleg că începînd de atunci pot privi cu mîndrie soarele și lumea. 23 August semnifică înainte de toate o Eliberare a spiritului românesc, fînt în întunecime și destîn oarecare.

S-au spus de multe ori cuvinte splendide despre această zi și despre semnificația ei, vreau numai să amintesc celor care ne urmează de marele drum al socialismului și comunismului că fără singele dăruit Cauzei de către comunisti, fără energia lor nepotolită, fără arzătoarea vigoare muncitorească ce a însoțit zi de zi viața noastră, astăzi nu ne-am fi putut mîndri cu imensul Arc de triumf al ultimilor douăzeci de ani.

O lume înțregă privește cu o curiozitate sporită spre inima aceasta de pămînt, înfloritoare și rodnică, grădina neasemuită a vieții. Sîmăm drept în fața tuturor cu un spic galben al belșugului în mina dreaptă. Ceea ce oferim universului este încrederea nețărmurită într-un viitor al păcii și al progresului.

Strîns uniți în jurul partidului, al conducătorului său încercat, tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej, să ridicăm un paltar în cinstea marelui sărbătorit, cîntînd munca și dragostea de patrie.

Eugen BARBU

Continuare în pagina 10

ROADELE UNEI POLITICI ÎNTELEPTE

Prin bogăția ei de conținut și de modalități artistice, prin complexitatea problematicii umane pe care o reflectă, ca și prin varietatea stilurilor, literatura din acești 20 de ani constituie una din componentele cele mai pregnante ale culturii noastre contemporane. Personalități din cele mai proeminente — Sadoveanu, Argezi, Blaga, Călinescu, Camil Petrescu — din generațiile mai vîrstnice, poeți și prozatori afirmați în deceniul premergător războiului — Stancu, Bogza, Beniuc, M. R. Paraschivescu, Jeleleanu sau Maria Banuș —, alături de care, în anii de după Eliberare, și-au înscris numele un Marin Preda sau Titus Popovici, V. Em. Galan sau Eugen Barbu, Nina Cassian sau Baconsky, apoi, cu strălucire meteorică, Nicolae Labiș, cărui faimă umasă Nichita Stănescu sau Ana Blandiana, iar în proză un D. R. Popescu, N. Velea sau Fănuș Neagu — operele acestora și ale multor alora — la care se adaugă dramaturgia în frunte cu Horia Lovinescu, Baranga sau Mirodan — constituie unul din cele mai întinse capite ale creației noastre spirituale asupra căreia, retrospectiv, privim astăzi prin ani, pînă în August 1944.

Partidul clasei muncitoare este acela care, ca un corolar al unui intens proces de conștiință colectivă, a devenit călăuzitorul înțelept și nu mai puțin îndrăzneț al voinței de progres material și spiritual, de înflorire a civilizației și culturii poporului român.

În rîndurile intelectualității atașate de partid după Congresul al V-lea, în perioada marilor lupte antifasciste declanșate în februarie 1933, în anii grei ai războiului, în jurul presei ilegale sau legale conduse sub influențate de partid, în numeroase acțiuni de opinie publică inspirate sau direct călăuzite de comunisti, de la Frontul democratic studentesc pînă la Memoriul intelectualilor adresat în 1944 lui Antonescu, scriitorii s-au numărat cu cîste printre cei mai devotați și mai înșuleții. Bluze albastre, prin Sabia, Era nouă și Reporter prin Cocea, au fost conduse de scriitori; la Romînia liberă ilegală a colaborat G. Călinescu; după Eliberare, Tribuna poporului, Victoria, Națiunea, Orizont, Revista literară, ziare sau reviste, au avut în fruntea lor pe cei mai buni dintre scriitorii noștri. Cînd, în septembrie 1946, apare săptămînalul Contemporanul, la el colaborează cei mai reprezentativi oameni de literă. În luca de ideologia burgheză reacționară, pentru afirmarea marxism-leninismului, revista capătă repede o pondere însemnată.

În nr. 10 (din 23 noiembrie 1946), tovarășul Gheorghiu-Dej, cu întreaga autoritate de secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist, publică articolul Problemele intelectualității românești. Este un articol fundamental, de valoare programatică. El marchează poziția creatoare a clasei muncitoare și a partidului ei de avangardă față de cultură și de intelectualitate. În raport cu experiența profund negativă a fascismului și cu prezența urora din ideologii claselor exploatoare, acum în derută, de a se erija în „apărători ai culturii” — de unde agitația în jurul unei așa-numite „crize a culturii”. Identificînd noțiunea de „cultură” cu propria expresie a ideologiei reacționare și contrarevoluționare, „crizii” încercu divergența de a trage semnalul de alarmă în fața tocmai a procesului legic de prelulare a conducerii în cultură de către forțele progresiste, orientate și vivificate de ideologia proletariului.

Articolul tovarășului Gheorghiu-Dej subliniază, însă, că „democrația și concepția care o călăuzește înseamnă tocmai salvarea de la naufragiu a celor mai autentice valori etice, culturale și politice, înseamnă o revalorizare a tuturor valorilor reale ale trecutului. Concepția democratică este tocmai o punte între ceea ce istoriceste a fost valabil ieri și ceea ce va fi valabil mine. Ea asigură continuitatea rează a tradiției culturale a umanității”. Nu mai puțin, noua societate „propune omenirii pe lingă învățătura sa politică, o tablă de valori morale și ideologice”, ceea ce nu vrea să însemne „o dogmă, ci un îndreptar susceptibil de îmbogățire și dezvoltare”. În lumina experienței istorice a formării și dezvoltării doctrinei proletariului, evocînd contribuția majoră a lui Marx, Engels și Lenin, ca exegeți ai culturii în sensul cel mai profund umanism, articolul demonstrează că mișcarea muncitorească nu poate fi „dusmană a culturii și intelectualilor, ci numai a unei anumite și presupuse „culturi”, a unor anumite și falsi intelectuali. Este firesc, dimpotrivă, ca mișcarea muncitorească să dea atenție excepțională științei și intelectualilor creatori de cultură”.

„Adevărul este — conchidea tovarășul Gheorghiu-Dej — că prețuim și iubim știința și arta, iubim și respectăm pe intelectualii care își înțeleg menirea și recunoaștem meritele chiar ale intelectualilor care nu sînt înregimentati în mișcarea muncitorească și progresistă. Așa se explică de ce intelectualii vin pretutîndeni spre mișcarea muncitorească, care este principala câmpion pentru apărarea culturii amentate de fascism și care vrea să creze științei condiții de ridicare a ei la un nivel superior. Aceasta e ațitudine organică, nu conjuncturală a democrației, a mișcării muncitorești față de cultură”.

Principial afirmată în acest articol încă de acum 18 ani, politica partidului față de cultură, față de știință, literatură și artă și-a dovedit întru-tul justetea și forța creatoare. Prin întreaga lor creație din acești ani ca și prin activitatea lor obștească, cei mai valoroși scriitori ai noștri, în primele rînduri ale intelectualității, au demonstrat pe deplin încrederea partidului în talentul și devotamentul lor, în capacitatea lor de dăruire nobililor idealuri pentru înfăptuirea cărora, în frunte cu comunistii, luptă întregul popor muncitor.

Antene sensibile ale realității în ce are ea mai semnificativ, vestitori ai noului în ceea ce reprezintă ca legitate a progresului, martori pasionați ai vastului proces de transformare a conștiinței individuale și colective într-o desfășurare istorică revoluționară, — scriitorii au îmbogățit patrimoniul nostru spiritual cu opere valoroase a căror trînicie stă tocmai în indicele lor de contemporaneitate, în inspirația din cea mai ardentă actualitate, în proiectarea unui nou registru de valori umane, morale și ideologice.

Părtași ei înșiși la construirea orinduirii socialiste, sufletul scriitorilor noștri a vibrat profund la chemările partidului pentru o literatură angajată pe drumul nou al istoriei românești, în deplin acord cu concepția științifică despre dezvoltarea întregii omeniri. Atîtea opere închinare frumuseților pămîntului patriei, munților și apelor, pădurilor și ogoarelor ei, imnul de slavă înălțat muncii oamenilor care cu vrednicia și iscusința lor desăvîrșesc necontenit aici o civilizație proprie și îmbogățesc o cultură originală, fiurul cu care este evocat trecutul de luptă al poporului, dar și cîntarea Omului ajuns „cel ce gîndește singur”, — iată tot ațitea din roadele unei politici înțelepte, cea pe care partidul o promovează față de toți cîntărilor noștri, față de scriitorii și artiștii.

Ralind toate generațiile, ca expresie a unității întregului popor în jurul conducerii de partid și de stat, îmbrățișînd deopotrivă obiectivele de propagie a Romîniei socialiste, pentru care toți militează cu atita însulețire, această politică înțeleaptă a vibrat intens în inimile scriitorilor, de la patriarhalul literelor noastre, Tudor Argezi, pînă la cea mai tînră coardă a lirii românești.

Identificați cu năzuințele cele mai proprii destinului pe care poporul român și-l făurește călăuzit de un asemenea conducător, cea mai mare bucurie a scriitorilor este aceea de a fi ei înșiși primii în rîndurile membrilor de partid. Ne amintim cu emoție de cuvîntarea lui George Călinescu din Marea Adunare Națională în care, în istorica sesiune consacrată colectivizării agricole, autorul Laudei lucrurilor se considera nu alături de partid ci chiar în mijlocul lui, pentru ca într-o scrisoare de o patetică modestie să solicite, apoi, această supremă cinstire civică.

Mai presus de orice, roadele înțeleptice politice a conducerii de partid în rîndurile intelectualității noastre înseamnă un arc în plus pe spirala perfecțiunii umane.

ION VLASIU

CHIPURI NOI

Am făcut anii trecuți o călătorie prin orașele din Transilvania, după mulți ani petrecuți la București, cu dorința firească pentru un sculptor și scriitor de a privi locuri și oameni pe îndelete, și după două săptămîni m-am întors în atelierul meu o sentimentul călător că între data plecării și a întoarcerii au trecut ani de zile. Cu timpul, imaginile cu care m-am întors, învîmășite la început, și-au găsit ordinea intimă și-am înțeles un lucru simplu: aș zice că a fi contemporan, înseamnă a fi de față.

Nu e destul să auzi vorbindu-se despre ceea ce se face. Cuvintele, oricît de expresive ar fi, nu sînt fapte. În direcția confruntare cu ceea ce apare format sau în curs de formare, poți trăi intens momentul istoric în care viețuiești.

M-am oprit la Timișoara, la Arad, la Cluj, apoi la Turda, la Sibiu și în cele din urmă la Brașov și Tg. Mureș, orașe pe care le cunoașteam bine din tinerete și nu mi-a fost greu să deosebesc ceea ce anii au adăugat, întregind în mod armonios frumusețea acestor așezări.

Le-am simțit cum cresc din fier și beton căduțindu-și frontoane și profiluri noi, alte linii, alt ritm, altă lumină.

Era la începutul verii. Peste orașe se revărsa lumina țării, feerică, și mă simțeam bine.

M-am întîlnit cu prieteni sculptori, scriitori, pictori și cu alții mai vechi, muncitori, și fiecare ținea să-mi arate ceea ce eu nu văzusem. M-au dus prin fabrici noi, prin instituții și mi le arătau cu lăuntrica bucurie a aceluia care se simte în lucruri, nu în afară.

La Cluj, unde mi-am făcut întîii pași ca artist după ani de muncă în atelierul de reparații al căilor ferate, rectorul Institutului de Arte Plastice, un foarte inimos organizator și fin teoretician al artelor, Daniel Popescu, m-a condus prin atelierele de sculptură ale institutului. Erau cinci, adică pentru fiecare clasă cite unul, și mi-am adus aminte cu amărăciune că în 1931, cînd eram eu student, nu exista decît un singur atelier pentru toate clasele. Noi, sculptorii, îl foloseam numai după masă. Înainte de masă era folosit pentru studiul desenului, trei zile, iar alte trei pentru pictură. Acum institutul are cite cinci ateliere pentru fiecare clasă.

Atelierele de pictură mi le-a arătat maestrul Ciupe, tot cinci, luminoase, încăpătoare, și toate sînt supraprăgheate de maștri de mare prestigiu artistic. Sînt trei clădiri, îngrijii și primesc culori și material gratuit, au un cămin cu două etaje, întreținute de un personal disciplinat și un club impresionant în centrul orașului. Împreună cu maestrul Romulus Ladea, am vizitat atelierele artiștilor, construite în cel

SOC LUL

Prestigiul pe care și l-a cîștigat literatura noastră nouă, numai în două decenii de existență, ilustrează, fără îndoială, talentul slujitorilor ei. Prin strădaniile lor conjugate ca și-a dobîndit un profil distinct și inventivitatea ca și sensibilitatea atîtor spirite înzestrate i-au dăruit relieful de astăzi.

Orice statuie, cită forță expresivă ar avea, nu ajunge să fie prețioasă așa cum trebuie de privitori, decît atunci cînd este instalată pe soclul său. El îi creează perspectiva și o pune astfel în valoare. Dincolo de însușirile fiecăruia dintre noi, dacă înfăptuirile noastre pe tărîmul literaturii se impun azi atenției, chiar peste hotare, este pentru că se înalță ca întreaga activitate a poporului, pe un soclu solid și impunător. După el și făuritorul lui, Partidul Muncitoresc Român, aș vrea, cu pilejul marii sărbători a Eliberării, să spun aici cîteva cuvinte. Soclul, care înalță în ochii lumii literatura noastră împreună cu tot ce se creează de douăzeci de ani încoace, la noi, ba și cu ce s-a făcut bun în trecut și a rămas nebăgat de seamă, e dintr-un material mai tare ca granitul. Îl alcătuiește devotamentul comunistilor față de cauza poporului, patriotismul lor nedezmîntit, fidelitatea păstrată în orice împrejurări leninismului. Cimentul lui l-au făcut din viața lor cei schingiuți în beciurile siguratei, a-duși în fața puștelor de execuție antonesciene, torturați și uciși pentru că au crezut în Romînia de azi și au luptat ca ea să se nască. Blocul de beton s-a închegat cu singele vărsat pentru victoria insurjecției armate de la 23 August 1944, pentru izgonirea hitleriştilor de pe pămîntul țării și zdrobirea lor definitivă cu sudoarea a mii și mii de activiști care n-au știut ce e somnul, muncînd zi și noapte tenaci, nedescurajați de nenunșatele obstacole întîlnite, ca să fie realizate, rînd pe rînd, reforma agrară, naționalizarea, revoluția culturală, industrializarea socialistă, colectivizarea agricolului. Partidul a clădit temelnic, cu pricepere de arhitect încercat, acest soclu masiv al întregii noastre vieți obștești și implicit al literaturii, sprijinit ferm pe soclul patriei, făcînd corp comun cu el și cu tot ce poartă deasupra-i, ca în arta stațuară a lui Rodin. Deosebiți în creațiile noastre, modelate de individualitatea fiecăruia, ne întîlnim, sprijinindu-ne toți deopotrivă pe o unică bază neclintită a credințelor și idealurilor comune, așa cum au zăbutit să o consolideze comunistii, înfăptuind unitatea morală politică a poporului român sub semnul biruinței socialismului.

Intr-o imagine tulburătoare, Rilke își imaginea lumea ca o neîntrepută cădere a ființelor și lucrurilor, prînse totuși undeva și ținute cu o înfinită gingășie în palmă de cineva, poetul sugerînd îndărătul acestei prezențe misterioase divinitate ca suportul existentei universului (... „Noi toți cădem, Mina de colo cade, / Și atele, și toate, rînd pe rînd // Dar este unul care ține-nă mînă // Căderea asta, nesfîrșit de blind”). În suptul ultimilor douăzeci de ani noi încercăm un sentiment exact opus. Viața noastră se înalță cutezător și e susținută nu de o intervenție transcendentă, menită să prîndă, fie chiar cu supremă delicatețe, o neîntrepută cădere, ci de realitatea materială a soclului pe care se sprijină tot ce facem și pe care făuritorul lui, partidul, îl întărește și-l înalță mereu impunător. Cine n-a trăit o asemenea senzație acum cîteva luni cu prilejul declarației adoptate de Plenara lărgită a C.C. al P.M.R. din aprilie 1964? Cine n-a simțit răspunderea istorică față de poporul nostru, față de viitorul lui și față de mișcarea muncitorească mondială, patriotismul socialist vibrant și adîncul internaționalism proletar cu care partidul a știut, prin conducerea sa, fără șovăire, curajos și înțelept, să-și precizeze poziția în problemele cele mai importante și mai spinoase ale epocii? De aceea cloocot unanimitate al bățăilor de inimă la ziua marii sărbători către el se cuvîne să fie în primul rînd îndreptat, cu recunoștință, cu dragoste, cu mîndrie, iar rîndurilor de față nu le doresc altceva decît să cotopească sentimentele semnatarului lor cu entuziasmul colectiv.

ION BĂNUȚĂ

EU CĂUTAM IZVORUL...

Eu căutam izvorul

să-mi vindec rana-adîncă

dar neagră era noaptea, -

cristalul sta sub sfîncă.

Și-mi era sete, sete, -

din sfîncă pînă-n gură -

și-mi răsfrîngeam tot trupul

să sorb o picătură.

Adînc era izvorul

și căutam cuvîntul

să-mi scrie vad spre-argintul

ce îvingea pămîntul.

Și tot umblind prin noapte, -

tîind din întuneric -

aflii izvorul tainic

de lanț să mă desferic.

Eu căutam izvorul

preacînsătorii mele.

Era-n adînc de steaguri

cu răspîndiri de stele.

INIMĂ ÎN AUGUST

Deltă cu douăzeci de brațe
sringînd la sine aerul fluturător,
fierbinte
de respirațiile noastre, de scînteierea
materiei exprimată în cuvinte.
Mă-aplec și sorb din unda vastă
a vârstei tale douăzeci, de azi,
visul mi-l las să urce-n repezi
treptele de Argeș și amonte de Bicaz.
Tu Romînie socialistă, liberă,
sub coastă de Carpați și-albastră mare
viu inima mea-n inima ta bate
ca riurile-n Dunărea cea mare.

ION HOREA

FILONUL DE AUR

Să descifrăm în urmă, de-a lungul
celor douăzeci de ani furtunoși ai
tineretii și maturității noastre, lumea
de gînduri și de simțiri care a colorat
de la începuturi orizontul noului peisaj
romnesc. Să ne rememoram năzuințele,
să reconstituim din imaginile
panoramice înțeleșurile comunicate
treptat de documentele partidului, în-
sotindu-le încă o dată în perspectiva
lor de adevizuna noastră lucidă și
absolută.

Trîm în epoca unei realități industriale
ce restructurează din temelii economia
țării, deschizînd nebanuîte căi de
dezvoltare energilor poporului
nostru. Ne umple de mîndrie presti-
giul politic al țării, prezența ei la
acțiunile internaționale hotărîtoare în
apărarea păcii și demnității omului.
Lupta comunistilor, care în urmă cu
douăzeci de ani organizau frontul
antihitlerist, lupta partidului în frunte
cu tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej
pentru realizarea Romîniei socialiste,
ritmul însuflețit al muncii au înnoit
viața noastră pe toate planurile. Între
umblînță și demnitate, în istoria
contemporană a țării, a triumfat — defini-
tiv — demnitatea, ca o confirmare
a ideilor leniniste, ca un atribut firesc
al poporului de pe aceste tărîmuri.
Pămîntul, cu apele ce scapă de la o
vreme din jocul turbinelor, cunoaște
o vibrare, o tresărire a ființei lui
dusă în cabluri și conducte; el simte
ecourile îndepărtate ale sondelor ce-și
răspund la mii de metri adîncime; se
înfrumusețeau prin miraculoasele ti-
pure ale sintezelor chimice, prin cons-
telațiile metalice ale nenumăratelor
tractoare și mașini agricole...

În inima țării, împrejmuit de flu-
xul luminii și recoltelor, îmi amintesc
de grupul fetelor din Vidra, care, cu
tulnicile profilate peste casa lăncului,
cîntau filonul de aur al unui cîntec
încăpător, cit trecutul milenar al ac-
cestui colț de lume.

Acest cîntec, pe măsura victoriilor
de astăzi, răsună liber, strălucitor.

NICOLAE VELEA

VÎRSTA NOASTRĂ —
VÎRSTA
EROILOR NOȘTRI

Am intrat în școala primară în anul
1944, anul în care au început să se
opereze transformări fundamentale în
țara noastră.

A fost anul în care a început în ordi-
ne didactică și sufletească să se al-
cătuiească și să se cristalizeze structura
mea intimă de cetățean și mai tîrziu
de, deocamdată, tînr scriitor.

Mărturisirea pe care o fac la proas-
peți douăzeci de ani ai țării și a celei
peste douăzeci de ani ai mei, — este
aceea că eu și toți colegii mei nu am
avut soarta lui Bogdan Amaru — acel
scriitor care forțea prin mișcarea și
atingerea timpului în care a trăit și
care nu l-a primit și nu l-a înțeles.

Este imaginea dureroasă a unui suflete
al căror zbor a fost rețezat tragic,
urît și rău din pricina lipsei de
omenie a vechii societăți ostile avîntu-
rilor și dăruirilor generoase.

Noi, cei mai mulți dintre tinerii
scriitori și eroi despre care scriem,
am suferit profunde transformări. De
aceia literatura noastră este de cele
mai multe ori autobiografică. Pentru
că timpul, întîmplările, stările suflete-
ști create de noi sînt și stările
sufletești, întîmplările și timpul perso-
najelor noastre.

Ne confundăm cu ei.
Noi cei tineri am beneficiat de o
bună, generoasă și înțeleaptă orienta-
re, îndrumarea Partidului Muncitoresc
Romîn care ne-a ferit de rătăcirii și
bîjbîlii. Tovarășul Gheorghe Gheorghiu-
Dej la Conferința organizată de
partid a orașului București a subliniat
aportul tinerilor scriitori la îmbogățirea
și nuanțarea literaturii noastre noi.
Această deosebită apreciere a unor
din reușitele noastre literare ne obligă
și ne stimulează la o muncă însuflețită
în măsură să răspundă încrederii cu
care am fost investiiți.

Hotărîrile și directivele partidului
și guvernului în toate domeniile vieții
economice și sociale sînt schite ale
viitorului patriei trasate cu mînă sigu-
ră și constituie un neprețuit îndrep-
tar în oglindirea frumuseții și demni-
tății pe care au căpătat-o și o capătă
eroii cîrților noastre.

Această frumusețe, această demni-
tate s-au statornicit în istoria poporu-
lui nostru. Ele constituie acum coor-
donatele fundamentale ale profilului
nostru național.

Noi înșine, aceiași fiind cu eroii noștri,
ne îmbogățim și consemnăm îmbogă-
țirea de frumusețe și demnitate care
ne înconjoară în acești ani de mari
preferențe revoluționare.

ELOGIUL PATRIEI IN POEZIE

AUREL MARTIN

Fapt extrem de revelatoriu, patriotismul constituie (cu diferitele lui nuanțe concrete istorice) una din coordonatele literaturii noastre, de la începuturile acesteia până astăzi. E prezent în scrierile cronicarilor, ca și în operele lui Dimitrie Cantemir, în lucrările reprezentanților Școlii Ardelene, ca și în faimosul testament poetic al lui Ienăchiță Văcărescu; la preșopiiști și la pașopiiști (de la Ciociva la Alecsandri și de la Bălcescu la Hasdeu și Odobescu) capătă un rol esențial, traducând crezul lor prin exercițiu militant; străbate ca un fir roșu poezia lui Eminescu și cea a lui Coșbuc, cunoscând expresii artistice de mare altitudine și intensitate; stă la baza altitudinii satirice a lui Caragiale și alimentează substanțial viziunea lui Delavrancea, Iosif, Davila și Goga; în M. Sadoveanu găsește exponentul ideal, iar la scriitorii noștri actuali, animați de umanism socialist, o valorifică calitativ nouă, de proporții nemăsurabile vreedată. Firește, dimensiunile și natura lui variază de la epocă la epocă, în funcție în primul rând de realitățile obiective care îl generează sau față de care se definește, dar și de nivelul ideologic-politic al scriitorului. În condițiile unei patrii încătușate, sentimentul se colorează altfel decât în acela al unei libere; vremurile crunte, de doliu național sau de decădere social-politică determină altfel de melodii decât acelea specifice momentelor revoluționare, de preludiu revoluționar sau de biruință; dialogul poetului cu țara se mișcă in-

vitabil mereu pe alte portative; imaginea patriei se concretizează și ea, de la caz la caz, altfel. Istoria poeziei românești e, în privința aceasta, elocventă.

Contemplând realitățile contemporane lor, poeții timpurilor pre-socialiste erau cuprinsi, în genere, de sentimente contradictorii. Descoperirea o patrie de o frumusețe unică, asemănabilă edenului, populată de oameni capabili să creze valori spirituale de nivelul *Miorișei*, dar dominată de relații economice, sociale și politice cu totul anacronice, încovoiați sub jugul asupritorilor și condusă de clase parazitare aservite banului și puterilor străine. Elogiului naturii i se asociază, de aceea, normal, melancolia, dorul și revolta, iscate de starea de înăpoiere în care se afla, pe un alt plan, țara. Diatriba eminesciană din *Scrierile III*, un poem ca *Doina* al lui Coșbuc, unul ca *Noi* al lui Goga sau unul ca *Urslu românesc* al lui Beniuc tâlcuiesc o reacție sufletească tipică. Așa cum tipică și chemarea la luptă pentru libertate înscrisă în versurile lui Bollic, Boiinteanu, Muresanu. Alecsandri sau lauda adusă, de același și de alții, eforturilor colective de modificare în bine a realităților existente. Neîntinând în prezent imaginea ideală (și, uneori, nici factorii sociali care ar putea înlătura viziunile de întuneric), poeții aceleiași epoci se adresează trecutului sau viitorului. Istoria, interpretată în spirit romantic, le oferea modele; viitorul, descolat în linii vagi, căpăta culorile

luminoase corespunzătoare unui vis nu mai puțin romantic. Semnificațiile acestora erau departe de a fi însă evazioniste. Mărturisirea făcută de Alecsandri în prefața la ediția de *Opere complete* ale lui C. Negruzzi e grăitoare: „Se cunoaște că nu fără intenție Negruzzi colora atât de viu tabloul său; lui îi plăcea să poie în fața tronului imaginea sublimă a lui Ștefan ca un contrast amar; îi plăcea să arate boierilor degenerați din timpul său cum erau acei de pe timpurile vitejești, care în loc de a trăi în trândăvie, știau să moară cu sabia în mână pentru apărarea țării. „Aprodul Purice” a fost o palmă dată de trecutul glorios, prezentului mișel”. Realitățile contemporane mizere, creșterea asupritorilor și exploatații, dar și a nemulțumirii și revoltei maseilor, toate materializate în răscoală, greve, demonstrații au înăbușat însă poezii săși manifeste nu o dată și speranța că vremea izbăvirilor e iminentă. Goga vede în copilul călăuzului pe cel „ce-nt-un zorut aprins de dimineață, / cu mîna lui vîlțea, / îndrăzneț, / zdrobi-va cartea legilor bătrîne” și „va trezi din somnul lui pămîntul, / și rumeni-va zările albastre”, iar Beniuc aduce „în noaptea ce se lasă, / și uier de piatră pe țâș de osău, / știind că foarte curînd / o zi va răsări / cum alta încă nimeni nu cunoaște”; și macii roșii vor umple cîmpul românesc. Convoind cu prezentul, cu trecutul și cu viitorul, încercau,

ca și alții, să dea contur cât mai concret unor realități prezise încă de Bolinteanu în cunoscutul lui distih: „Viitor de aur țara noastră are / Și prevăd prin secolii a ei înălțare”. Pe alții tradidii se înalță edificiul poeziei noastre patriotice actuale.

Fără îndoială, atât realitățile obiective, cât și acelea de ordin strict subiectiv sînt azi structural deosebite. În anii puterii populare, România a devenit liberă, suveran, independent, liber, mealegrurile ei a fost lichidată definitiv exploatarea omului de către om; poporul întreg, strîns unit în jurul Partidului Muncitoresc Român, construiește o viață nouă, întemeiată pe principii nemuritoare ale socialismului științific; omul își recștigă, prin dezalienare, adevărata lui esență; conceptul de patrie capătă un înțeles înbogașit. E firesc, în asemenea împrejurări, ca dialogul dintre poet și țară să înregistreze tonalități adevărate, necunoscute înaintașilor. Vechea contradicție dintre scriitor și realitățile sociale contemporane a la dispărut, iar relația dintre prezent, trecut și viitor s-a modificat.

Și poeții de azi evocă vremurile de altădată, dar diferențiat și fără să le idolizeze. Înfrățind retrospectiv imaginea patriei, și descoperind laurile necunoscute ale tabloului atenți la adevărul istoric. Pe de o parte, surprind culorile întunecate ale trecutului, descriind cu realism situația economică, socială și morală din România de odinioară, vestejind pe toți acei care făcuseră demagogie cu ideea de patrie și stabilesc, astfel, un raport de *adversitate* între prezent și tot ce fusese în trecut umilina și înjosire. Pe de altă parte, evocă lupta eroică pentru dreptate și libertate a maseilor, de răscoală sau de revoluții, a domitorilor progresiști ori a cărturarilor luminați, subliniind legătura de *continuitate* dintre efortul acestora și succesele obținute de noi, în anii de construire a socialismului. În Toma Alimos, Doja, Horia, Tudor, Bălcescu sau în sutele de mii de jărani ridicaiți în secolul nostru, poeții realiz-socialiști văd înalțai patrii țării cărora li se cuvin, pe de-a-n-tregul, recunoștința și stima noastră. Steagul lor a fost preluat de comuniști și dus pe cele mai înalte culmi, acolo unde visele generoase ale pașopiiștilor și ale altora se împlinesc. Ideea acestei continuități revine des în poemele compuse în ultimii douzeci de ani, transcriind o emoție simțită și acum materializată într-o strofă pe care o spiculose din lirica Mariei Banuș: „Ca noi să fim liberi, puternici, acum, / Sub soarele liberei steme, / O, țară nu căzută eroic în drum / Și cîi singera prin vreme!” (*Bătrîmul steag*). Insufleteți de un similiar sentiment de recunoștință, Mihai Beniuc evocă răscoala lui Horia (*Chitără roșie*) sau imaginea lui Doja (*Trăiește-n amintire Doja*), Mihai Dragomir (în *Tudor din Via-*

dimir) și Mihnea Gheorghiu (în *Balade*) răscoală pandurii de la 1821, Radu Bourreanu (în *Cintare Cetății lui Bucur*) și Eugen Jebeleanu (în poemul *Bălcescu*) anul revoluționar 1848, iar Tudor Argeșiu (în suita de „poisaje” 1907), vîlțeaia aprinsă de jărani la începutul secolului nostru. O rațiune de același ordin are și elogiul adus luplei comuniștilor în ilegalitate, subliniind sensului major, social și național, al acestei lupte, pentru eliberarea patriei de sub cizma fasciștii și a maseilor de sub exploatarea moșierimii și burgheziei. Cintarea României se conjuță, firesc, în atari cazuri, cu aceea închinată partidului de avangardă al clasei muncitoare, fie că în centrul atenției poetice se află greviștii de la Lupeni (*Lupeni de Szeimler Ferenc*, ciclul *Cărbune roșu de Tiberiu Utan*) sau Grivița (ciclul *Basrelle* în *monumentul Griveții* din Ion Brad, ciclul *Toca fîmpului se joacă de Ion Bănuță*), înmîntații de la Doftana (*Cel de la «Haș»* de Miron Radu Paraschivescu) sau acțiunile antifasciste din timpul războiului (*Cintecalepăn al Doncâi* de Marcel Broșu, *Balada toarășii* care a căzut împărșind „*Șciinteia în ilegalitate*, de Victor Tulbure), fie chipuri de eroi care în fața plătului de execuție au exclamat ca Eilimon Sirbu: „Eu mor pentru dreptate, pentru por și țară” (*Lumini ce nu se sting de Virgil Teodorescu*). Conturîndu-le fizionomia morală, poeții le relevă arderea cu care au luptat pînă la ultima suflare împotriva tiraniei, pentru fericea poporului și viitorul de aur al patriei, făcînd, prin exemplul lor înălțator, operă de educație comunistă. Jertfa unor asemenea oameni s-a fost zadarnică, gestul lor vînt semnificații profunde. „De unde ați căzut și v-ați stins / Gloria cu aripi de flăcări s-a desprins, / Țara s-a făcut mai luminoasă, mai harnică, / Viața mai bogată, mai darnică” (*Eroii de Mihai Beniuc*).

Poeții se opresc însă cu precădere asupra prezentului, strădîndu-se să deslușească, în profilul patriei, elementele inedite definitorii pentru viața ei nouă. Practic, elogiul realităților actuale se confundă, astfel, cu acela al construcției socialiste. Împrejurările conferă poemelor un caracter firesc politic și oferă scriitorilor un cîmp de investigație lirică sensibil mai bogat decât acela oferit înalțaișilor de către epoca lor. Evident, contemplînd România socialistă, poeții înfîlșesc numeroase frumuseți care furnizaseră lui Alecsandri, Eminescu, Coșbuc sau Iosif momente de neașcută emoție. Ele au fost, în viziunea poezilor, martore peste timp ale istoriei noastre zbuciumate (Mihu Dragomir, *Oda pămîntului meu*) și rămîn un simbol perenitor al frumuseților paradisiace cu care sînt înzestrate mealegrurile românești. În pămîntul patriei sînt „moaștele nemuritoare ale eroilor”

(N. Labis, *Acest pămînt*), ale strămoșilor luptători pentru dreptate socială, libertate și independență națională. Între factorul natural și cel uman s-au stabilit de veacuri legături antice, care explică permanența sentimentului de dragoste nutrit de poporul român pentru plaiurile natale, ca și tendința poezilor de a le antropomorfiza, în sens mitic: „Cînd ramuri s-apleacă foscînd tremurată, / Bătute de vîntul nopatic, / Îți simți răsufarea, pămînt minunat, / Sărutul adînc de jăratec, / Și-mi pare c-aud depărtările cum / Se-adună din valuri de stele; / Din zări fermecate în suflet v-adun / Comori ale patriei mele. // Miresme de codru coboară din muni / În șesuri cu holdele coapte; / Tin bolta pe umeri Carpații cărunți, / Și Dunărea spume-gă-n noapte” (Eugen Frunza, *Cînd ramuri s-apleacă*...).

Elogiul patriei nu se reduce însă, neîndoielnic la atât. Peisajul a devenit nou în anii socialismului victorios, modificări elocvente. Mîntea și mina omului au adăugat frumuseților tradiționale altele noi. Descriind România de azi, poeții (citez din N. Labis, Al. Andrițoiu, Radu Bourreanu și E. Frunza) înregistrează în odele lor „lucerorii Bistriței”, „semețele cetății de lumină”, „șantierul”, „pădurile de soarel”, „ascăzătorii de roci, hulele, viaductele („drumuri peste abis”, „orga-nușfețelor mtoare”, „fumalele „cu lavă firebinte”, tractorare ce-și „cîntă puterea prin anii”, Ivide pe decorul străvechi”, ele dau geografiei noastre o arhitectură de o tinerețe specifică. Peisajul complex al României contemporane devine, astfel, prilej de justificată mîndrie: „Acesta e pămîntul nostru cel nou. / Noi am făcut șchița acestor ape și munți, am creat o floare a răsărit după indicațiile noastre. / Peisajul poartă semnătura noastră” (Nina Cassian, *Delimitări*). Privită din unghi economic sau strict estetic, ca expresie a belșugului și a frumuseții în continuă devenire și desăvîrșire, patria e interpretată însă mai ales prin dimensiunea ei umană, adică prin ceea ce o definește, în principiu. Elogiul adus naturii și oamenilor, ascăzătorii perpetue peste epoci sau noi înălțate, i se adaugă acela consacrat maseilor favoritate de valori materiale și spirituale. Poeții cîntă cu entuziasm eroismul cotidian al muncitorilor și tehnicienilor de pe șantier și din uzine. (*Minerii din Maramureș și Oțelul de Dan Deșliu*), munca jăraniimii colectiviste, (ciclul *Viziune în zori* de Ion Brad, *Povestea Ioanei de Ciociva* de Theodor Ștefănescu) patosul cu care înțrăgul nostru popor își aduce contribuția la înflorirea patriei socialiste. De o atenție particulară se bucură, în acest context, apărătorii curcilor noastre revoluționare, ostașii, cărora poeții le relevă abnegația, spiritul de sacrificiu, neajmura lora dragoste de țară (N. Tăutu, *Cantata eroic*). Omagiul adus comuniștilor, fărîntorilor noului suflet al țării, partidului, „responsabilul

cu fericea”, cum îl numește Ion Brad, e multilateral. Prin lupta lor, de o măreție unică, patria a devenit liberă, puternică, stăpîna cu adevărat pe soarta ei. Ideea cunoaște în lirica românească actuală o circulație deosebită, influențînd substanțial viziunea tuturor poezilor. Ea certifica și frecvența pe care o are, în cîntecul patriotic, un simbol ca acela al stelei roșii, prezente în stema țării: „Stea nouă, rază nouă de lumină, / La răsăritul tău frumosea mi se-nclina, / Căci tu ești sursă-nălță țării mele”. În era cînd se-nălță țării stele” (*Stema țării de Mihai Beniuc*). Toate aceste intruchipări ale noțiunii de patrie (și lista lor e departe de a fi copleșită) rotunjesc în ansamblu o realitate obiectivă și subiectivă generatoare de puternice sentimente estetice, pentru că „Oriunde-ai fi, te întințose în cale, / O țară mea, cu timple de argint! / Mă-nalță în pie-cul frumuseții tale. / Pe apa, și te laud și te cînt” (Victor Tulbure, *Țării mele*). O trăsătură distinctă a patriotismului noii noastre poezii o constituie adevărul că toți oamenii muncii de pe întînșul României sînt fiii aceleiași țări, fără deosebire de naționalitate. „Iubesc aceste plauri românești, / cu soarele ce bate în ferestă; / mi-s dragi și munții, și riuri, și cîmpie, / Acest pămînt mi-e patrie și mie!” scrie Iosif Iosif în *Pămînt însoțit*), iar Al. Andrițoiu și E. Frunza în poemul *Frumoasa primăvară a patriei erno*... evocînd actul abolirii monarhiei, exclamă: „Republică a noastră-a poporului, salut! / Și tie, ce ne-ai dat-o, Partid, recunoștință! / Ești ferice, rîvnă, belșug și păci suci! / Și muncii noi îndemnuri îi dai și biruință!” Dar patria, în viziunea poezilor de azi, nu e numai generatoare de emoții estetice. Ea e, nu mai puțin, marea din care se desprind cele mai autentice frumusești, creatoare, în plan simbolic, a celor mai desăvîrșite stiluri: „Pe pămîntul acesta se naște poezie”, nota N. Labis (*Acest pămînt*); „Frumoase versuri spune țara / de dimineață pînă seara, / Vîbrînde ninse de lumină, / ascultă! de desprînzi în zori / pe cînd se-n-dreaptă spre uzină / coloanele de muncitori [...]” Cu versuri țara te-mpresoră, / din șes, din țarină te desprînzi, cînd ardele în primăvară / se-ntînd cî-niște verzi oglinzi” (Tiberiu Utan, *Versuri*). Patriotismul socialist cel mai fierbinte se conjuță firesc în lirica noastră actuală cu sentimentul internaționalismului proletar. Poeții își exprimă simpatia deschisă pentru succesele dobîndite de țările so-

ANUL XX SINTEZE LITERARE

COORDONATE ALE PROZEI

S. DAMIAN

Orice secțiune s-ar efectua în tulpina prozelor noastre noi s-ar constata seva ei bogată, plină de vitalitate. Pornind din diverse unghiuri de cercetare spre a urmări traseele tematice sau structurale, s-ar putea observa că în literatura noastră s-au ivit promoții noi de romancieri și naveliști talentați, formați în anii puterii populare; solidari ideologic, reuniți pe platforma realismului socialist, scriitorii se diferențiază în mod vădit pe planul tematic și artistic și al stilurilor adoptate. De multe ori critica a subliniat aceste trăsături caracteristice și a apreciat în lumina lor operele apărute.

Secțiunea pe care o propun de astă dată are drept scop să stabilească în ce fel romanul românesc din ultimii ani intră în circuitul de preocupări al prozei contemporane internaționale. Fiindcă rîndurile de față nu vor să fie un bilanș, nici o statistică de nume, exemplele sînt menite mai mult să ilustreze opințiile, să răspundă la o serie de întrebări. De pildă: care este nivelul de profunzime și strălucire al romanului românesc în tratarea unor teme artistice și al stilurilor adoptate. De multe ori critica a subliniat aceste trăsături caracteristice și a apreciat în lumina lor operele apărute.

Secțiunea pe care o propun de astă dată are drept scop să stabilească în ce fel romanul românesc din ultimii ani intră în circuitul de preocupări al prozei contemporane internaționale. Fiindcă rîndurile de față nu vor să fie un bilanș, nici o statistică de nume, exemplele sînt menite mai mult să ilustreze opințiile, să răspundă la o serie de întrebări. De pildă: care este nivelul de profunzime și strălucire al romanului românesc în tratarea unor teme artistice și al stilurilor adoptate. De multe ori critica a subliniat aceste trăsături caracteristice și a apreciat în lumina lor operele apărute.

Orice secțiune s-ar efectua în tulpina prozelor noastre noi s-ar constata seva ei bogată, plină de vitalitate. Pornind din diverse unghiuri de cercetare spre a urmări traseele tematice sau structurale, s-ar putea observa că în literatura noastră s-au ivit promoții noi de romancieri și naveliști talentați, formați în anii puterii populare; solidari ideologic, reuniți pe platforma realismului socialist, scriitorii se diferențiază în mod vădit pe planul tematic și artistic și al stilurilor adoptate. De multe ori critica a subliniat aceste trăsături caracteristice și a apreciat în lumina lor operele apărute.

Secțiunea pe care o propun de astă dată are drept scop să stabilească în ce fel romanul românesc din ultimii ani intră în circuitul de preocupări al prozei contemporane internaționale. Fiindcă rîndurile de față nu vor să fie un bilanș, nici o statistică de nume, exemplele sînt menite mai mult să ilustreze opințiile, să răspundă la o serie de întrebări. De pildă: care este nivelul de profunzime și strălucire al romanului românesc în tratarea unor teme artistice și al stilurilor adoptate. De multe ori critica a subliniat aceste trăsături caracteristice și a apreciat în lumina lor operele apărute.

Orice secțiune s-ar efectua în tulpina prozelor noastre noi s-ar constata seva ei bogată, plină de vitalitate. Pornind din diverse unghiuri de cercetare spre a urmări traseele tematice sau structurale, s-ar putea observa că în literatura noastră s-au ivit promoții noi de romancieri și naveliști talentați, formați în anii puterii populare; solidari ideologic, reuniți pe platforma realismului socialist, scriitorii se diferențiază în mod vădit pe planul tematic și artistic și al stilurilor adoptate. De multe ori critica a subliniat aceste trăsături caracteristice și a apreciat în lumina lor operele apărute.

Secțiunea pe care o propun de astă dată are drept scop să stabilească în ce fel romanul românesc din ultimii ani intră în circuitul de preocupări al prozei contemporane internaționale. Fiindcă rîndurile de față nu vor să fie un bilanș, nici o statistică de nume, exemplele sînt menite mai mult să ilustreze opințiile, să răspundă la o serie de întrebări. De pildă: care este nivelul de profunzime și strălucire al romanului românesc în tratarea unor teme artistice și al stilurilor adoptate. De multe ori critica a subliniat aceste trăsături caracteristice și a apreciat în lumina lor operele apărute.

Orice secțiune s-ar efectua în tulpina prozelor noastre noi s-ar constata seva ei bogată, plină de vitalitate. Pornind din diverse unghiuri de cercetare spre a urmări traseele tematice sau structurale, s-ar putea observa că în literatura noastră s-au ivit promoții noi de romancieri și naveliști talentați, formați în anii puterii populare; solidari ideologic, reuniți pe platforma realismului socialist, scriitorii se diferențiază în mod vădit pe planul tematic și artistic și al stilurilor adoptate. De multe ori critica a subliniat aceste trăsături caracteristice și a apreciat în lumina lor operele apărute.

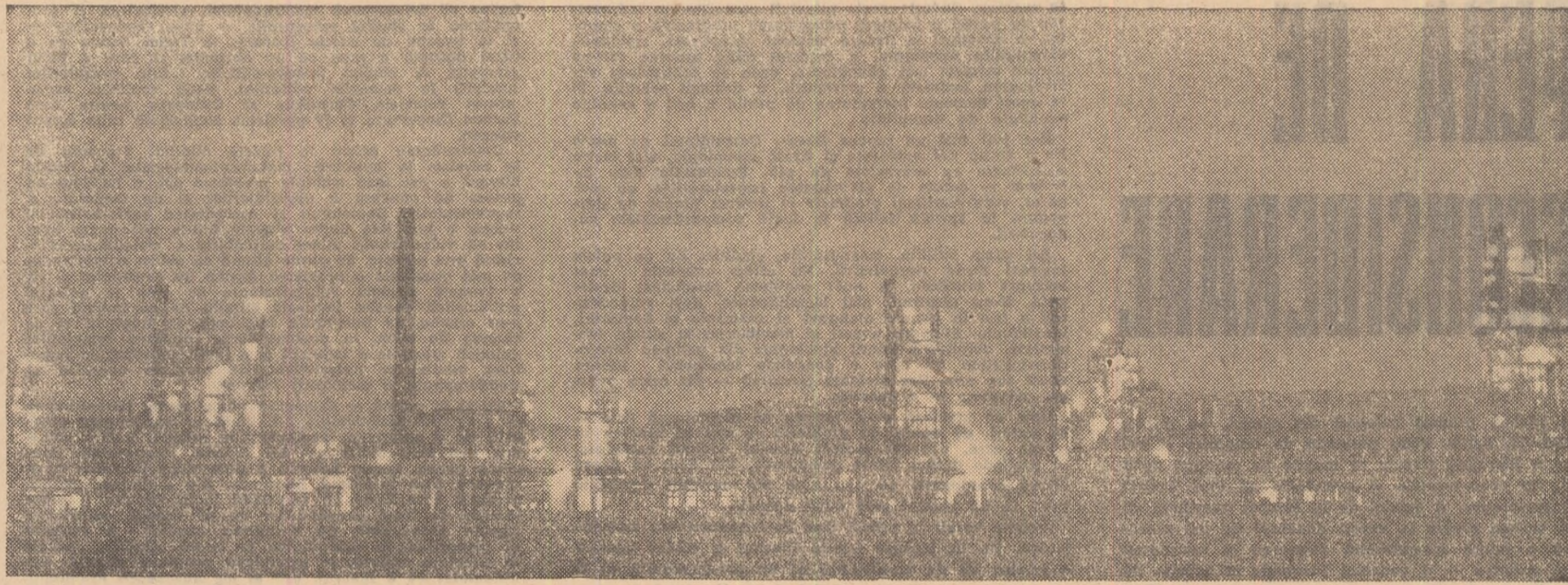
Secțiunea pe care o propun de astă dată are drept scop să stabilească în ce fel romanul românesc din ultimii ani intră în circuitul de preocupări al prozei contemporane internaționale. Fiindcă rîndurile de față nu vor să fie un bilanș, nici o statistică de nume, exemplele sînt menite mai mult să ilustreze opințiile, să răspundă la o serie de întrebări. De pildă: care este nivelul de profunzime și strălucire al romanului românesc în tratarea unor teme artistice și al stilurilor adoptate. De multe ori critica a subliniat aceste trăsături caracteristice și a apreciat în lumina lor operele apărute.

Orice secțiune s-ar efectua în tulpina prozelor noastre noi s-ar constata seva ei bogată, plină de vitalitate. Pornind din diverse unghiuri de cercetare spre a urmări traseele tematice sau structurale, s-ar putea observa că în literatura noastră s-au ivit promoții noi de romancieri și naveliști talentați, formați în anii puterii populare; solidari ideologic, reuniți pe platforma realismului socialist, scriitorii se diferențiază în mod vădit pe planul tematic și artistic și al stilurilor adoptate. De multe ori critica a subliniat aceste trăsături caracteristice și a apreciat în lumina lor operele apărute.

Secțiunea pe care o propun de astă dată are drept scop să stabilească în ce fel romanul românesc din ultimii ani intră în circuitul de preocupări al prozei contemporane internaționale. Fiindcă rîndurile de față nu vor să fie un bilanș, nici o statistică de nume, exemplele sînt menite mai mult să ilustreze opințiile, să răspundă la o serie de întrebări. De pildă: care este nivelul de profunzime și strălucire al romanului românesc în tratarea unor teme artistice și al stilurilor adoptate. De multe ori critica a subliniat aceste trăsături caracteristice și a apreciat în lumina lor operele apărute.

Orice secțiune s-ar efectua în tulpina prozelor noastre noi s-ar constata seva ei bogată, plină de vitalitate. Pornind din diverse unghiuri de cercetare spre a urmări traseele tematice sau structurale, s-ar putea observa că în literatura noastră s-au ivit promoții noi de romancieri și naveliști talentați, formați în anii puterii populare; solidari ideologic, reuniți pe platforma realismului socialist, scriitorii se diferențiază în mod vădit pe planul tematic și artistic și al stilurilor adoptate. De multe ori critica a subliniat aceste trăsături caracteristice și a apreciat în lumina lor operele apărute.

Secțiunea pe care o propun de astă dată are drept scop să stabilească în ce fel romanul românesc din ultimii ani intră în circuitul de preocupări al prozei contemporane internaționale. Fiindcă rîndurile de față nu vor să fie un bilanș, nici o statistică de nume, exemplele sînt menite mai mult să ilustreze opințiile, să răspundă la o serie de întrebări. De pildă: care este nivelul de profunzime și strălucire al romanului românesc în tratarea unor teme artistice și al stilurilor adoptate. De multe ori critica a subliniat aceste trăsături caracteristice și a apreciat în lumina lor operele apărute.

V. EM. GALAN

Rafinăria Onești
Fotografia : GH. VINȚILA

Uzinele...

În acest fragment din romanul „Cărțile Horoditei”, la care lucrează actualmente V. Em. Galan, este relatată viața bătrânului maestru Grigore Han, care, fiind arestat și ținut în închisoare în timpul celui de-al doilea război mondial, suportă eroic toate încercările, fără a-și denunța tovarășii, fără a da nici cel mai mic amănunt în legătură cu activitatea sa conspirativă în perioada de ilegalitate a P.C.R.

GEO DUMITRESCU OPINCA

Îngăduiți-mi, rogu-vă, prieteni, să-mi las și eu opinca la muzeu. O, nu vă fie teamă, n-o arunc — de ea mă leagă tot trecutul meu, și nu vă temeți că, în lipsa ei, n-o să mă mai cunoașteți. Sînt tot eu! Dar vreau să-mi las opinca la muzeu. Bătrînă și săracă, demodată, nu se mai potrivește azi la mers și uneori tresare, învaljată cu strigături prea vechi, la cite-un vers, cu „două bețe — două paie”, cu „tot pe loc, pe loc, pe loc”, — dar astăzi strigături de joc, nu de-nnoire și de zor, nu-s strigături de umblet în văpaie, nu-s chiot de istorie în zbor. Iar în palatul de minuni în care mă pregătesc să intru în curînd nu-i loc pentru opinca de rînd, finuta măreție-i de rigoare! Și-așa voi trece-n regnul luminos, cu fruntea sus, cu sufletul mai mare, — nu-mi faceți loc pe ușa de din dos — nu-mcap pe ea, de cînd m-am învățat să umblu drept și pururi în picioare, cu bratul liber, larg și încercat!... Îngăduiți-mi, așadar, prieteni, să-mi las și eu opinca la muzeu.

Poate vă veți aminti: în toamna anului 1949, expresia „Uzinele Horoditei” a circulat citiva timp pe meleagurile noastre ca obligator apendice explicativ al altel expresii — abia introdusă pe atunci și încă nu destul de clară tuturor — „obiectiv industrial de primă linie”. La inaugurarea șantierului Horoditei, ziarele și revistele, fără excepție, au dat machelei „viitorului centru metalurgic” loc în prima pagină: trei-patru coloane lat, iar înălțimea depășind mult lățimea, din pricina coșului central al uzinei electrice. Pe atunci, amintiri-vă, asemenea poză — concretizînd anticipat și public o asemenea minune tehnică, fiindu-i implacabil termenul săvîrșirii și localizînd-o fără echivoc în peisajul românesc, rămas la acea dată „eminamente agricol” — o asemenea poză de omenești minuni prevestitoare v-a cam lăsat respirația. Poate că mai firziu alți uitat și imaginea și comentariul scris altăuri, poate că numele localității nu v-a dăinuit în amintire pînă astăzi, dar simțămîntele din clipa cînd v-a căzut privirea asupra zărilor nu le-ați putut uita.

Doi ani și cîteva luni mai firziu, presa anunța că „Uzinele Horoditei”, „întrau în producție cu primele unități”: curînd apoi „cu întreaga capacitate”. Indiscutabil, faptul îndeplinit ar fi trebuit să însemne mai mult decît plămînuirea lui. Totuși, excepțîndu-i pe horoditei, darea în producție a fostului „viitor obiectiv de primă linie” n-a constituit un eveniment memorabil. Între timp constructorii inauguraseră alt ev, al combinatelor industriale gigant: opinia publică nu mai avea timp, ochi, loc, printre amintiri, pentru relativ-măruntele „obiective” plămînte... ohoho! pe vremea lui Pazvante, cu doi ani și mai bine în urmă.

Uzinelor de tipul Horoditei, așadar, le-a fost dat să-și la locul și răspunderile pe lume în anonim, soldătește. Generația care la începutul primului cincinal mai umbla cu ghiozdanul în spate le-a găsit gata crescute în peisajul țării — parcă de cînd țara însăși. Astăzi, analizele mai ample din publicații și rubrici de specialitate evidențiază uneori și „Horoditea” — în bloc cu alte uzine asemănătoare, pentru meritele formulate cu maximă zgîrcenie înainte de-un „clic” sau „s.a.”. Din an în an pește le rezervă și vreau jurnal cinematografic citiva metri de peluclă — care, nu o dată, acordă altă relief ambianței pădurete, incit uzinele aduc a mîkștire proaspăt restaurată. Cam astfel se poate spune astăzi despre „Uzinele Horoditei”, privite „din perspectiva economiei naționale în ansamblu”: o uzină oarecare... Dacă prin profesia pe care o practică sau pentru care le pregătesc n-ai legături directe cu metalurgia, dacă nu ești nici fidel abonaț al excursiilor O.N.T.-ului, nici candidaț permanent al concursurilor „Cine știe cîștigă”, atunci e foarte probabil că despre „Uzinele Horoditei” știți doar citiți spune lectura numelui lor: există pe undeva... produc ceva... poate că uzurpă un semn plural („Uzinele”) la care n-au drept sulă-n sulă... dar, probabil, șînt gospodărite bine, nu dau nimănu bălăi de cap peste plan — altfel le-ar populariza autorii de saifuri și umor. Punct.

Pentru a înțelege situația lui Grigore Han — așa cum electiv a fost, așa cum este acum — pentru a înțelege în ce ordine de idei e poment aici Iacob Mănescu, directorul uzinelor, Horoditea trebuie cunoscută cit de cit și „dinăuntru”, cum se spune.

Pentru localnici, „Uzinele Horoditei” sînt în primul rînd ei înșiși: aproape trei mii de oameni — muncitori, tehnicieni, ingineri. Orașul, pentru localnici, e tot „Uzinele Horoditei”. După ultimele date ale statului popular comunal (12.457 locuitori: salariații uzinei cu familiile lor, plus personalul diferitelor unități administrative, comerciale, culturale și mesleșugărești necesare în orice așezare industrială modernă. (Acest „personal” nu prea încarcă statistica: e alcătuit în cea mai mare parte din soțiile metalurgistilor).

Documentele și formulările oficiale numesc noul oraș Horoditea: fără Uzinele. Pe motive bine întemțiate — la prima vedere. Să și numim cîteva: — respectul cuvenit toponimiei tradiționale (locul numindu-se dintotdeauna Horoditea); — semnarea faptului că Horoditea e un oraș de sine stătător, în ultima vreme comună cu stat popular propriu și perspectiva de a deveni centru raional — nicidecum un cartier administrat de-o uzină; — semnarea unei realități geografice, deoarece uzinele nu sînt în oraș, nu-l domină cu masivitatea, agitația, zgomotul și fumul lor, ci sînt la aproape trei kilometri — sosea lăsată în stînci printr-o pădure seculară, călea ferată luînd piepștii trei serpentine abrupte — așa că din Horoditea nici nu bănuie existența uzinei; — preîntîmpinarea tendinței, proprie oricărui limbaj, oriunde pe pămînt, spre simplificare și nu complicarea numelor de acest fel (și dacă Vălenii de Munte devin Văleni pur și simplu, dacă Turnu Severin și Turnu Măgurele, înfrîntînd riscul unor viitoare confuzii, devin amîndouă Turnu, e într-adevăr greu acceptabilă capricioasa schimbare a Horoditei în Uzinele Horoditei); etc. etc.

Faptele rămîn totuși fapte. Impotriva tradițiilor toponimice, impotriva evidenței geografice-administrative, impotriva normelor și tendințelor limbajului, horoditeii își denumesc orașul Uzinele Horoditei. Și accentul cade cu altă înverșunare polemică pe Uzinele, incet se pare că, dacă în orientarea operelor publice locale nu va surveni cit mai e timp o colitură, simplificare se va face pe seama Horoditei — și pînă la urmă orașul va trebui reînregistrat, sub numele Uzinele. La promovarea, ba chiar la propagarea acestei anomalii contribuie din plin pînă și statul popular, inclusiv președintele, inclusiv deputații, ca să nu mai

vorbim despre salariați. E simptomatic, de pildă, faptul că astăzi, acolo, la cei mai înalți local ai administrației publice, nimeni nu tresare, nimeni nu simte nevoia unei puneri la punct cînd aude în receptorul telefonului vocea cuiva care, de la zece și zece de kilometri, vînd să-și deschidă drum spre inima horoditeilor, îi lingusește chemîndu-i parcă cifrat, într-un rebus înclinat imposibilului și paradoxului: — Alo, Uzinele?... Dă-mi, te rog, oficiul stării civile!

Sînt în noua Horoditea și cîteva familii de vechi agricultori. Mai frecvent e cazul familiilor „mixte”: bătrînii în agricultură, tineretul la uzină. Din 1953 pînă în 1961, strada care dă în cartierul lărnesc al orașului a fost dominată de o uriașă inscripție-arcadă: „Gospodăria Agricolă Colectivă Uzinele”. În 1961, după comasarea colectivei „Uzinele” cu gospodăria învecinată de la Lunca Albă, arcada s-a revopsit, rescris: „G.A.C. Lunca Albă-Horoditea — brigada a 7-a legumicolă-pomicolă, brigada 8-a zootehnică — Uzinele”. Brigada a 8-a din Horoditea a preluat grosul sectorului zootehnic din gospodăria satelor reunite: inventar, vite, pășuni naturale și cultivate. Drept urmare, într-un timp umitor de scurt, luncanii au început să dea nume nou unor locuri la a căror rebotizare nu se gîndiseră niciodată de-a lungul veacurilor — și astăzi există la muncii din preajma Horoditei un punct numit Poiana Uzinelor... există și Pășunea Uzinelor... și Izvoarul Uzinelor. La fel, grație muncii și influenței brigăzii a 7-a, gospodinele din țirgurile învecinate, venind iar la piață, se înterează dacă nu cumva s-au adus trufandele „de la Uzinele”.

În asemenea condiții, lăcrășii de prea frecvente confuzii și obligații mereu — într-un univers verbal saturat de „uzine” aporile — să-și diferențeze cumva uzinele lor ortodox-metalurgice, metalurgistii horoditei tind spontan să evite în vorbirea curentă orice apel la laotic-prăssia și mult-precioasa familie a cuvîntului uzină. Cheamă-le la telefon centrala: — Alo, uzinele? — Veți primi, invariabil, indicația șablon: — Probabil căutați statul popular: formați 274... Aici e 112: metalurgica, întreprinderile... — N-ar fi de mirare dacă într-o bună zi se va adopta chiar și în scrierile vreo altă denumire pentru Uzinele Horoditea — poate „Întreprinderile Horoditei” — orașul Uzinele”, poate „Metalurgica orașului Uzinele”. Așa ceva... Prin asemenea complicate meandre, limbajul dibuie totuși febril expresia potrivită a adevărului. A adevărului despre realitatea locală, și, implicit, despre felul cum ea se ogîndește în sufletul localnicilor. Și nu-i vinovat limbajul, nici capitolul său toponimic, dacă pe plan local, alți în spațiu citiți în timp, Uzinele par să fie totul, domină electiv totul, sînt oricareu totul.

Totul în spațiu: nu numai uzina propriu-zisă, ci și orașul, și pădurea cu simțurile ei, și fîșia de teren agricol din vale, și gara cu depozitele, și stadionul, și strandul, iarcul căprioarelor, colțul zoologic gospodărit de pionieri, livada de pe terasele săpate în coasta Runcului, serete de la poala Măgurele, Măgura însăși, Runcu însuși... Totul, în conștiința localnicilor, e Uzinele.

Totul și în timp, de bună seamă — pe plan local. Adresează-te oricărui horoditean băștinăș din generația vîrstnică: — Înainte, ce-a fost atel? — Cînd „înainte”? — Ideea unui „înainte”, acolo, la Horoditea, apare localnicilor drept absurditatea absurdității lor. Explicii: — Vreau să spun: înainte de a se construi uzina... — Eh!

Omul ridică din umeri, schițează un gest de lehamite... Pentru horoditeanul băștinăș, „înainte” și „după” construcția uzinelor” sînt două stări între care nu pot exista raporturi de continuitate. Cîndva, antîci, alături la o strîmtoare analogă — adică obligați să fixeze în nemărginirea scurgerii a timpului trecut un moment dinții pentru ceea ce socoteau ei „istoria lumii” — au pus în circulație o falsă-noțiune, un cuvînt născut și rămas fără acoperire gnoseologică satisfăcătoare: haos.

— „Înainte”?... Eh! Horoditeanul contemporan rosteste însă lapidara interjecție în deplină cunoștință de cauză — și, pînă la urmă, cercetătorul decis să parcurgă retrospectiv preistoria și haosul Horoditei bizîndu-se pe mărturiile orale culese la fața locului, va obține jaloane în afara oricărei discuții! — Înainte de a fi uzinele, va să zică, a fost un sat? — Eh! Un bot de deal, un cap de ripă, acolo... Se știe, că erau ori pe unde... — Mă rog: bot, cap... Locuții pe-atunci, sau nu? — Cum „locuții”? Atunci... vremea pășunilor. Lucru știut, răș-știut: nu numai pe-atunci... — Perfect: pășuni. Fără țipenie de om? — Fără, cum... Pe timpul nemților, de pildă, cînd cu barăciile, a fost destulă „țipenie”: au țipat ca-n gură de șarpe pînă și pietrele. Omul... eh! Ca peste tot: cine nu știe? — Așa, cu nemții, cu barăciile, cînd? Într-al doilea război mondial ori în primul? — Eh! Al doilea. Cunoaște toată lumea...

A urmat tulburătoarea eră ale cărei ecouri emotive persistă pînă azi în inima horoditeilor, eră numită „pe vremea tineretului” sau, mai sugestiv deși poate cam lung, vremea „cînd nca Grigore se lîna mai mult de șantier, cu tineretul, iar Iacob Mănescu și calificății lui băteau satele noaptea de noaptea s-aducă făcăl la meserie”. O subîmpărțire de maximă importanță a acelei perioade cuprinde zilele cînd „s-a dat drumul la tren pe vale”. Alta pare să acorde importanță egală „săptămîinii cînd Mănescu și-a lăcut casă, iar nca Grigore a (în)u-o una, pe-a lui, că asta nu înseamnă neapărat spirit burghez, nici neapărat individualism”.

Timpul „cînd s-a pornit uzina electrică numai pe două mașini” ar trebui considerat, după mîi deosebita probabilitate, un ev de sine stătător (cu subîmpărțiri, la a căror clarificare nu se poate ajunge fără ample studii prealabile — pînă acum de nimeni făcute). La fel, vremea zisă „cînd mașinile mai lucrau în pădure, cu becuri prin copaci, iar zidarii făceau pereți și acoperișuri peste capul oamenilor”. La fel, evul — pesemne în parte suprapus prezentului — numit „cînd erau numai bucuriile din stearjă, plus, în sat, baraca burlacilor”. La fel... Așa mai departe: era, evuri, epoci, vremi — alcătînd toate împreună, abia un prim ciclu istoric, denumit la Horoditea „pe timpul dinainte de-a intra în producție agregatul 7”. Și urmează alt ciclu, cu împărțirile și subîmpărțirile lui... apoi al ciclu... altul... în număr total de 23... sau de 37... sau 46... sau cine mai știe cite — după cum merg cercetările, după dispoziția de moment a localnicilor cerețați, după modul cum se combină ori se anulează o mie și unu de factori greu-sizabili, refractari oricărui control, oricărei supra-vegheri.

Astăzi, dacă cineva s-ar încapățîna să redacteze o „Istorie a Uzinelor Horoditei” pe măsura setei de autocunoaștere, comunicare și afirmare a marilor oculari localnici, rezultatul ar fi de cel puțin două ori descumpăritor. Într-îl, prin numărul volumelor — probabil, fără precedent în istoria mondială a tipăriturilor. Al doilea prin faptul că o asemenea culegere de relații, ogîndind otova, prin însăși natura-factura sa, alii virtuțile cit și păcatele izvoarelor orale multiple, va amesteca prea desori faptul semnificativ cu aventura pitorească, legea cu întimplarea, tendințele obiective proprii realității cercetate — cu interpretarea subiectivă. Într-un cuvînt, presupusul tratat, nepu-țînd discerne și însuma nicidecum adevărurile împrăștiate în textul ori subtextul paginilor, va semăna mai curînd a improvizație babilonică decît a operă științifică, va fi mai degrabă fantasmagorie mitologică decît istorie.

Cîntînd vorbind, te-ai mira să fie altfel. Horoditeii le-a venit, le vine încă, mult mai ușor să înfăptuiesc decît să-și descrie înfăptuirile: și încă să le descrie științific, explicînd modul cum au ajuns la ele, încadrîndu-le în capitolul corespunzător din istoria contemporană, desprînzînd concluzii general-valabile. Cam așa se întîmplă și la Reșița... și la Hunedoara... la Onești, la Colibași, la Orașul Victoria... Pesemne, pentru că horoditeii, metalurgistii, sînt oameni ai muncii „fizice”, „concret-practice”: ai muncii care dau temelie întregii experiențe umane de viață nu create, nu cucerite. Și, pesemne, pentru că ei sînt ceea ce sînt într-o țară unde procesul construirii comunismului e în faza desăvîrșirii primii trepte, deci într-o țară unde diviziunea socială a muncii presupune încă existența, alături de metalurgistii, a istoricilor, sociologilor, etc. — aceștia, oameni ai muncii „intelectuale”: ai muncii care nu poate avea alt rost decît tocmai contrazicerea, trîerea, valorificarea și, pe cît posibil astăzi, prospectarea către viitor a experienței de viață dobîndite prin truda tuturor. Și dacă la Horoditea fiecare își țînde spontan și-și alcătuiască în minte propriul său manual de istorie a uzinelor, dacă viziunea spiritului relațiilor și concluziile acestor manuale personale se bat uneori cap în cap, faptul trebuie poate interpretat în primul rînd ca un apel privind munca viitoare a profesioniștilor științii; și totodată ca observație critică decămandată, la noi, în actuala fază a asaltului socialist împotriva barierii dintre munca „fizică” și cea „intelectuală”, inițiativa, prestu-nile exercitate din direcția clasei muncitoare sînt mult mai puternice decît cele exercitate dinspre savanți-specialiști, ele căpătînd un tot mai desușit aer de generoasă chemare la întrecere.

Revenind, cu aceste precizări, pe pămîntul concret al Horoditei imediat contemporan, trebuie să adăugăm încă o precizare: acum, în 1964, vîrstă medie a salariaților uzinei nu depășește 29 de ani. Socotînd orașul întreg (familii, copii) media scade sub 22 de ani. Or, se știe ce strîne legături sînt între puterea de înțelegere — și bogăția experienței personale a celui care încearcă să înțeleagă; de asemenea, între bogăția experienței personale și vîrstă... Sînt aici, probabil, altele explicații plauzibile pentru șocant-tinerescă tendință a horoditeilor de a plasa cu orice preț în prim planul istoriei mondiale evenimentele trăite de ei înșiși.

În fine, ultimul amănunt-precizare: la Horoditea, din 12.457 locuitori, numai doi lucrează la uzină „dinainte de prima cărămidă”. Numai doi înși pot fi bîmbiți cu „știu tot, de la a la zece” — „din trăile pe-adevăratelea, nu din zăire ori dosare”. Numal doi: Grigore Han și Iacob Mănescu.

Numal doi: Grigore Han și Iacob Mănescu. Pentru că soarta (prin cuvîntul „soartă”, Horoditea desemneză tot uzinele) soarta nu l-a lăsat nici pe ei totdeauna alături. Știa eva localnic, de exemplu, că, într-o anumită perioadă amintită ulvea mai sus, Iacob Mănescu încă nu venise la uzină... Și, la fel, că „după ce s-a pus totul pe roate”, Grigore Han „a trecut director la școala din Lunca Albă”, de unde „s-a întors profesor și Mănescu l-a încadrat ca maistrul”. Au fost se pare și împrejurări cînd aceeași soartă l-a (înt) pe Han și Iacob Mănescu „nas în nas cu săptămîinii, cu lunile”, — dar parcă numai pentru a-l obliga să tot măsoare și să tot apropie distanța dintre firul lor dese-bite, dintre felul lor adese dierit de a fi, de a chibzui, simți și acționa. Oricum, rămîne fapt că la Horoditea, ani de-a rîndul a fost considerată neserioasă, gîinante, sortită eşecului, orice discuție despre trecut uzinelor organizată fără participarea celor doi — Grigore Han și Iacob Mănescu. Oricum asemenea discuție de la simpla anecdotală cu doi-trei ascultători, pînă la simpozionul solemn, cu sala mare a Casei de Cultură arhiplîna, cu prezidiu în haine negre, cu tribună, două microfoane și paltar cu apă.

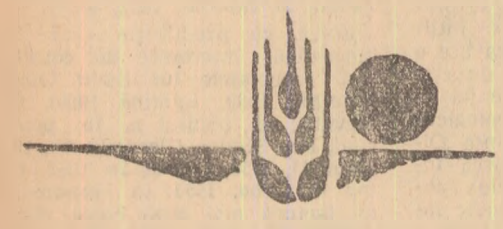
Ani de-a rîndul, Grigore Han și Iacob Mănescu au fost croniciarii neseriselor cronici horoditeene — totdeauna împreună: frecîndu-și cuvîntul unul altuia, bizîndu-se fiecare pe relațiile celulăli, și, deoseori, întrînd cu tinerescă patimă în potemici pline de miez — adică întocmai ca și horoditeii mai tineri ca ei sau abia recent împămîntenii. Dar neașteptata nivelare n-a dus la stîrbirea prestigiului lor de lideri pe tărîmul istoriei locale, ci dimpotrivă.

Mănescu și Han: practice, la Horoditea, considerați sub acest aspect al activității lor, secundar totuși — o adevărată instituție. Con-topiți, în ochii concetățenilor, ca unitate de sine stătătoare: e relativ multă vreme de cînd, la festivitatea primirii în producție a noilor promoții — absolvenții școlilor tehnice și profesionale — organizația locală U.T.M. invadează uzinele și orașul cu aîșe precizînd că „lov. Han-Mănescu va vorbi despre Întreprinderile noastre, locul lor în economia națională, trecutul și perspectivele lor”. În cuprinsul Horoditei, neobișnuitul singular („lov. Han-Mănescu va...”) rămîne printre ciudățeniile care nu dau nimănu de gîndit. Nici măcar lui Mănescu sau lui Han. Pentru că, firește, pînă acum nici ei n-au avut vreodată timp să se gîndească pe-nedelele la asemenea lucruri, să le la cite de cit în serios, să la propriu-zis cunoștință de ele. Pînă acum!...

Han fu arestat (curînd după declanșarea războiului antisovietic), în noaptea de 2 iulie 1941. Arestat și Irina. Camera lor mobilată era în acel moment liberă, goală de-o săptămîină.

Cînd îi dădură jos din dubă, o altă dubă, venită pesemne cu puțin înainte, descărca alți arestați: Săskay, doi necunoscuți, și (ciudat) prietena Irinei, agenta de siguranță.

(C o n t i n u a r e i n p a g i n a 11)

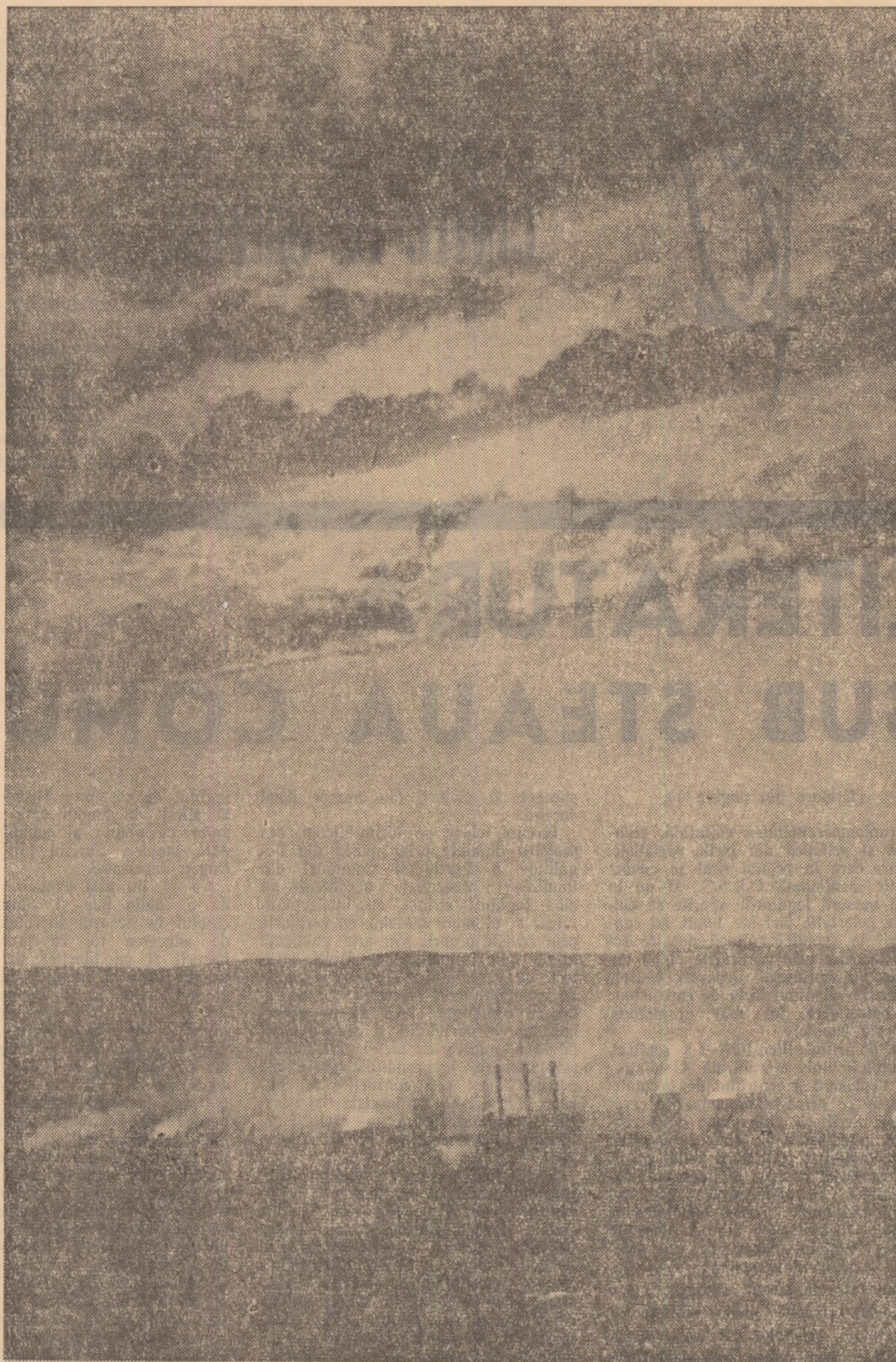

O, n-o arunc, să nu vă fie teamă: la loc de cîntec am s-o țîn mereu, în colțul meu cu amintiri, în ramă, ca să o am în față ne-ncetat și să-mi aduc amînte-nlotdeauna tot chinul și amarul îndurat și să mă duc cu gîndul înapoi la cei ce m-au silit s-o port într-una, prea multă vreme, sub zăpezi și ploa, ca să-mi aduc amînte, cînd oi vrea, din vremuri neprielnice, ncruntate, cum, încălțat cu ea, unor prea aprigi ocșpeși nesătui, le-am țipărit-o minios în spate... Așa voi ține-o: — în ramă, ori în cui ca să o am în fața mea și-n gînd și să nu uit nimica și nicicînd.

Iar cîteodată, la răstimpuri line, cînd frunza se apleacă înspre toamnă, cînd aburesc cazanele de țuică și cître cîntec inima se-ndeamnă, la nunți și la botezuri, bunăoară, cînd logodesc vreun braț cu o aripă pe-o planșă de constructor, ori pe țară, cînd mai botez vreun nou oraș ce crește din „betele și paiele” străvechi, și „Făt-Frumos-din-Strugure” clipește în cupe de cristal, iar la urechi se-nstrună alături amintiri, atunci opinca iar o iau din ramă — nu, n-o arunc, să nu vă fie teamă, căci nimenca ca ea nu știe jocul, cîlușul, hora, briul, busuicul, vechi cîntece frumoase, de demult, — nicicînd n-o să mă satur să le-ascult, nicicînd n-o să mă satur să le joc cit va fi-n lume fir de busuic...

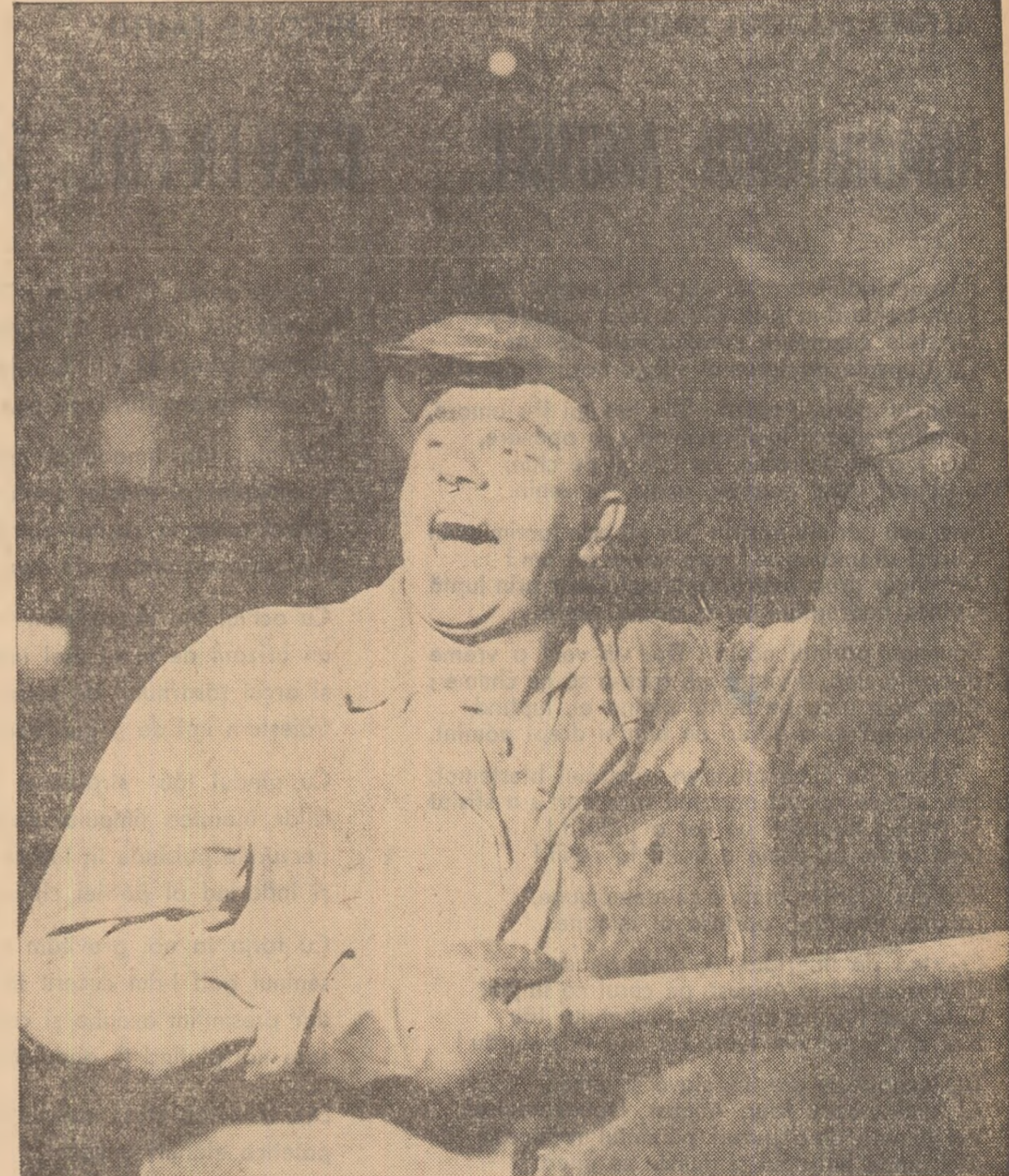
Dar, vezi, la drum, printre coloane zvelte, pe-ale istoriei urcușuri grele, printre-ale lumii zvonuri și unelte, pe-aleea temerară către stele, se cere pasul altfel încălțat... Pierdui cîndva, în balul furtunos al lumii, un pantof adevărat, pantoful meu, puternic și frumos. Dar în zodar mi l-au ascuns. Prostește, l-au încercat și alții... L-am găsit! E-al meu în veci și mi se potrivește: cenușareasa-țară a murit, — Prințesa-Romînie își ridică azi fruntea nouă spre decenii trei! Uitați-vă și voi ce mîndru pică, sîrălucior și sprintan, pasul ei, priviți și voi sandala ei de aur pe care arde-nvăpăiața stea, și, ca adevărați și buni prieteni, mîndriți-vă și voi din olin cu ea!

FOCUL CONTINUU

Fotografia : GH. VINȚILA

Hunedoara

Eroul Muncii Socialiste Ștefan Tripsa

Fotografia : S. STEINER

REPORTAJ de VASILE NICOROVICI

Hunedoara are un fel al ei de a fi, inimitabil. Spuneți cum vreți: atmosferă particulară, ritm propriu, parfum al locului etc. Nu mă refer neapărat la „clasicul” peisaj hunedorean, cu silueta Castelului Huniazilor și înaltele coșuri fumegînde ale combinatului siderurgic. Hunedoara, cu aș nămi-o un oraș al încercărilor de pionierat, al căutărilor creatoare. Cercetați cu atenție arhitectura noului oraș. Veți găsi aici toate stilurile ultimului deceniu și jumătate, începînd cu vile cu aspect de cabane de munte și pînă la moderne blocuri turn. În combinatul siderurgic, de asemenea, arhitectura industrială evoluează pînă la ultramodernele laminare automatizate, care s-au ridicat în ultimii ani. La Hunedoara, străvechea profesiune siderurgică s-a reînnoit, pe baze noi, caracterizate de tehnica cea mai modernă. Aici au fost puse în funcțiune „pentru prima dată în istorie”, agregate noi, necunoscute în țară ca aglomeratorul sau blumingul. A fost fabricat coșul românesc. A fost ridicat după proiecte proprii și prin contribuția uzinelor românești, cel mai mare furnal din țară, furnalul de 1000 m.c. Hunedoara a fost deci un laborator tehnic și omeneș, de proporția unui oraș și a unui șantier imens, dovedind marile virtuți ale revoluției socialiste. Unul din primele, de atari proporții din țară, lată de ce experiența hunedoreană, este de ordin istoric, și explică acea atmosferă aparte, inimitabilă și nerepetabilă, care caracterizează orașul. Hunedoara a crescut altfel, mai tumultuos decît centrele industriale mai vechi, ca Reșița sau Brașovul. Și a precedat, ca oraș-șantier, marile centre ale chimiei de la Onești, Iași și Galați sau Turnu-Măgurele.

HUNEDOARA ȘI CELE ȘAPTE ARTE

Un material despre Hunedoara, fie chiar un reportaj, care vrea să cuprindă o perioadă de timp mai lungă, și se poate dispensa de o trecere în revistă istorică a etapelor parcurse. De abia aici începe dificultatea. Despre Hunedoara s-au scris altele articole complete și bine documentate, încît nimeni nu are iluzia că mai poate adăuga, la acest capitol un lucru inedit.

Mă gîndesc însă că s-ar putea aborda un alt unghi de investigație a evenimentelor. Oare nu s-ar putea scrie o istorie a orașului oțelărilor din ultimii douăzeci de ani pe baza diferitelor lucrări artistice inspirate din realitățile hunedorene? Întrebarea e justificată. Se poate vorbi, pe drept cuvînt, de o multitudine de producții artistice, literare și cinematografice, ca și pomenim numai genurile legate mai strîns de reflecția istorică.

Experiența Hunedoreană, considerată în primul rînd ca experiență omenească, de către creatorii din cele mai diferite domenii ale artei, s-a dovedit o generoasă sursă de inspirație. Și nu este întîmplător că primul nostru roman despre clasa muncitoare victorioasă în revoluția socială, totodată și primul roman al literaturii noastre noi a fost „Oțel și piine”. Autorul său, Ion Călugăru, întreprinde și prima documentare în realitățile hunedorene în anii de după război. În carte întîlnim o Hunedoară a reconstrucției, în luptă cu sabotajul, cu dificultățile materiale, de care își mai amintesc pînă astăzi mulți siderurștii, ca de o perioadă cu activitate memorabilă din viața lor. După cum eroul principal al romanului, Păvăloaia, le amintește de propriile gînduri și reacții care i-au înecat cu ani în urmă.

Dar să nu facem din literatură un simplu document istoric. În felul său istet și pus pe soții, Nicuță Tănase, completează fresca Hunedoreană, cu un capitol semnificativ. Eroi săi, de asemenea băieți buni și isteți ca autorul, provenind din suburbiile unor mari orașe, — „derbedei” cum sînt denumiți într-una din povestiri — devin tineri muncitori de nădejde în ambianța hunedoreană, sub îndrumarea părintească a comunistilor vîrstnici. Prozatorul Const. Chiriță în romanul său „Oțelul” surprinde o perioadă mai recentă, după punerea în funcție a noilor agregate, cînd definirea personalităților se face nu numai în ciocnirea cu deprinderile vechi, rămășițe ale trecutului, dar și cu problemele ridicate de tehnica modernă în curs de introducere. Cartea reflectă deci o nouă etapă din istoria Hunedoreană socialiste în luptă pentru a da țării cit mai mult metal.

Nu scriu aceste rînduri ca un critic literar, ci ca un simplu reporter. De aceea notele mele nu au un caracter sistematic (sugerez unui confrate esista ideea de a face un studiu, după mine extrem de interesant, despre lucrările de artă inspirate de Hunedoara).

Alături de lucrările în proză mai sus amintite, există o întrecătoare producție de versuri închinată făurarilor de metal din acest oraș. Hunedoara, după cum se vede, e în stare să trezească eufuzii lirice, meditații filozofice pe tema sensului prometic al oțelărilor. Dramaturgul Paul Everac și-a aflat în frământările de căutare a noului, caracteristice hunedorenilor, substanța dramatică a piesei „Perestre deschisă”, inspirată din lupta tenace și încordată pentru obținerea oțelului românesc.

Dar filmele pe tema hunedoreană? Nenumărate documentare și reportaje, în care turnurile înalte ale furnalelor străpung cerul și în prim plan apar oțelarii ca eroii doritori de flăcări. Nu am reținut însă, din cite am văzut, nici unul care să surprindă cu adevărat, dincolo de imaginea convențională, amploarea Hunedoreană, să-i redea ritmul și atmosfera. Îmi amintesc mai degrabă de o serie de pelicule artistice, cum ar fi „Aproape de soare” cu Florin Piersic în rolul unui flăcău de la țară, care descoperă cu naivitatea tainele siderurgiei. Scenele de luptă cu focul, cromatica simfonică a flăcărilor au fost admirabil înfățișate. Și ar mai fi de citat, tot la acest capitol, într-un eseu sistematic și alte producții cinematografice pe tema hunedoreană ca: „Mindrie”, „Băieții noștri” etc.

Venind la Hunedoara, oamenii artei au descoperit un univers inedit pe care au căutat să-l reprezinte, în cuvînte, sunete, culori. Dacă privim, în ansamblu, aceste numeroase încercări pe tema focului hunedorean, cred că nu se poate să nu

recunoaștem că ele au adus pretutindeni un suflu nou, proaspăt, plin de trepidația vieții, de tot ce alcătuiește captivanța și originala „experiență hunedoreană”.

ANII MATURIZĂRII

Noua istorie a Hunedoreană începe de fapt în anul 1945. Atunci, la conferința națională, — constructorul departe văzător al României socialiste, Partidul, a elaborat un vast plan de refacere și industrializare a țării, în cadrul căruia, Hunedoara, ca temelie de metal a acestei mărețe acțiuni de perspectivă, trebuia să joace un rol de prim ordin. Și acest plan istoric, prezentat la tribuna Congresului de către tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej, a fost transpus în viață, cu tenacitate și consecvență, în anii ce au urmat. Așa a început să se „alte” noua Hunedoară.

În 1949 furnalele vechi sînt modernizate. În 1952 intră în funcție furnalul de 450 m.c. În 1955 se inaugurează trei uzine: termocentrala, coșeria, aglomeratorul. În 1956 furnalul de 700 m.c., elaborează prima șarjă. Apoi, pînă în 1959, pornesc, pe rînd: noua oțelărie, blumingul, laminorul de 650 mm. După 1960 și pînă astăzi: furnalul de 1000 m.c., încă o uzină de aglomerare, patru linii moderne de laminare pentru: semi-fabricate, sîrmă, benză, profile fine. Nici n-am pomenit în această succintă înșirare, obiectivele „mai mici”, ca fabrica de granulare a zgurii, noile ateliere de întîrțire, sau cuptoarele Martin de 400 de tone, ridicate la oțelăria nouă, în continuarea platformei. Și trebuie remarcat că fiecare din aceste nume de uzine înșirate în lungă corespunde unui colos siderurgic, cu hale de sute de metri lungime și agregate complexe. Numai un singur cuptor de oțel, ca acela de 400 tone, a cărui inaugurare nu mai produce senzație, fiind citată printre „altele”, deoarece intră în alcătuirea unei secții existente, — e de fapt o întreagă „uzină”, ce realizează o producție anuală mai mare decît toată siderurgia românească în anul 1958.

Împul trece. Producția urcă. Problema cadrelor e în mare parte rezolvată. Oamenii au început să se cunoască, să devină prieteni între ei. Se ajută, se sfătuiesc. Colectivul se încheagă. Capătă un stil propriu de muncă. Se evidențiază cei mai buni. Experiența lor este împărtășită celorlalți. Așa dar e liniște și pace... Dar de cînd liniștea a devenit un ideal? Munca presupune căutări creatoare, mai ales în niște colective animate de idealuri de viață comuniste. Se ivesc de astă dată greutăți, să le numim, de ordin strategic. Modul lor de rezolvare, prin orientarea către problemele esențiale, dă măsura maturității organizației de bază, ca unitate de acțiune colectivă.

Să luăm în considerație cazul cel mai recent din cele citate mai sus. Lupta comunistilor pentru atingerea productivității orare planificate la laminorul de sîrmă. O primă constatare, în urma analizei situației concrete: se pierd minute prețioase din cauza prelucrării greoaie a schimburilor. Dar odată deficiența înlăturată, apar altele, scăpate din vedere mai înainte. Operațiile de reglare durează nepermis de mult. Biroul organizației alcătuiește cîteva echipe experimentale, din cei mai buni tehnicieni și ingineri, ca să propună metodele cele mai judicioase pentru reducerea timpului. Și lupta continuă. Pentru fiecare secundă, ca pentru atingerea unui record de viteză. Și e explicabil: la capacitatea de lucru a laminorului fiecare secundă echivalază cu o producție de 40—50 de metri de sîrmă. Iată de ce instalarea unui microfon-difuzor pentru anunțarea grăbnică a maistrului de schimb sau reducerea pauzei dintre două bare consecutive la 2—3 secunde, iar în unele cazuri la 1—1,5 secunde vedeți, pînă și zecimile de secundă contază, ca la cursul de viteză pe sute de metri! au constituit obiective de lucru a comunistilor din organizația de bază.

Piscul înalței productivității e cucerit sistematic, prin escaladarea unor înălțimi intermediare, prin biruirea rînd pe rînd a dificultăților. Agregatul de laminat sîrmă, unul din cele mai moderne din ramura industrială respectivă, minuit de un tiner și îndrăgostit și experimentat, colectiv hunedorean, atinge viteze și producții mai mari chiar decît cele prevăzute în proiect.

DESTINE OMENEȘTI

Se spune, pe bună dreptate că Hunedoara e locul unor mari prefaceri în toate domeniile. Lucrul acesta se vedește în special cercetînd biografiile oamenilor. Epoca dinamică a construcției socialiste, se reflectă cu deosebită pregnanță în traectoria vieții fiecărui hunedorean, dîndu-i direcții adeseori neașteptate. Dar oricît de diferite, oricît de surprinzătoare ar fi destinele acestor oameni, cred că se pot deosebi unele aspecte comune.

Hunedorenii pe care i-am cunoscut cu ani în urmă proveneau din cele mai îndepărtate colțuri ale țării și avuseseră, pînă la angajarea în Combinat sau pe șantier, cele mai neașteptate profesii și scopuri în viață. Victor Pal, de pildă, prim-topitor la cel mai mare furnal al țării pe acea vreme, fusese în copilărie credincios la un înalt prelat. Un alt prim-topitor la același furnal modern, Costea, fusese argat și cioban. Pe cînd, Ștefan Cazan, tot prim-topitor și mai tîrziu maistru, practicase pescuitul pe bălțile Birladului. În răgazurile dintre două șarje el evoca în poezii grai moldovenesc, și nu fără oarecare nostalgie, frumusețile îndelungate de odinioară. Bineînțeles că toți trei deveniseră furnaliști de nădejde, numele lor erau citate în ziare și reviste, dădeau sute de tone de fontă peste plan, erau mîndri și ambițioși ca toți hunedorenii. Și ca toți hunedorenii aveau biografii, hai să le zicem senzaționale, datorită zig-zagului neașteptat al „liniei vieții”.

Cum au evoluat aceștia trel, și ca dinșii zeci și sute de alți oameni cu antecedente de viață asemănătoare, se poate explica, în primul rînd datorită activității organizației a comunistilor. Ei reprezintă materia catalizatoare a marelui laborator uman din Hunedoara, sub acțiunea căreia s-au format,

din elemente eterogene, făruri ai metalului, conștiinți de rostul lor în viață și în societate. Furnaliștii, despre care am pomenit mai sus au străbătut pînă la capăt acest drum transformator, devenind la rîndul lor, făruri de cadre noi.

Au trecut anii. S-au ridicat noi secții, vechile agregate au fost modernizate; în orașul nou, în continuă dezvoltare au apărut săli de spectacole și centre comerciale cu deservire civilizată. Judecînd numai după aceste semne, exterioare, se poate deduce evoluția Hunedoreană, în toate domeniile de activitate. Porfota s-a mai potolit. Viața orașului ca un riu năbădăios, pe vremuri, și-a croit o albă stabilă. Și lucrul acesta se poate afirma despre viața fiecărui hunedorean în parte. Biografiile hunedorenilor reprezentativi, muncitori și tehnicieni frunțași, nu mai au acea notă de senzațional, pe care o remarcasem la cei mai în vîrstă. E și firesc, dacă ne gîndim la condițiile de viață și de studiu pe care le oferă acum orașul siderurștilor.

Majoritatea noilor cadre de siderurștii provin din elevii de la școlile profesionale de specialitate. Focul și oțelul au pătruns firesc în viața lor, încă din adolescență. Și-au însușit încă de la vîrstă fragedă, cînd mintea e proaspătă și impresiile sînt vii, bazele teoretice și practice ale meseriei lor. Acesta e și cazul tînrului oțelărilor Pavel Hanganu, pe care îl citez absolut la întîmplare. E unul din evidențiați în producție ai noii oțelării pe anul 1963. Discuță degajat despre orice, fie că e vorba de un spectacol, o carte citită, sau despre probleme profesionale, sau de educație. Trecerea de la oțelăria veche la oțelăria nouă nu i s-a părut dificilă, întrucît avea noțiunile necesare pentru înțelegerea tehnicii moderne. De curînd a ajuns și prim topitor. Nu un șef de echipă oarecare ci unul bun, priceput în tehnică și în organizarea lucrului. De un an de zile e căsătorit cu o hunedoreană, fata unui muncitor din combinat. Trăiește deocamdată în casa socriilor, pînă cînd va căpăta un apartament într-un bloc. Nunta a făcut-o anul trecut în august, avînd ca invitați foști colegi de școală, tovarășii de muncă. Deci o viață înecată firesc și sigur în matca orașului, fără involvări și meandre neașteptate.

În esență, acesta e și drumul multor alora, ca și al lui Ștefan Tripsa, de pildă, care a devenit în acești ani Eroul al muncii socialiste. Cînd l-am cunoscut era un tînar, cam de vîrstă lui Hanganu, specializat în întreținerea cuptoarelor Martin. Locuia în blocul „burlicilor” și-l întîlneau adesea la cantina amenajată la parterul clădirii. Tripsa era într-atît de preocupat de cuptoarele lui, încît era în stare să nu plece de lângă ele zi și noapte, dacă ar fi fost nevoie. Mi-a povestit într-un rînd niște vise în care întîmplările de peste zi, de pildă reparatul vetrelor, luau un caracter halucinant. Le-am relatat în cartea mea despre Hunedoara fără să pomenesc numele celui în cauză, ca fiind semnificative pentru cineva preocupat pînă la pasiune de munca lui zilnică. Acum mă refer la acest lucru într-o cită și caracteristică personalității lui. La Tripsa preocuparea concentrată pentru a pătrunde în tainele meseriei se îngemănează cu bune cunoștințe tehnice și cu un orizont cultural larg, divers.

ETAPE

Laminarele, mai ales cele puse de curînd în funcțiune, constituie un peisaj inedit în universul siderurgic. Deobicei Hunedoara oțelului înseamnă pe noi venit prin proporțiile neobișnuite ale construcțiilor de metal și prin cromatica flăcărilor sale, pururi vii. Hale lungi, cit niște stadioane, uriași de metal cu piscul mereu înneșurat, flăcări la tot pasul, oțel incandescent, benză fără capăt, aburi și fum, — așa apare Hunedoara siderurgică noului venit, ca și celui ce o știe de multă vreme.

Și totuși unii observator atent nu-i scapă unele amănunte a căror semnificație e esențială pentru caracterul muncii siderurgice.

În special dacă se urcă în posturile de comandă ale noilor laminare, așezate în camere cu pereți de sticlă. Manevrantii stau în fața unor panouri cu atenția încordată, urmărind indicațiile aparatelor de măsură.

Dacă vizitatorul n-ar ști unde anume se află și ar trebui să ghicească îndelung aceste oameni, după ce fac și cum se mișcă, n-ar zice că cei de aici sînt niște siderurștii. Ar prefera să-i considere operatori chimiști. Pentru faptul că din activitatea lor a dispărut contactul direct cu focul sau cu metalul, ca o luptă corp la corp. Nu prea demult această luptă era evidentă peste tot, în orice fază de preparare a metalului. La furnale, siderurgistul stătea față în față cu lava incandescentă ce se revarsă prin rîne; la oțelărie față în față cu focul în momentul suprem al elaborării șarjei; la laminare, manevrarea blocului de oțel de la postul de comandă se făcea prin manete, care nu erau altceva decît prelungiri de metal ale brațelor sale. Blocul incandescent trecea pe sub cabina de comandă, îi auzai în fiice clipă duduul de bizon fugărit. Trăgînd de manete îl trîntea într-o parte și în alta, respirația lui caldă

șirgice. În special dacă se urcă în posturile de comandă ale noilor laminare, așezate în camere cu pereți de sticlă. Manevrantii stau în fața unor panouri cu atenția încordată, urmărind indicațiile aparatelor de măsură. Dacă vizitatorul n-ar ști unde anume se află și ar trebui să ghicească îndelung aceste oameni, după ce fac și cum se mișcă, n-ar zice că cei de aici sînt niște siderurștii. Ar prefera să-i considere operatori chimiști. Pentru faptul că din activitatea lor a dispărut contactul direct cu focul sau cu metalul, ca o luptă corp la corp. Nu prea demult această luptă era evidentă peste tot, în orice fază de preparare a metalului. La furnale, siderurgistul stătea față în față cu lava incandescentă ce se revarsă prin rîne; la oțelărie față în față cu focul în momentul suprem al elaborării șarjei; la laminare, manevrarea blocului de oțel de la postul de comandă se făcea prin manete, care nu erau altceva decît prelungiri de metal ale brațelor sale. Blocul incandescent trecea pe sub cabina de comandă, îi auzai în fiice clipă duduul de bizon fugărit. Trăgînd de manete îl trîntea într-o parte și în alta, respirația lui caldă

NEMURITORUL AUGUST

Priveam odinioară, în nopți de august calde
Cum tremură-n țările cite o stea și cade ;
O, stele căzătoare curgând rotit pe cer
Ca frunzele de toamnă sub arborii stingheri...

Spuneau părinții noștri : Sînt lacrimi și-s amare,
Le plîng săracii lumii gemînd sub apăsare,
Sînt lacrimi de robie, de jale și de chin,
E plînsul lumii noastre, acolo, în senin.

Spuneau părinții noștri : Dar nu prin lacrimi vom
Cucerii dreptatea și-l vom salva pe om !
Un singur drum există: al luptei. Doar prin luptă
Cătușa nedreptății va fi odată ruptă.

Spuneau părinții noștri : Da, va veni o vreme
Și-o altă stea, a vieții sub raze-o să ne cheme ;
Cînd vom urca pe boltă lumina ei, lupînd,
Va lumina de-a pururi un bun și drept pămînt.

...Trecea pe lume moartea, războiul blestemat,
Dar într-un august noaptea spre zori s-a sfîșiat
Și steaua libertății pe cer a înflorit !
Stea roșie, tu, cheie a boltii la zenit !

Partidul făurita atunci, cu-njelepciune,
Lumina libertății, aprinsa ei minune.

O, stea de libertate, o, purpurie stea,
Cum ai urcat în August, pe cerul ce tînjea,
Cum sub lumina clară a zîmbetului tău
Noi am gonit din lume tot ce-i urit și rău !

Tu, început de ere, tu, slavă și teme,
Al lumii nostru faur, August Douăzeciștrei,
Vei lumina de-a pururi pămîntul românesc
Aici, unde belșugul și munca se unesc !

Azi douăzeci sînt anii de la Eliberare,
Sînt ani de mari victorii, sînt pietre de hotar,
Sînt fapte cu-njelesul adînc și grav și greu
În care viitorul s-a oglindit mereu.

Ani mari de mari victorii în fiecare loc,
Izbînzile-s măsura acestor vremi de fac ;
Le vom spori cu grijă și ni le vom păzi,
Noi stăm de strojă păcii cu fiecare zi.

Slăvită fie steaua din August printre stele !
Slăvite-ale ei raze ! Noi am aflat sub ele
Cadența veșnic vie a timpului umani,
Slăvită fie steaua a Douăzeci de Ani !

In românește de GEORGE-RADU CHIROVICI

CUVÎNTUL TĂU...

Nucleu solar, îți sintem mii de raze,
uraniu din căldura ta arzînd,
lumina izbucnită din baraje
și revărsată-n fluvii pe pămînt.

Cuvîntul tău înobilind metale
a modelat al omului contur,
îscînd coloana roșilor spirale
din șarje de oțel și de azur.

Cu ochiul tău descoperim în zare
un orizont de viață mai întins
și arcul răsăritului de soare
trăiește-n noi de neguri neatins.

Cu gîndul tău străbatem noile sfere,
chiar înaintea timpului zărim
nervurile pulsînde în tăcere
și înflorind al patriei chilim.

Cu forța ta noi gravităm în larguri,
seninul golf l-am cucerit în mers,
dar presimțim oceane și catarguri
spre noi plutind în ondulați de vers !

Din visul tău cresc visurile noastre,
patetice elanuri uneori
înaripează ploile de aște
și curg pe griie aur din ninsori.

lubrea ta ne-vață fericirea
și demnitatea simplă-a tuturor
ce-au răsădit să înnoiască firea,
pe harta țării însoțit bujor !

Cu gestul tău filoane milenare
înaltă azi al stelelor șirag
și sufletul cu piine și cu sare
te-nfîmpină din fiecare prag !

CEZAR BALTAG

CÎNTEC DE ORIZONT

LITERATURA SUB STEAUA COMUNISMULUI

(Urmare din pagina 1)

cu contemporaneitatea culturală, științifică și artistică din țările socialiste, printre care în primul rînd se cuvine să fie menționată U.R.S.S., și nu în mică măsură legăturile sporite cu culturile celorlalte țări ale lumii, au contribuit la evoluția culturii noastre socialiste, care prin realizările ei, în valoarea lor intrinsecă, depășesc cadrele naționale, căpătînd forța de expansiune și pătrundere tot mai oronantată și peste frontiere.

În domeniul literaturii s-a realizat, în ultimii ani, o radicală și dialectică deplasare a centrului de greutate în ceea ce privește preocupările creatorilor. Scriitorii dintre cele două războaie, pătrunzînd în cîmpul magnetic al revoluției socialiste o dată cu 23 August 1944, desigur și datorită antecedentelor lor democratice sau cel puțin multumită unor tîmcești și trainice legături ale lor cu trecutul țării și sufletul poporului, au suferit o fundamentală schimbare de atitudine față de trecut, simultan cu o puternică atracție pentru înfăptuirile regimului popular. E suficient să amintesc doar cîteva personalități cu

succese și victorii din aceste două decenii.

Terenul, chiar pe tărîm literar, era pregătit dinainte prin munca din ilegalitate a Partidului Comunist din România, preocupat necontenit să aibă legături strîmte cu intelectualitatea, și în mod deosebit cu scriitorii, prin reviste proprii sau prin publicații aflate sub influența sa. Mulți scriitori, ca regretatul Alexandru Salița de exemplu, mort prematur, au acceptat cu convingere încă de pe atunci îndrumarea partidului și și-au îmbibat inima și mintea cu idei și sentimente revoluționare, în condițiile grele ale persecuțiilor și cenzurii regimurilor burgheze, profasciste și fasciste, perindate pînă la răsturnarea dictaturii antonesciene, la 23 August 1944.

Scriitorii care s-au format după Eliberare sînt destul de numeroși, de la Marin Preda, Titus Popovici, V. Em. Galan, Eugen Barbu, Letay Lajos, Horia Lovinescu, Nina Cassian pînă la D. R. Popescu, Aurel Rău, Fănuș Neagu, Nicolae Velea, Ion Brad, Tiberiu Ulan, Nichita Stănescu, Cezar Baltag, Ana Blandiana, și nu cîteze decît foarte puține dintre numele ce au dobîndit notorietate și circulați curent.

țierului de Cicerone Theodorescu, ori, în sfîrșit, la modul care impune pe autor ca stăpîn al modului epic în note majore. Surisul Hiroshimii de Eugen Ibeleanu.

Ca să fiu mai explicit, nu-i vorba de a măia pur și simplu osanale omului în această literatură nouă, ci de aducerea lui ca producător de bucurii și ca făuritor de valori, în primul plan al atenției cititorilor, nu al unei elite, ci al imensei mulțimi de cititori. Aș parafraza ideea pe care o reia Garaudy în „Vers un réalisme sans rivages”, „une me că problema noii literaturi e trecerea de la verbul a avea la verbul a fi. De ce omul în loc să conștientizeze, burlăndu-se proprietății la omul care pune în rîndul unei primului personalității. Și Goethe a vorbit despre personalitate ca supremul bun uman. Dar marxism-leninismul vorbește de dreptul la personalitate, multilateral dezvoltat, prin tot ce poate pune la dispoziție societatea în care a fost înălțată exploatarea muncii omului, și nu o vorba de dreptul omului sau unora, ci al fiecăruia dintre fiii poporului. Decît omul în loc să conștientizeze, în noua societate, pentru alții sau să se lupte cu ghearele și cu dinții pentru a poseda, mult-puțin cit s-o putea, construiește și în afară și în sine, dar în ambele cazuri pentru el, fără slăpini care să-i fure munca. Cele spuse mi-ar îngădui o completare: omul nou nu numai trece de la a avea, în sensul concepției burgheze despre proprietate și avere, la a fi, în sensul marxist, al afirmării personalității umane, ci, tot în sensul marxist la a face, pentru colectivitate și pentru sine, după capacitatea sa, careia trebuie să i se asigure și-i sint, acum, asigurate toate posibilitățile de dezvoltare. Viața acestui om cu faptele lui devine cîmpul de cercetare, de acumulare a experienței individuale pentru scriitorii de toate genurile, scriitorul însuși fiind un astfel de om, decît și propria viață putîndu-i servi, în bună măsură, substanță și material pentru esența operii sale.

Ion al lui Liviu Rebreanu cade doborît ca victimă a lăcomiei de pămînt ; Răscola, făcînd de țărani, flămînzi și storși de vlagă la începutul veacului, sînt numărul la puterea n a luptei pentru un pelec de pămînt, dar într-o formă mai înaintată decît în Ion, anume atunci cînd cutitul a ajuns la os. Cîi 11 000 de țărani ucîși în anul 1907 dovedeau că atunci cînd și simțea amenințată dominația de clasă moșierimea și capitalismul nu irtau pe nimeni nici pe țărani, nici pe muncitori. Au arătat-o mai lirtzu reprimările sîngerose contra tipografilor în decembrie 1918 în piața Teatrului Național din București, apoi acela de la Aleilele Grivița C.F.R. tot din București, înfruntate cîrîcen de rezistența muncitorilor neînduplecați și hotărîți. La ele s-au adăugat altele și altele jertfe ale proceselor nedrepte și ale temnițelor și lagărelor de internare și concentrare.

Cînd a izbucnit războiul al doilea mondial, muncitorii și țărani săraci nu mai aveau ce pierde decît viața în lanțuri sau pe front. Se ajunsese la margine. Această margine o simte bătrînul Moromete și cu el cititorii romanului Morometeii de Marin Preda, mai cu seamă în acel final, cînd în locul bătrînului viu mai rămîne portretul lui pietrificat de un sculptor. Marin Preda, pe deplin scriitor al timpului nou știe să aducă în prim plan ideea omului tocmai prin arătarea marginei pe care acesta, secătuit de vlagă și mincat de datorii, o atinge și-și dă seama că dîncolo de ea se află însăși negația a tot ce e încă umanitate în el.

Eugen Barbu, care în Groapa și mai ales în Oaie și ai săi a dat sintetice priveliști ale unei lumi supuse neriei și pulverizăției, în Șoseaua Nordului, romanul lui 23 August 1944, arată cum comunistii, clasa muncitoare, armata și întregul popor în condițiile prielnice ale înaintării armatei sovietice, au izbucnit ceea ce se părea cu neputință, adică să treacă marginea dintre trecutul de jal și ocară și viitor, avîntîndu-se în luptă pentru făurirea unei altele de lumină. Scriitorii ca Aurel Mihalae sau Laurențiu Fulga au evocat cu succes prin operele lor epopeea militară a acestor timpuri, zugrăvind faptele eroice, prin care alții oameni simpli purtați de elanul revoluționar în războiul antihitlerist porneau să-și croiască o altele de viață. Numele citate sînt numai o ilustrare a tezei aducerii omului, individual, dar simultan încadrat în colectivitate, pe planul prim al arenei istorice.

Același lucru îl face Titus Popovici în Șteia cînd țărani nu mai vor doar să a bucătă de pămînt de la muncitorii, ci vor să-și înfăptuire delinții, pentru ca, în conformitate cu învățătură marxistă, pămîntul să devie al acelor ce-l muncesc și puterea tot a lor.

Ion Lăncrăjan în Cordovanji zugrăvește procesele adînci sociale și morale care-i duc pe țărani spre o etapă mai înaltă, a colectivizării, aceasta după ce V. Em. Galan în Țările sale și în primul rînd în Bărgan, înfășșase acțiunea de pionierat eroic în opera transformării socialiste a agriculturii.

Procese similare pot fi urmărite în lumea muncitorilor, începînd cu romane ca La cea mai înaltă tensiune de Nagy István, cu lupta pentru realizarea definitivă a condiției ca oamenii să stabilizească între ei relațiile muncii

socialiste, și să cîștige conștiința socialistă față de muncă. Sînt aspecte variate și dramatice reflectate în operele lor și de scriitorii ca Fr. Munteanu, N. Tic, Nicuță Tănase, C. Clirliță și alții.

Dar urmărirea procesului s-ar putea face tot așa de bine pe genuri căci problema rămîne deși sub înfășșări diferite aceeași pe tot cuprînsul țării, în toate straturile și categoriile sociale. Omul înainte de orice, omul faptei socialiste, rămîne felul literaturii noi, dar nu omul desprins de ambianță și de coordonate istorice, ci omul angajat cu toată ființa sa, dialectic, în procesul de devenire de a fi prin achivitatea sa și pentru sine și pentru ceilalți. Este aceasta individualism sau colectivism ? Este afirmarea individualității integrate în colectivitate. Este tradiția progresistă, necesară pentru a putea menține legăturile indispensabile cu trecutul și cu colectivitatea, dar este novatorismul vital, inexorabil vital pentru ca noul care asigură mișcarea și propășirea socială să înălțare prin confruntare sau înfrîntare tot ceea ce se dovedește învechit. Este aceasta realism sau alliceva ? Este realism socialist, în măsura în care presupune nu numai zugrăvirea veridică, simbolică sau metaforică a ceea ce se petrece sub ochii noștri ci și transcenderea previzibilă dialectic la modul sever cogitațional sau justificat fantastic, a granițelor prezentului, nepierzînd o clipă idealurile umaniste de progres și dreptate socială văzute nu din punctul de vedere al lui Sirius, adică al absurdului, ci din punctul de vedere al lumii în care trăim și pe care tu ne mulțumim să o acceptăm așa cum este, ci luplăm să o transformăm, să o facem cea mai omenească dintre lumi.

Că literatura noastră nouă va ajunge la acest realism crescut din realitățile socialiste, cu transpunerea în cercul atenției și sociale și artistice a omului de rînd, altădată desconsiderat, astăzi liber în sfîrșit să-și afirmă esența sa umană ar fi fost cu totul de necrezut pentru antimarxiștii sau pentru nepreveniții, acum, bunăoară, douăzeci sau treizeci de ani.

Cine dintre exponenții mentalității defuncte de la misticii din jurul revistei Gîndirea sau dintre mai retrograzii adepți ai rasismului cu estuarul în gollul roșu de sînge încheat și felid al fascismului, nuanțat de vagi mituri tragice sau alimentat cu pseudo-teorii despre istoricitațea noastră, căci noi românii, dragă doamne, aveam ca țel după ei, înaintea lor coada oii, mergînd încotro pornea ea cu păscutul, ar fi bătut cu vom ajunge la această nouă epocă literară, a omului de pretutîndeni din țară, activ în opera construcției socialiste ? Nimeni.

Și totuși, încă din anii aceia influența, a fost cineva care nu bănuia, ci știa și acționa, pentru ca să se realizeze acestea și în domeniul literaturii, odată cu renașterea prin revolute a țării noastre la o viață nouă. Era Partidul Comunist și o oamnenii săi, cu masele care-l urmau și printre care se numărau nu puțini scriitori desigur.

Semnele nu se puteau ușor zări fiind mascate adeseori ca să nu cadă sub proiectoarele persecutante ale oficialității burgheze dușmănoase și nimicitoare. Totuși dacă cineva ar fi avut, în afară de comuniști, sensibilitatea unui Antoine de Saint Exupery, și-ar fi dat seama de unde bate vîntul și ar fi înțeles și ce vine pe vînt.

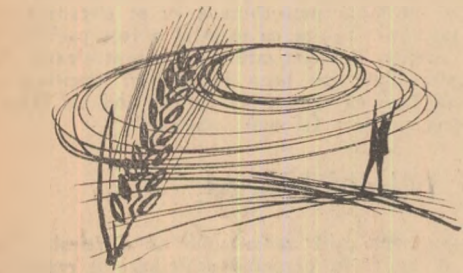
Cu aceasta vreau să închei. Antoine de Saint Exupery povestește, nu mi aduc aminte bine unde, cazul unui aviator, poate cazul său, aterizat forțat într-un deșert arid, fără șansa de-a mai ajunge în timp util pentru a scăpa cu viață, la cea mai apropiată oază și fără nădejdea unei ploii salvatoare. Moartea îi rămîne singura eventualitate.

Totuși aviatorul observă uimit lingă avion o minusculă insectă transparentă. De unde această viațelă în deșertul ucigaș ? Nu putea fi aduș decît de o imperceptibilă boare, care se va transforma în vînt, poate, apoi în furtună cu ploii, venind să umple golul „e aer din pustiu. Și apar altele mici viațelă) similare, ca să confirme ipoteza, pentru ca apoi să vină vîntul, cu el norii, apoi furtuna, cu fulgere și tunete, dar și cu plouate abundente. Rezerva de apă adunată în permis, apoi aviatorului să ajungă la oază. Fără această energie ar fi murit în pustiu și poate fără înțelegerea semnificației minusculului viațelă transparentă ar fi fost doborîi de disperare.

Pentru noi această declanșare de energie salvatoare a adus-o Eliberarea, prin actul însurecției armate pregătite și condusă de partid. Oaza era însăși eliberarea cu zarea umanității de socialism. Alingerea ei, care trebuia să se realizeze printre participare cu un uriaș număr de viațelă doborîrea fascismului cotropitor s-a plătît cu mult sînge și cu mult eroism pe tot parcursul revoluției socialiste, intrată în faza victoriei după mai puțin de douăzeci de ani în România, cum a spus tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej, „socialismul a învins la sate și orașe”.

Scriitorii de azi s-au dezvoltat și-și continuă drumul sub steaua acestor victorii de două decenii, sub steaua comunismului.

Mihai BENIUC

NICULAE STOIAN

PATERNITATEA „CÎNTĂRII ROMÎNIEI“

Bălcescu-i e ori Russo bun părinte
„Cîntării Romîniei”, mi-i tot una.
Frunțile lor, ca piscurile luna,
Să le-aurească-aducerea aminte,

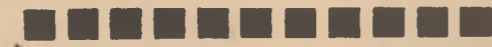
Acum cînd încordîndu-și brațul, struna,
Poporul toamnă un mortar fierbinte
La temelia visurilor sfînte -
Deschise porți spre noi dintotdeauna -

Și nemește-acele scumpe file
Cu nimbul roșu-al noii noastre zile,
Sporindu-i azi Cîntării Romîniei

Atotputernicia, demnitatea,
- Și-acestea-i sint și pentru veacuri fie-i
Paternitatea, partinitatea.

LÉTAY LAJOS

CUM AȘ PUTEA SĂ MĂSOR

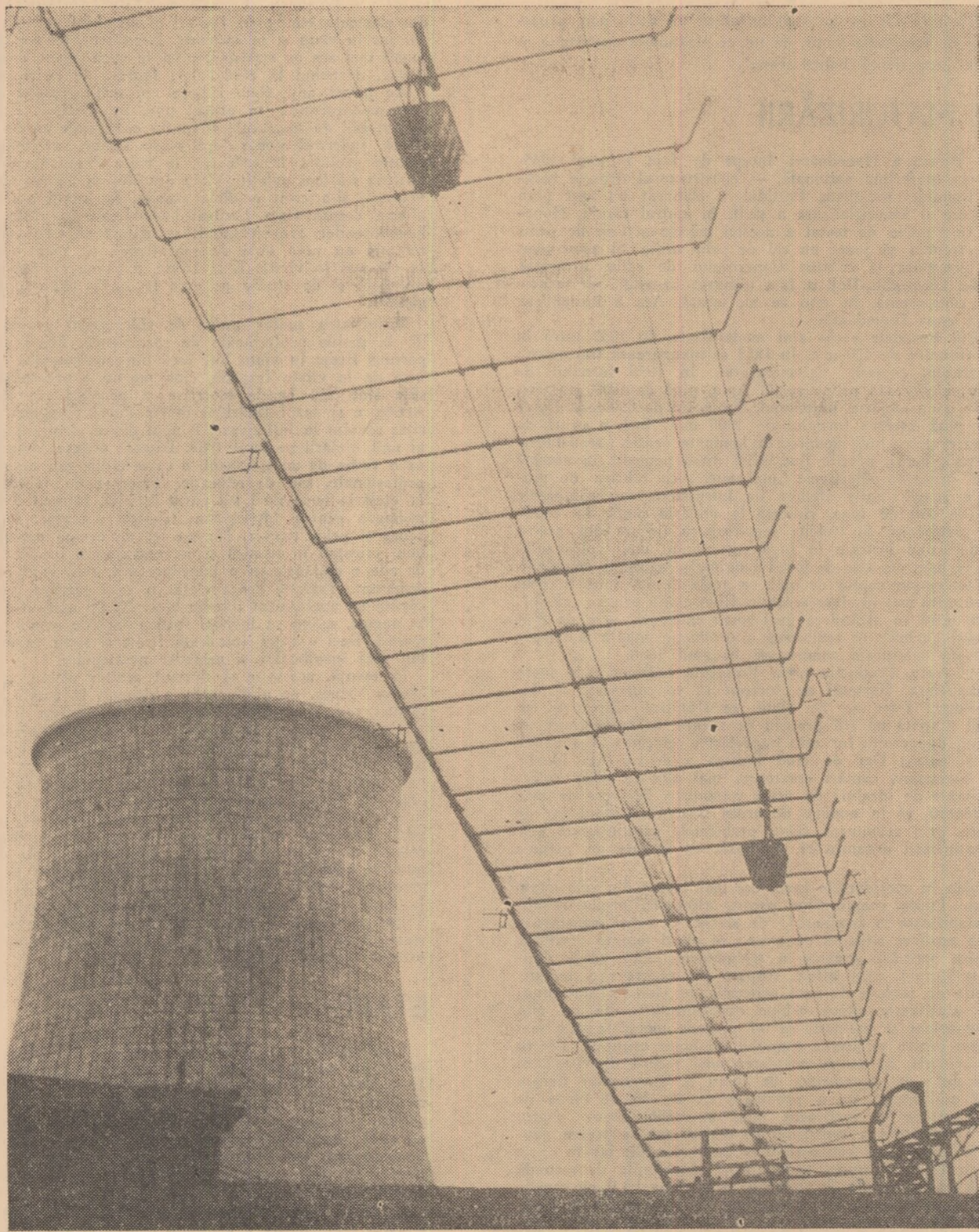
De-atunci cînd, pe umeri purtînd începuturi de țară,
Un popor neînfrînt a pus mina pe armă,
Cum aș putea să măsoz tot ce toamnele noastre
nălțară ?...
Cu nervii cofrajelor, cu inima ce pieptul îmi
farmă ?

Uitați rîmiie ploaia frunzelor calmă,
Limpezi pleoapele lacului în amiaza de vară...
Legene mareele holdelor cunună de maci și
secară,
Tot ce-n verbul prea strîmt se strivește, se
darmă.

O rodnicie de tinere cîmpuri coboare
Din jertfa eroilor, din frunțile demne
Pornind la asalt - hotarul luminii să-nsemne.

Din rapsodice vîrste sorbi-vom aceeași vigoare:
Tot mai demn voi urma, mai puternic mereu
Partidul - erou, partidul - chezaș al poporului
meu.

In românește de MIHAI NEGULESCU

Fotografia : GH. VINȚILA

renumele bine stabilit din trecut, cum sint Mihail Sadoveanu, Tudor Arghezi, N. D. Cocea, G. Călinescu, Camil Petrescu, V. Elițiu, Al. Cazaban, Gaal Gabor, Demostene Botz, Hortensia Papadat-Bengescu, Ion Barbu, Cezar Petrescu, Alfred Margul Sperber, Perpessicus, Zaharia Stancu, Al. Philippide, Lucian Blaga, Ion Agribicanu, Șerban Cioculescu, Gaița Galaction sau Emil Isac, pentru ca dovada să fie făcută. Ce să mai spunem de generația următoare, de la Geo Bogza, Ion Călugăreanu, M. Bresslau, Nagy Istvan, Miron Radu Paraschivescu, Szentler Ferenc, Eugen Ibeleanu, Maria Banuș sau Lucia Demetrius, la Magda Isanos? Începînd din primele zile de după Eliberare, cei mai mulți dintre ei au îmbrățișat cu entuziasm idealurile clasei muncitoare. În douăzeci de ani n-a mai rămas vreun scriitor de seamă care pînă la urmă să nu fi fost însușit de opera creatoare a partidului, și să nu caute, după pîturile lui, să ajule la desăvîșirea ei. Celer cunoscut încă dinainte de Eliberare li s-au adăugat alții mai tineri, care de-acum, numeric tot mai mulți, s-au format și se formează pe de-a-ntregul în zona revoluției socialiste. Într-un front unitel au participat la doborîrea monarhiei, și pe rînd, la naționalizarea industriei, la colectivizarea agriculturii și la șirul lung de

prin opera lor cunoscută și recunoscută de publicul larg al cititorilor. Între ele sint frecvente numele celor care, ca reprezentanți ai minorităților naționale, dar și ca talente consacrate ale literaturii din Republica Populară Romîni, scriu în limba lor maternă. Dar nu citarea de nume este cel mai important lucru, ci sublinierea contribuției scriitorilor la crearea și dezvoltarea literaturii noastre noi, literatură a realităților socialiste, pe drumul realismului socialist, conceput viu și activ, ostil îngrădirilor dogmatice și îngustimilor birocratice, proaspătă în conștinut prin faptele vieții oamenilor de lîp nou, bogată în modalități de expresie de la cele mai sobru clasice pînă la cele mai îndrăzneț moderne.

Ce aduc nou toți acești tineri scriitori, adăugînd prinusul lor la noua te pe care au dat-o prin ultimele lor opere literaturii noastre un Sadoveanu, un Arghezi, un Camil Petrescu, un Zaharia Stancu? Cîntarea omului - s-ar putea răspunde prin înfăptuirea titlu dat de Tudor Arghezi uneia din cele mai frumoase din cele 5 sau 6 noi opere tipărite după Eliberare. De o deosebită semnificație, în același sens, e titlul Un om între oameni al lui Camil Petrescu, sau, cu tonalitatea lui fragică și cu perspectivă optimiste, Desculț al lui Zaharia Stancu sau, în intenționalitatea lui revoluționară, poemul Copiii car-

VALORI LIRICE

(Universul poeziei noastre contemporane, IV)

simțirii lui (todeauna poetul a fost „bolnav de nedesulțit”, e numit pe ocolite și stăvilul print-o operație, cum am arătat, de exorcizare.

Rezultă din sondarea acestor stări de spirit o poezie majoră definită print-o energie cu nimic diminuată. E suficient să amintim, pentru a dovedi resursele de vitalitate ale lirismului arghezian, poemele de dragoste, surprinzătoare, prin sinceritatea conștiinței din Frunze, Poeme noi, Cadențe, sau versurile gnomiche (Inscripție de bărbat, Inscripție de femeie, Sus).

De unde vine straniu efect al acestor lirici, rețușe nici în multe din elementele ei fundamentale? În primul rând așa spune, din animismul ei colosal, din contactul liber cu realitatea, din evitarea uscăciunii conceptuale, Argehi dă impresia că transformată orice în material poetic: își cîntă cîntic, păsările din curte, grădina, colivile de păsări, penajii flamingilor, aruncă ochii spre cer, prășile ocolurile Cîrnei (Moarța) și pașii liniștii ori a femeii, își încordează auzul pentru a descifra vibrațiile tăcerii, dar totul nu e, îl dai seama la urmă, decît un mod de a sugera o stare a sensibilității. Această concretizare puternică scapă poeziei de rigurile retoricii abstracte, poate, te introduce fără svărite într-un univers de viață — fiecare dată surprinzător de înedit.

Mai liric, dar tot atât de tulburătoare a fost reîntrirea în arena poeziei contemporane a lui Lucien Blaga. Adevărul lui la valorile create de epocă, „Contemporanul”, 10 aug. 1960) nu a rămas fără urmări pe planul creației literare. Ele dobîndesc o semnificație aparte în volumul de Poezii (1962) și în poemele apărute ulterior în revistele literare.

Nebănănițele tropice, volumul de versuri anterior, celebra, în chip eminescian, coborîrea la elemente la formele primare de existență. În Poezii, Blaga e atras de miracolul genezei, de germinajile obscure, de sevele ce urcă făcute spre lumină, de albastrele ruguri ale primăverii, de cărnurile vegetale tinere, de șuierul cetinilor, de frunzele în care moarța se înscrie cu un gest extatic de boală, și încă o dată de surcările lăutului de o natură opulentă, ce explodează cu zgomolul sideral prin mugurii pomilor. Perspectiva acestui panism e însă simțitor schimbată față de cea din volumele sale mai vechi. Nu ne gândim altă la o anumită înseninare a viziunii poetice, la o detașare de ideea morții și disoluției universului, adeseori semnalată, cu la structura interioră a poeziei, la resorturile ei intime. Esențială rămîne în lirica mai veche a lui Blaga disprețuțarea dintre planul gândirii filozofice și planul concret senzorial. Cel dintîi împinge faptele spre abstracțiune, spre o stare de tinjire metalizică, iremediabilă, cel de al doilea, în atingere cu realul, face să explodeze un fond de vitalitate alba stăpînită. Scara de vitalitate nu mai este însă trimată în poezie mai noi de obsesia morții, de o tristete ontologică. Se fixează în imagini solare: expresii, cele mai multe ale unei stări colorate. Panurile dionisiace se convertesc cum s-a observat, într-o altitudine gheoacă ne senină de frenanțe a simțurilor. Cea mai energetică expresie a acestui panism... apolonic e poezia erotică.

Delimitarea de negurile metafizice pe care o cunoaște poezia lui Blaga e limpede exprimată în admirabilul poem Mirabila sîmțită, ce deschide, de altfel volumul de Poezii. Aici presimțirea germinăției naturii fascinează pe poet și-l sugerează, ca și lui Argehi (Bună dimineața, primăvară), o regenerare de ordin social: „Măi al diavol apăsarea lirică și gustul cel tîm / pentru tot ce sporosește și crește în izvoare / Măi al ghicel incantarea ce mă cuprînde în fața / puterilor, în ipostază de boabe / în fața mă runților zei care așteaptă să-ți zvrîlească / prin brazele lălate în zilele de marie”.

Poetul care a îmbrățișat epoca și a dat o expresie artistică originală tuturor valorilor ei, rămîne indiscutabil W. Benicue Debutase în 1938 cu volumul Cîntec de pezanze surprinzător print-o poezie profetică cu influxuri filozofice. Fără a părăsi accentele originale, lirica lui s-a lărgit, după 1944, universul tematic și registru ale-tiv. Poetul scoate „caștufi de pe coarde” poezii acum deschis dialog cu timpul, avînd revelația unor preacveri substanțiale.

În fața de început (pînă la volumul Cu un ceas mai devreme) Benicue celebrează evenimentul istoric în semnificațiile ei majore trecînd cu ușurință de la odată la pamilet (cînd evocă lumea veche) la o dată de acum (cînd evocă lumea veche) la o dată de acum (cînd evocă lumea veche) la o dată de acum (cînd evocă lumea veche).

Problema talenților rîmîne, cu toate acestea, esențială, deoarece o literatură fără individualități și ca o orchestră fără solisti. Lovinescu acceptă (e) și ideea de talente reprezentative („puncte din frontiera hîrtii noastre psihice”). Acestea ilustrează, în cel mai înalt grad, un mod particular de a gândi, fixează o viziune specifică a lumii și o altitudine față de univers.

Dulșia, resemnarea sau umorul satiric (rînșare, însușiri ce ne-ar defini, după unii critici, originalitatea) sînt lucruri generale, le lăua cu adevărat în serios însemnarea a cădea într-o erzie fenomenologică.

Care sînt, pentru epoca noastră, individualitățile ce-l definesc mai bine spiritul, în ce chip se manifestă ele în cîmpul poeziei, prin ce o diferențiază de altele?

O observație preliminară este necesară. Lirica reprezintă, prin natura ei, un act de cunoaștere și trăire intimă, necesită o participare vie, afectivă și spirituală. Reprezentările poetice contemporane se împiescă întîm (repet) cu imaginile, realitățile sociale, cu emoțiile civice, cu experiența revoluției socialiste înfăptuite de poporul nostru, sub conducerea Partidului Muncitoresc Român.

Datorită pe de altă parte, condițiilor materiale și spirituale create de socialism, și ca o consecință directă a politicii înțelepte a partidului față de cultură, în poezie ca și în alte domenii ale literaturii, s-au putut afirma în cadrul concepției revoluționare comune despre viață, cele mai variate figuri de sensibilitate și formule poetice.

Pentru faza de substanțializare și interiorizare prin care trece astăzi poezia românească, esențiale sînt, în direcția lirismului reflexiv, gnomic, contribuțiile aduse de Argehi, Benicue, Blaga sau, dintre tineri, de Labiș. Poezii citate mai înainte exceptînd pe Labiș s-au afirmat înainte de 1944 și la data cînd poezia noastră se orientea pe ale făgăsurii, ei aveau (cel puțin Argehi și Blaga) o operă literară în elementele de bază.

Evoluția autorului Cîntecelor potrivite e una dintre cele mai curioase în cuprinsul literaturii romine. Debutînd în 1908, în suplimentul literar al ziarului Liga Ortodoxă, cu versuri ce au surprins pe Macedonski, poetul după alte două debuturi (în 1904 și 1910) cunoaște diverse experiențe literare pînă ce lirica lui se fixează pe direcțiile și pe semnificațiile cunoscute. După 1944, Argehi apare, surprinzător, cu două ample poeme Cîntecul omului și 1907, ambele, cuprinzînd, de fapt o suită de poeme puse sub aceeași idee.

Cîntecul omului se încredează, cum s-a arătat, într-un șir de sociologii, filozofii și de Eminescu Argehi dă, aici, o imagine a progresului, a evoluției omului din timpurile epocii de piatră pînă la țesutul lui, în socialism, din imperiul alienării. Disulbul cunoscut: „E timpul slugă veche și robul cel rîu / Tu omule și frate, să-ți fi stăpînit tîm” marchează punctul final al unui proces îndelungat prin care omul și-a dobîndit adevărata esență a intrat în stăpînirea însușirii sale. Observația marxistă că munca umanizează universul, Argehi o traduce în secvențe lirice memorabile.

1907 se organizează, tot așa ca o simțire lirică, prin înfăptuirea de fa-boluri, de profiluri (Anonim, Duduc, Cucuana Mare (rînșare rînșoasă etc.) și din momentele tipic predominant, dar nararea evenimentelor se face la o intensitate și într-un stil atît de colorat încît peisajele se grupează într-o viziune lirică originală cu nuanțe pe alocuri, dăntel, dînd astfel o imagine de-o mare forță realistă a unui moment însemnat din istoria poporului.

vibrație mai intensă și o dimensiune de universalitate. Ea indică totodată, o participare la o viziune mai largă asupra destinului omului contemporan, ridicat de socialism la treapta de sus a demnității.

Meditația e, la Benicue, preponderentă. Poetul se definește, se introspectează, încostește un grial de sensibilitate, traducînd totul în simbol. În Strugurele roșu (vol. Cîntecul toamnei), simbolul e ușor ombluit, pu- fiind semnificativ în actul creației. He drama cunoscătorii, drumul spre adevăr sau (ceea ce e mai în spiritul poeziei lui Benicue) și una și alta, în-telesul lui moral e însă în afară de orice îndoaială. Senzația de încordare dureroasă e fără echivoc transcrisă cu mijloacele de figuratie cele mai simple (ex- presia la Benicue e todeauna o de lim-piditate clasică!). Cu toate acestea, vraja poemului vine de dincolo de cu-vinte, din arderea pasioală pe care ele o potenează, din sugestia unui ti-lanism moral. În sîntul stau ascunse cristalele, lacrimile ale rocii: smulge-tea lor impune sacrificiu: sub unghii

„Mă ure și mi vine cîteodată a plînge Și mă-ndoiesc sub cruce ca Isus”

Imaginea frîngerii inertei materiei (esențială în poezia lui Benicue) se de-

Întră așchii mari de cremene, sîngele curge înroșînd straturile. Scose din bezna milenară, cristalele udate de sînge par un strugure roșu. Ideea e mai generală, poemul Strugure roșu, fiind în fond o replică la Meșterul Manole

„Soobeste-n stîncă pînă dai de lacrimi. Acolo sînt, n-ai grijă, stau cristale. Așteaptă numai degețele tale. Înfrîgurate, tremurînd de patimi. Nu te uita că-s așchii mari, sub unghii

De cremene, și taie pîn-la os, Că-i roșu stratul, și că-i dureros Să te ridici, oăci ard cumplînt rîrînșii — Acolo sînt cristalele-n adînc — Amar pîmîntul-n miezul lui de strîngere. Dar ale noastre-s tale milenare. Să nu te sperii cînd le scoți din cîrîng De bezna: roșu strîngut o să-ți pară Le-ai înroșit cu propriul tîm sînge”.

Sensul etic de aici îl înfîlmîm și la Argehi (Poeme noi) cu desosebirea că în sonetul lui Benicue se subordonează conștiința lirică, gestului de a supune materia inertă în actul pur, dureros al creației.

Simbolul din Strugure roșu — insis-tăm asupra acestui poem pentru că îl socotim reprezentativ pentru gin-direa poetică a lui Benicue și pentru modul lui de a sensibiliza: îdel — îl regăsim asociat unor înțelesuri (în numeroasele arte poetice) Cu Dum-nnezeu la cît din Cîntec de pezanze nu are, cum s-a observat, altă semnifi-catie. Aici poetul, forțurat de elan-urile demurgice, cîoplește în bezna „forme de lumină” stînduîr orgolios di-vinitate, traversează ca Hyperion ef-luviile haosului E o imagine tipică, așa spune, a titanismului romantic. Sugestia mai nouă, modernă, era dată de sentimentul că gesturile eroice rîmîn fără finalitate pe plan moral:

„Mă ure și mi vine cîteodată a plînge Și mă-ndoiesc sub cruce ca Isus”

Imaginea frîngerii inertei materiei (esențială în poezia lui Benicue) se de-

tează, în versurile mai noi, de ase-menea implicații morale.

Poezia contemporană, dacă o privim în totalitatea ipostazelor ei, evoluază și în alte direcții. Am sem-nalat contribuțiile substanțiale aduse de Eugen Jebeleanu (pe linia unui li-rism vizionar, cu accent sociale pu-ternice), Demostene Botez, Maria Banus, Mihai Dragomir, Cicerone Theodorescu, Radu Bouraean, Dan Deșliu, Ion Horea, Ion Brad, Tiberiu Ulian, Aurel Rău și încă mulți alții, la dezvoltarea poeziei românești contemporane, în fo-la-litatea ei legată de idealurile revo-luției socialiste, Marcel Brestiașu, ca să iau alt exemplu, comentează cu inteligență (în seria Fabulelor) diverse ipostaze ale impozitului, în-troducînd în cadrele vechi ale tabelei o substanță poetică nouă, scoasă din cercelarea inerțiilor individualu, a per-sistenței în conștiință a unor prej-u-decăți deglitate.

Miron Radu Paraschivescu, anton-pannesc în volumul de debut, se afir-mă în Laude pe linia unei poezii de reflecție morală, cu o notă aparte de ingenuitate și plăcere pe care o re-simite din contactul cu universul agrest. Poetul cîstește parcă pe Pillat cu ochii unui liric cerebral. Lauda tomatel, pe drept remarcată, nu e alt o replică la Oul dogmatic al lui Ion Barbu (aceia e un poem cosmogonic, sugerează enigma genezei) cît o voluptuoasă contemplație a roadelor, o celebrare a creației.

Geo Dumitrescu, pomenit înainte, apropie cu degajare, ca și Nina Cas-sian, poezia de cotidian. Cu le-brilitate intelectuală el pare a dez-volta un eseu despre tot ceea ce îi cade sub ochi: impresia e însă falsă, pentru că în expresia liberă, adesea ștîngărească a poemului descoperim un spirit curios, setos de a cunoaște totul, diriz în efortul de a sugera perspectiva de universalitate a la-bulului aparent fără semnificație. Ba-lada corăbîilor de piatră. Problema spinosă a popilor, Macurale la mar-ginea orașului, sînt cîteva asemenea aventuri în perimetrul de fiecare zi

al existenței noastre, „narate” (în-telege: evocate) de un liric înclinat ca Laforgue, să spună lucruri grave cu o luciditate adesea sarcastică. El vrea, astfel, în spiritul unei optici noi să demitizeze poezia, să aducă con-fesiunea la formele firești de comu-nicare, privînd cu ironie altitudinea hiperbolice, satanice.

De altă structură e poezia lui A. E. Baconsky. (Fluxul memoriei, Imn că-tre zorii de zi), liric reflexiv, cu un acut simț al istoriei și al duratei su-biective. Lirismul lui e solemn, con-templativ, și se fixează în pasteurii fine, stilizate îndelung, individualizate mai ales prin proiecta unei stări de spirit. Andrioflu, ca să iau un exem-pleu opus de sensibilitate, e un mes-sianic și un sentimental. În prima ipostază el tălmăcește sentimentul de mîndrie de a fi contemporan unor mari evenimente, celebrează revoluția și frumusețea morală a omului com-unist.

Ștefan Augustin Doinaș (Cartea marelor) se remarcă print-o poezie de incantații spirituale (în genul lui Paul Valéry), cerebralizînd clarurile afective. Originalitatea lui capătă o expresie deosebită în poezia erotică, unde simțul pentru nuanțe, pentru diafan găsește un cîmp larg de in-vestigație.

Nichita Stănescu, Cezar Baltag, Ion Gheorghe, laolaltă cu alți tineri, con-tinuă experiența lui Labiș pe direcția unei poezii interiorizate, ieșite din re-flecția „îndoielilor științoare ale can-doare”, cum ar spune Argehi. Prin ei un univers de exultanțe juvenile, de elan-uri conscute de presimțiri încă tulburi, de stări morale difuze, specifice unei vîrste euforic adulescente, capătă in-signele poeziei.

Poezia contemporană românească își afirmă, astfel, originalitatea prin ef-ortul tuturor generațiilor. Ea stă, ho-rărit, sub simbolul revoluției socia-liste. După imaginea potrivită a unui poet, ea străbate înălțimile într-un zbor de cocori avînd în vîrful unghiu-lui, ca displicator de eluviu, pe cel mai bătrîn și mai deslînvit.

VLADIMIR STREINU

INDEMI LA UNIVERSALITATE

Trăsăturile care particularizează epocul de creație spirituală în cel douăzeci de ani de putere populară sînt numeroase. Între ele se deosebesc, ca semn nou de cultură, tendința de universalitate, B. corba de orientarea generală a culturii romine și nu de aspirații individuale singulare. Omul de cultură de azi, ca urmare a atmosferei colec-tivice, este plin de însemnătatea valori-lor contemporane și tradiționale romi-nesti, fără a-și răslăfa satisfacția în mor-bide sentimente de magalofobie, avînd în acest sens recenta sîrbătorire a lui Eminescu ca pîmîntul fîrîi cu fru-museți și bogății proprii, sub care asc- tete omenșii suprapuse milenar, ei a fost înălțat în legăturile de solidaritate cu neamul lui și privit apoi, atît în țară cît și peste hotare, ca niștag al umanității și purtător al noștrilor ei. Niciodată în istoria criticii literare rominești Eminescu n-a apărut mai pe de-a-ntregul, cu însemnătatea lui națio-nală și universală, și totodată mai una nim văzută în această dublă însemnă-tate. Cu aceeași preocupare, la studiile din țară, s-au adăugat studii străine remarcabile: au reoapărut opere în număr, necesar oricînd la noi, de un milion și cîteva sute de mii de exem-plare a cîntecului nostru, sub care asc-tete omenșii suprapuse milenar, ei a fost înălțat în legăturile de solidaritate cu neamul lui și privit apoi, atît în țară cît și peste hotare, ca niștag al umanității și purtător al noștrilor ei. Niciodată în istoria criticii literare rominești Eminescu n-a apărut mai pe de-a-ntregul, cu însemnătatea lui națio-nală și universală, și totodată mai una nim văzută în această dublă însemnă-tate. Cu aceeași preocupare, la studiile din țară, s-au adăugat studii străine remarcabile: au reoapărut opere în număr, necesar oricînd la noi, de un milion și cîteva sute de mii de exem-plare a cîntecului nostru, sub care asc-tete omenșii suprapuse milenar, ei a fost înălțat în legăturile de solidaritate cu neamul lui și privit apoi, atît în țară cît și peste hotare, ca niștag al umanității și purtător al noștrilor ei.

Conceptia nouă despre cultură a lauritorilor orientării socialiste, ducînd la lumea întregă o viziune estetică ro-mânească, a adus în țară, pe de altă parte, tot ce s-a scris atît în creație strîină cît de seamă. Prin traduceri capabile ca însemnătate, multe impecabile și toate la un loc sistematic tri-nitate, spiritul nostru creator și, în ge-neral, publicul a primit înțelul în universalitate. Cu această sarcină, o editură deosebită de alte întreprinderi destinate tipăriturilor originale, științifi-ce, pentru literatură, artistică, muzicală, tehnică, pedagogică etc. numită „Editu-ra pentru Literatură Universală”, (E.L.U.) vînză ca și nimic din cea ce, clasic sau contemporan, este emi-nent și în literatura noastră de lim-bă romînă. Conștientul critic a acțiunilor ei și numai pe ultimii trei ani și a fost înălțat în legăturile de solidaritate cu neamul lui și privit apoi, atît în țară cît și peste hotare, ca niștag al umanității și purtător al noștrilor ei.

Conceptia nouă despre cultură a lauritorilor orientării socialiste, ducînd la lumea întregă o viziune estetică ro-mânească, a adus în țară, pe de altă parte, tot ce s-a scris atît în creație strîină cît de seamă. Prin traduceri capabile ca însemnătate, multe impecabile și toate la un loc sistematic tri-nitate, spiritul nostru creator și, în ge-neral, publicul a primit înțelul în universalitate. Cu această sarcină, o editură deosebită de alte întreprinderi destinate tipăriturilor originale, științifi-ce, pentru literatură, artistică, muzicală, tehnică, pedagogică etc. numită „Editu-ra pentru Literatură Universală”, (E.L.U.) vînză ca și nimic din cea ce, clasic sau contemporan, este emi-nent și în literatura noastră de lim-bă romînă. Conștientul critic a acțiunilor ei și numai pe ultimii trei ani și a fost înălțat în legăturile de solidaritate cu neamul lui și privit apoi, atît în țară cît și peste hotare, ca niștag al umanității și purtător al noștrilor ei.

Conceptia nouă despre cultură a lauritorilor orientării socialiste, ducînd la lumea întregă o viziune estetică ro-mânească, a adus în țară, pe de altă parte, tot ce s-a scris atît în creație strîină cît de seamă. Prin traduceri capabile ca însemnătate, multe impecabile și toate la un loc sistematic tri-nitate, spiritul nostru creator și, în ge-neral, publicul a primit înțelul în universalitate. Cu această sarcină, o editură deosebită de alte întreprinderi destinate tipăriturilor originale, științifi-ce, pentru literatură, artistică, muzicală, tehnică, pedagogică etc. numită „Editu-ra pentru Literatură Universală”, (E.L.U.) vînză ca și nimic din cea ce, clasic sau contemporan, este emi-nent și în literatura noastră de lim-bă romînă. Conștientul critic a acțiunilor ei și numai pe ultimii trei ani și a fost înălțat în legăturile de solidaritate cu neamul lui și privit apoi, atît în țară cît și peste hotare, ca niștag al umanității și purtător al noștrilor ei.

Conceptia nouă despre cultură a lauritorilor orientării socialiste, ducînd la lumea întregă o viziune estetică ro-mânească, a adus în țară, pe de altă parte, tot ce s-a scris atît în creație strîină cît de seamă. Prin traduceri capabile ca însemnătate, multe impecabile și toate la un loc sistematic tri-nitate, spiritul nostru creator și, în ge-neral, publicul a primit înțelul în universalitate. Cu această sarcină, o editură deosebită de alte întreprinderi destinate tipăriturilor originale, științifi-ce, pentru literatură, artistică, muzicală, tehnică, pedagogică etc. numită „Editu-ra pentru Literatură Universală”, (E.L.U.) vînză ca și nimic din cea ce, clasic sau contemporan, este emi-nent și în literatura noastră de lim-bă romînă. Conștientul critic a acțiunilor ei și numai pe ultimii trei ani și a fost înălțat în legăturile de solidaritate cu neamul lui și privit apoi, atît în țară cît și peste hotare, ca niștag al umanității și purtător al noștrilor ei.

Conceptia nouă despre cultură a lauritorilor orientării socialiste, ducînd la lumea întregă o viziune estetică ro-mânească, a adus în țară, pe de altă parte, tot ce s-a scris atît în creație strîină cît de seamă. Prin traduceri capabile ca însemnătate, multe impecabile și toate la un loc sistematic tri-nitate, spiritul nostru creator și, în ge-neral, publicul a primit înțelul în universalitate. Cu această sarcină, o editură deosebită de alte întreprinderi destinate tipăriturilor originale, științifi-ce, pentru literatură, artistică, muzicală, tehnică, pedagogică etc. numită „Editu-ra pentru Literatură Universală”, (E.L.U.) vînză ca și nimic din cea ce, clasic sau contemporan, este emi-nent și în literatura noastră de lim-bă romînă. Conștientul critic a acțiunilor ei și numai pe ultimii trei ani și a fost înălțat în legăturile de solidaritate cu neamul lui și privit apoi, atît în țară cît și peste hotare, ca niștag al umanității și purtător al noștrilor ei.

Conceptia nouă despre cultură a lauritorilor orientării socialiste, ducînd la lumea întregă o viziune estetică ro-mânească, a adus în țară, pe de altă parte, tot ce s-a scris atît în creație strîină cît de seamă. Prin traduceri capabile ca însemnătate, multe impecabile și toate la un loc sistematic tri-nitate, spiritul nostru creator și, în ge-neral, publicul a primit înțelul în universalitate. Cu această sarcină, o editură deosebită de alte întreprinderi destinate tipăriturilor originale, științifi-ce, pentru literatură, artistică, muzicală, tehnică, pedagogică etc. numită „Editu-ra pentru Literatură Universală”, (E.L.U.) vînză ca și nimic din cea ce, clasic sau contemporan, este emi-nent și în literatura noastră de lim-bă romînă. Conștientul critic a acțiunilor ei și numai pe ultimii trei ani și a fost înălțat în legăturile de solidaritate cu neamul lui și privit apoi, atît în țară cît și peste hotare, ca niștag al umanității și purtător al noștrilor ei.

Conceptia nouă despre cultură a lauritorilor orientării socialiste, ducînd la lumea întregă o viziune estetică ro-mânească, a adus în țară, pe de altă parte, tot ce s-a scris atît în creație strîină cît de seamă. Prin traduceri capabile ca însemnătate, multe impecabile și toate la un loc sistematic tri-nitate, spiritul nostru creator și, în ge-neral, publicul a primit înțelul în universalitate. Cu această sarcină, o editură deosebită de alte întreprinderi destinate tipăriturilor originale, științifi-ce, pentru literatură, artistică, muzicală, tehnică, pedagogică etc. numită „Editu-ra pentru Literatură Universală”, (E.L.U.) vînză ca și nimic din cea ce, clasic sau contemporan, este emi-nent și în literatura noastră de lim-bă romînă. Conștientul critic a acțiunilor ei și numai pe ultimii trei ani și a fost înălțat în legăturile de solidaritate cu neamul lui și privit apoi, atît în țară cît și peste hotare, ca niștag al umanității și purtător al noștrilor ei.

Conceptia nouă despre cultură a lauritorilor orientării socialiste, ducînd la lumea întregă o viziune estetică ro-mânească, a adus în țară, pe de altă parte, tot ce s-a scris atît în creație strîină cît de seamă. Prin traduceri capabile ca însemnătate, multe impecabile și toate la un loc sistematic tri-nitate, spiritul nostru creator și, în ge-neral, publicul a primit înțelul în universalitate. Cu această sarcină, o editură deosebită de alte întreprinderi destinate tipăriturilor originale, științifi-ce, pentru literatură, artistică, muzicală, tehnică, pedagogică etc. numită „Editu-ra pentru Literatură Universală”, (E.L.U.) vînză ca și nimic din cea ce, clasic sau contemporan, este emi-nent și în literatura noastră de lim-bă romînă. Conștientul critic a acțiunilor ei și numai pe ultimii trei ani și a fost înălțat în legăturile de solidaritate cu neamul lui și privit apoi, atît în țară cît și peste hotare, ca niștag al umanității și purtător al noștrilor ei.

Conceptia nouă despre cultură a lauritorilor orientării socialiste, ducînd la lumea întregă o viziune estetică ro-mânească, a adus în țară, pe de altă parte, tot ce s-a scris atît în creație strîină cît de seamă. Prin traduceri capabile ca însemnătate, multe impecabile și toate la un loc sistematic tri-nitate, spiritul nostru creator și, în ge-neral, publicul a primit înțelul în universalitate. Cu această sarcină, o editură deosebită de alte întreprinderi destinate tipăriturilor originale, științifi-ce, pentru literatură, artistică, muzicală, tehnică, pedagogică etc. numită „Editu-ra pentru Literatură Universală”, (E.L.U.) vînză ca și nimic din cea ce, clasic sau contemporan, este emi-nent și în literatura noastră de lim-bă romînă. Conștientul critic a acțiunilor ei și numai pe ultimii trei ani și a fost înălțat în legăturile de solidaritate cu neamul lui și privit apoi, atît în țară cît și peste hotare, ca niștag al umanității și purtător al noștrilor ei.

Conceptia nouă despre cultură a lauritorilor orientării socialiste, ducînd la lumea întregă o viziune estetică ro-mânească, a adus în țară, pe de altă parte, tot ce s-a scris atît în creație strîină cît de seamă. Prin traduceri capabile ca însemnătate, multe impecabile și toate la un loc sistematic tri-nitate, spiritul nostru creator și, în ge-neral, publicul a primit înțelul în universalitate. Cu această sarcină, o editură deosebită de alte întreprinderi destinate tipăriturilor originale, științifi-ce, pentru literatură, artistică, muzicală, tehnică, pedagogică etc. numită „Editu-ra pentru Literatură Universală”, (E.L.U.) vînză ca și nimic din cea ce, clasic sau contemporan, este emi-nent și în literatura noastră de lim-bă romînă. Conștientul critic a acțiunilor ei și numai pe ultimii trei ani și a fost înălțat în legăturile de solidaritate cu neamul lui și privit apoi, atît în țară cît și peste hotare, ca niștag al umanității și purtător al noștrilor ei.

Conceptia nouă despre cultură a lauritorilor orientării socialiste, ducînd la lumea întregă o viziune estetică ro-mânească, a adus în țară, pe de altă parte, tot ce s-a scris atît în creație strîină cît de seamă. Prin traduceri capabile ca însemnătate, multe impecabile și toate la un loc sistematic tri-nitate, spiritul nostru creator și, în ge-neral, publicul a primit înțelul în universalitate. Cu această sarcină, o editură deosebită de alte întreprinderi destinate tipăriturilor originale, științifi-ce, pentru literatură, artistică, muzicală, tehnică, pedagogică etc. numită „Editu-ra pentru Literatură Universală”, (E.L.U.) vînză ca și nimic din cea ce, clasic sau contemporan, este emi-nent și în literatura noastră de lim-bă romînă. Conștientul critic a acțiunilor ei și numai pe ultimii trei ani și a fost înălțat în legăturile de solidaritate cu neamul lui și privit apoi, atît în țară cît și peste hotare, ca niștag al umanității și purtător al noștrilor ei.

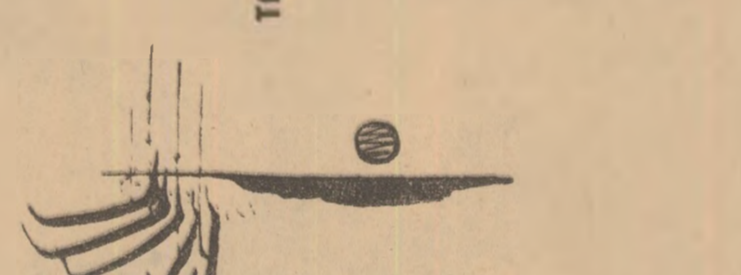
Conceptia nouă despre cultură a lauritorilor orientării socialiste, ducînd la lumea întregă o viziune estetică ro-mânească, a adus în țară, pe de altă parte, tot ce s-a scris atît în creație strîină cît de seamă. Prin traduceri capabile ca însemnătate, multe impecabile și toate la un loc sistematic tri-nitate, spiritul nostru creator și, în ge-neral, publicul a primit înțelul în universalitate. Cu această sarcină, o editură deosebită de alte întreprinderi destinate tipăriturilor originale, științifi-ce, pentru literatură, artistică, muzicală, tehnică, pedagogică etc. numită „Editu-ra pentru Literatură Universală”, (E.L.U.) vînză ca și nimic din cea ce, clasic sau contemporan, este emi-nent și în literatura noastră de lim-bă romînă. Conștientul critic a acțiunilor ei și numai pe ultimii trei ani și a fost înălțat în legăturile de solidaritate cu neamul lui și privit apoi, atît în țară cît și peste hotare, ca niștag al umanității și purtător al noștrilor ei.

Conceptia nouă despre cultură a lauritorilor orientării socialiste, ducînd la lumea întregă o viziune estetică ro-mânească, a adus în țară, pe de altă parte, tot ce s-a scris atît în creație strîină cît de seamă. Prin traduceri capabile ca însemnătate, multe impecabile și toate la un loc sistematic tri-nitate, spiritul nostru creator și, în ge-neral, publicul a primit înțelul în universalitate. Cu această sarcină, o editură deosebită de alte întreprinderi destinate tipăriturilor originale, științifi-ce, pentru literatură, artistică, muzicală, tehnică, pedagogică etc. numită „Editu-ra pentru Literatură Universală”, (E.L.U.) vînză ca și nimic din cea ce, clasic sau contemporan, este emi-nent și în literatura noastră de lim-bă romînă. Conștientul critic a acțiunilor ei și numai pe ultimii trei ani și a fost înălțat în legăturile de solidaritate cu neamul lui și privit apoi, atît în țară cît și peste hotare, ca niștag al umanității și purtător al noștrilor ei.

Conceptia nouă despre cultură a lauritorilor orientării socialiste, ducînd la lumea întregă o viziune estetică ro-mânească, a adus în țară, pe de altă parte, tot ce s-a scris atît în creație strîină cît de seamă. Prin traduceri capabile ca însemnătate, multe impecabile și toate la un loc sistematic tri-nitate, spiritul nostru creator și, în ge-neral, publicul a primit înțelul în universalitate. Cu această sarcină, o editură deosebită de alte întreprinderi destinate tipăriturilor originale, științifi-ce, pentru literatură, artistică, muzicală, tehnică, pedagogică etc. numită „Editu-ra pentru Literatură Universală”, (E.L.U.) vînză ca și nimic din cea ce, clasic sau contemporan, este emi-nent și în literatura noastră de lim-bă romînă. Conștientul critic a acțiunilor ei și numai pe ultimii trei ani și a fost înălțat în legăturile de solidaritate cu neamul lui și privit apoi, atît în țară cît și peste hotare, ca niștag al umanității și purtător al noștrilor ei.

TEODOR BALȘ POARTA SOARELUI

Cadrulul soarelui rămas în munți, din vremurile dace, măsoară timpul, veșnic ceas cu umbra fașilor drept ace

Cetățile-au pierit de mult, s-au sfîrșit milenii ce devoră; în cerul pietrei mai ascult mișcarea timpului în oră. Răzbat-n ea un ev opus și ritmu-alert al vremii noastre de vînturi pămîntene-adus sub dulci alunecări de astre

Destinul nu ni-l mai citim în alba trecere de stele, nici solii în lăncii nu zvrîm; un tîmțor țare din drapele pîrîndu-ne din dînd confur de aur viselor lucide, — imense dripi în azur porfidul astăzi le deschide. Pămînt al patriei, străbun, cetatea mea de scaun Dacă, luminii i-am tăiat un drum prin Poarta Soarelui să treacă deschisă-n august de popor aici, între-Apuseni și mare unde al clipei viitor din mina omului răsare.

TITA CHIPER

Știrea mi-a dat-o un confrate, gazetar la Intezie.

— La demonstrație va fi și o coloană a oame-nilor de 20 de ani.

Ideea mi place, dar mă și înlimdează intruciva: nu știu dacă voi recunoaște pe cineva în coloană; nu știu cum mă voi apropia de acești tineri, nu știu cine sînt ei, unde lucrează...

...Îi ajung din urmă. Toți merg drept, pașii au greutate călcînd pavajul, deliează apropiat, cot la cot. Au cele arse de snare, minile bronzate.

Orașul de pe malurile Dunării fusese bombardat și ars. În primii ani după război prăsil se reconstruc-tia Tîrnăcoapele mușcuan din ruine praf se ridică în trî

FLORIADA PUBLICULUI NOSTRU

RADU BELIGAN

Artist al Popoului
Președintele Consiliului Teatrelor
din C.S.C.A.

Nu e nici un secret de secol de când teatrul era frecventat de un public care venea în sălile de spectacol ca într-un locaș munden unde se încheia un armistițiu de câteva ore cu problemele grave — într-un fel de recreație între două treburi serioase. După ce acest public își mînguia prestațiile intelectuale, el părăsea sala pentru a reintra în circuitul existenței de fiecare zi, uitînd, pe loc, emoția pe care eventual o resimțise un moment. Căci pentru burghezie teatrul reprezenta o activitate în marginea vieții, un divertisment fără conștiință și altă tot. În mentalitatea acestui public spectacolul nu era mai mult decît o soluție confortabilă și fără pericole de a lăcrăma în fața dramelor sau de a batjocori nepedepsit oamenii tîrșii în diverse fantezii comice din pricina candoșii și bunici lor credințe. Că pentru burghezie teatrul a constituit mai ales un fel de excitant umoristic, sediu amuzamentului fără griji, e un fapt bine știut. Aici se venea pentru a se rîde de soțul „tradus”, de

întîlnul sentimental, de țărănul prostițac, de savantul naiv, aici se venea pentru a se gusta comedia facilă, sau farsa grosolană, aici se venea mai ales pentru a nu se lăsa nimio în serios. Eliberarea țării noastre de sub jugul fascist, înălțarea de la putere a burgheziei, constrîmarea socialismului, au determinat, odată cu prăbușirea unui vechi sistem social, prăbușirea unui vechi sistem de a înțelege teatrul. Repertoriu, stil de interpretare, ambianță scenografică — totul a fost renovat, pentru ca teatrul să devină câminul unor dezahțori cu privire la destulul omului și la roșul său în cadrul societății socialiste, pentru ca teatrul să devină terenul unde se înfruntă pulsăția vie a vieții cu inerția, inteligența cu prejudecata, generozitatea cu egoismul într-o luptă al cărei sens să limpezescă și să înarmeze conștiințele. Iar acest proces, plin de cele mai fertile consecințe, a avut loc sub impulsul noului public. Contingente întregi de spectatori, dornici să canete

o reprezentare mai largă a luptei pe care o poartă, auzi să-și lărgească orizontul intelectual, au redat scenei funcția ei majoră: teatrul a devenit o sursă de energie spirituală și morală, un instrument de îmbogățire a conștiinței revoluționare. Noul public, pentru care arta înseamnă viață gîndită ca adevăr și ideal, pentru care arta înseamnă un răspuns la întrebări esențiale și un act de participare la un prezent de frămîntări și lupte, a împins teatrul în centrul interesului public și i-a insuflat o vitalitate deosebită.

Înlocuirea vechinului și blazatului public cu mase largi de tineri spectatori, trecuți prin experiențe grave, decisive ale existenței, conduși de dorința de a înțelege sensul adevărat al unei reprezentări și avînd un același program social, moral și estetic, a avut urmări ferice pe care noi actorii le-am constatat ceș dîntii. În adevăr, prezența acestui nou public ce vede în teatru sursa unor emoții de neînlocuit, a unei privilegiate forme de cunoaștere și a unui îmbold la acțiune a contribuit hotărîtor nu nu

mai la renovarea repertoriului, dar și a stilului de joc. Căci spectatori așteptă unii prin aceeași reprezentare a vieții, cimentăți prin aceeași amintiri, solidari prin aceeași aspirații și cu care putem comunica direct și fără greutate, au determinat o limpezire a stilului nostru de interpretare, o rafinare a mijloacelor de expresie actoricească. Ei constituie într-un spectacol un excelent partener care ne dă din stal o replică inspirată și promptă, înlesnind misiunea noastră. Valul lor de receptivitate, capacitatea lor de a se emoționa în fața frumousului ne întîmpină de cum cortina se ridică și ne dau sentimentul că dăruirea noastră e un fragment dintr-o operă generală de muncă și de creație.

În acești douăzeci de ani, pe nesimțite, între sală și scenă, s-a stabilit un pact: fiecare contează pe celălalt, fiecare are încredere în celălalt și această alianță se consolidează pe zi ce trece. Noi nu mai avem simțămîntul de a fi singuri, neînțeleși și refuzați. Interpret și public sîntem tot mai mult unul săltori; de celălalt într-un act de credință, care ne înalță pînă la culmile unui adevăr și ne poartă pînă în primele linii ale unei acțiuni de luptă. A avut urmări ferice pe care noi actorii le-am constatat ceș dîntii. În adevăr, prezența acestui nou public ce vede în teatru sursa unor emoții de neînlocuit, a unei privilegiate forme de cunoaștere și a unui îmbold la acțiune a contribuit hotărîtor nu nu

la teatru și care prin simpla lor prezență, prin tăcerea lor înfiorată, prin atenția cu care privesc spre scenă, reclamă ca faptul nostru de artă să aibă înțelesul unei acțiuni de solidaritate umană.

Realitatea este că niciodată în istoria teatrului nostru n-a existat o fuziune mai deplină între actor și public decît astăzi, realitatea este că forța de atracție a scenei a crescut nemăsurat de mult și că dramaturgii, regizorii, actorii resimt cum nu se poate mai rodnic și mai stimulator prezența în săli a acestui public cu neînămuite resurse de înțelegere și de poezie.

Îată de ce noi considerăm că nu printr-un simplu accident, într-un moment în care în unele țări occidentale se vorbește frecvent de o criză a publicului, teatrul nostru cunoaște o eflorescență unanim apreciată. De altfel simptomatice pentru acest avînt faptul că se înregistrează o tot mai mare afuență de spectatori. O statistică sumară e în măsură să o dovedească. În 1950 numărul spectatorilor la teatrele dramatice a fost de 2.838.659; în 1956 el a sosit la 3.815.389; iar în 1962 el a atins cifra de 5.080.533. Acestui public înzestrat și plin de elan, crescut de partidul nostru și căruia teatrul îi datorează tot ceea ce a realizat mai durabil în acești douăzeci de ani, trebuie să-i aducem astăzi un elogiu, mîrturisindu-i o sinceră recunoștință.

MOBILITATE

MIHNEA GHEORGHIU

Președintele Consiliului Cinematografic
din C.S.C.A.

Artă a unui univers în mișcare, cinematografia posedă, față de artele surori, diferența specifică a mobilității. Sensul acestei calități se aprofundează în trei direcții: artistică, tehnică și economică.

Întîl, fiindcă formele ei de expresie și dramaturgia cinematografică evoluează cu repeziune în conformitate cu dezvoltarea conștiinței sociale și estetice a publicului și bineînțeles a creatorilor.

Al doilea, ca artă de înaltă tehnicitate, cinematografia se exprimă cu atât mai cuprinzător, cu cît materialul tehnic prin care se elaborează este mai perfecționat.

În sfîrșit, industria filmului reprezintă azi în lume o putere economică ce nu poate fi trecută cu vederea și a cărei balanță comercială respinge în primul rînd inerția.

România antebelică nu a reușit să-și creeze o industrie națională organizată a filmului și nici să patroneze ori să protejeze suficient încercările bine intenționate ale începătorilor. De aceea, la noi, se poate spune că totul a reponit „de la forța solului” și s-a avîntat furtunos în anii puterii populare. De ajuns e mîrturia unei singure cifre, cifra unu: un film artistic de lung metraj, în 1949. De înnuțit cu 15 ani, fac 15 filme artistice anual în 1964; cu certitudinea că progresia continuă. Să punem punct comparațiilor.

Anul acesta, primul Festival al filmului românesc de la Mamaia a constituit o expresivă trecere în revistă a valorilor artistice și a potențialului tehnic de care dispune producția cinematografică națională, prin cele trei studouri ale sale. Această frumoasă și reușită manifestare artistică reprezintă una din formele prin care cîneștii romîni în anul sărbătoros al celei de a XX-a aniversări a Eliberării patriei se străduiesc să mulțumească popoului muncitor, conducerii de stat și de partid pentru condițiile create artei și culturii romînești în anii puterii populare.

În progresul necontentit al Romîniei socialiste, ultimii ani au adus producții naționale de filme și întregii mișcări artistice din cinematografie dovezile concrete ale progresului continuu. Se fac remarcate tot mai multe talente în arta cinematografică (regizori, operatori, actori de film, scenografi, compozitori, un număr impresionant de scenariști), filmul românesc a obținut o serie de succese internaționale.

Niciodată, ca acum, nu s-a desfășurat în aria noastră de muncă, o activitate atît de vie și de complexă și niciodată ca acum milioane de spectatori n-au așteptat cu atîta atenție și îndreptățită mîndrie noile filme romînești: *Șoseaua Nordului*, *Pădurea spinuraților*, *Neamul Șoimăreștilor*, *Cartierul Veseliei*, *Titanic Vals*, *Sărutul și numeroase altele pe care nu le mai enumer, plus cîteva zeci de scurt-metraje noi și interesante.*

Cu sprijinul direct al conducerii de partid, pe porțile studiourilor noastre au intrat primele transporturi de utilaj ultramodern din seria celor care vor ridica și mai mult nivelul tehnic al muncii din cinematografie. Grupele de creație și-au repartizat titlurile noului plan de lucru, iar varietatea acestora, corespunderă diversității stilistice a creatorilor, concură tot mai pronunțat spre definirea profilului propriu al filmului românesc în lume și ne pregătim, în continuare, pentru noi confruntări cu cele mai bune producții din alte țări. Lucrează din plin: Liviu Ciulei, Popescu Gopo, Mircea Drăgan, Lucian Bratu, Iulian Mihu, Manole Marcus, Paul Călinescu; lucrează Ștefan Ciubotărașu, Lica Gheorghiu, Iurie Darie, Emanoil Petruț, Gheorghe Dinică, V. Rebergiu; lucrează: Gologan, Aurel Samson, Grigore Ionescu, Costache Ciobotaru; lucrează: Titus Popovici, Eugen Barbu, Dumitru Radu Popescu, Petre Sălcudeanu. Se pregătesc de filmare: Mircea Mureșanu, Gh. Vitaniș, Geo Saizescu, Elena Bostan, (unii chiar au început filmările). În interior, pe toate platourile, ajunse neîncredute, în exterior, în toate regiunile țării. Se lucrează simultan și ca niciodată, la oopsprezece filme artistice de lung metraj. Muncesc toți lucrătorii din cinematografie dornici să-și aducă o contribuție cît mai substanțială la opera nobilă de educare a conștiinței socialiste cu mijloacele specifice celei de a șaptea arte.

Darie, Emanoil Petruț, Gheorghe Dinică, V. Rebergiu; lucrează: Gologan, Aurel Samson, Grigore Ionescu, Costache Ciobotaru; lucrează: Titus Popovici, Eugen Barbu, Dumitru Radu Popescu, Petre Sălcudeanu. Se pregătesc de filmare: Mircea Mureșanu, Gh. Vitaniș, Geo Saizescu, Elena Bostan, (unii chiar au început filmările). În interior, pe toate platourile, ajunse neîncredute, în exterior, în toate regiunile țării. Se lucrează simultan și ca niciodată, la oopsprezece filme artistice de lung metraj. Muncesc toți lucrătorii din cinematografie dornici să-și aducă o contribuție cît mai substanțială la opera nobilă de educare a conștiinței socialiste cu mijloacele specifice celei de a șaptea arte.

CHIPURI NOI

(U r t m a r e d i n p a g i n a 3)

mai frumos peisaj al orașului, unde pictori și sculptori de toate generațiile, trăind în bună vecinătate, desăvîrșesc în liniște idealul lor de artă. Mi-a fost înlesnită o vizită la fabrica de încălțăminte, unde am văzut cum se pot face într-o zi 12.000 de perechi de pantofi și sandale, cu mișcări simple, disciplinate, în ateliere care par farmacii. Acum, de cîte ori trec prin fața magazinelor de încălțăminte, cunosc pantofii din Cluj, și, privindu-i, văd miștile muncitorilor și ale mîncătoarelor, le văd chipurile de neuit.

La Sibiu, un tovarăș de la atelierele C.F.R. din Cluj, ajuns directorul combinatului metalurgic din acest oraș, Ion Metiu, mi-a spus: „Vină să vezi ce n-ai văzut!” și o jumătate de zi nu ne-a fost de ajuns. Am trecut dintr-o secție în alta, am vorbit cu muncitorii, curciorii în sînerita care care răspund. Sînt mulți tineri, mi-e de tineri căroră li s-a dat o pregătire temeinică și teoretică de înalt nivel. I-am privit lucrînd, cu emoție mare, apoi înspre seară i-am văzut în oraș. Mulți tineri, copleșitor de mulți la Sibiu ca și la Cluj sau la Timișoara, la Arad, la Brașov, în toate orașele prin care-am trecut, la anumite ore, inundă străzile, restaurantele, grădinițele publice, sălile de spectacol. E un flux și un reflux continuu, în care simți pulsînd forța socială a noilor generații. La atelierele căilor ferate din Cluj, ca și la fabrica de pantofi, la Steagul roșu din Brașov, la Arad, la Timișoara, la Ig. Mureș, pretutîndeni pe unde-am fost, am simțit această forță tină, a cărei flacără vitală dă culoare și frează existenței.

În alți ani am fost la Hunedoara, cetatea oclului, la Baia Mare, la Abrud, în centrele miniere, am făcut popasuri lungi prin gospodăriile de stat și prin cele colective, singur sau cu alți sculptori și pictori și ne-am întors de fiecare dată nu numai cu o mapă de schițe și desene, ci mai ales cu sufletul împrăpat și cu conștiința limpede că viața se desfășoară acolo într-un ritm de înnoire substanțială.

Satele, uitate în sărăcia și nevoile lor altădată, astăzi sînt așezări în plină înnoire. Școli de curînd clădite, cămine culturale, spitale, mijloace de iluminare și încălzire moderne, mijloace tehnice avansate pentru lucrările agricole, în toate se simt pașii socialismului constructiv.

Nu poți trece pe lîngă toate acestea fără să ți se umple inima de bucurie și să nu dorești a da expresie sentimentelor cu care te întorci în atelier.

Căutăm cu toții, sculptorii, pictorii și graficienii forma artistică în care să pulzeze freazămîntul vieții noi, sinteza umană, expresivă, a realizărilor celor 20 de ani, în care P.M.R., conducătorii săi, iubii și stîmăți de întregul popor, au deschis drumul țării, drumul mare spre viitor al patriei noastre.

Atîta cît am izbutit să facem, cît s-a putut vedea în expozițiile de stat sau în cele personale, munca acestor ani încheie în ea talentul, dragostea și atașamentul artiștilor față de oamenii muncii.

Chipul minerilor, al oclărilor, al constructorilor de orașe, al lucrătorilor pămîntului nostru mînos, chipul tututor a dat artei romînești: o nouă înfățișare. Din faptele lor, artiștii au proiectat vizionari de artă îndrăznețe, să fie mîrturie peste timpuri. Mărturie și laudă pentru aceia care au știut să înlăture pentru todeauna prăpastia dintre artist și popor, punînd bare atît de firești, atît de largi, muncii creatoare.

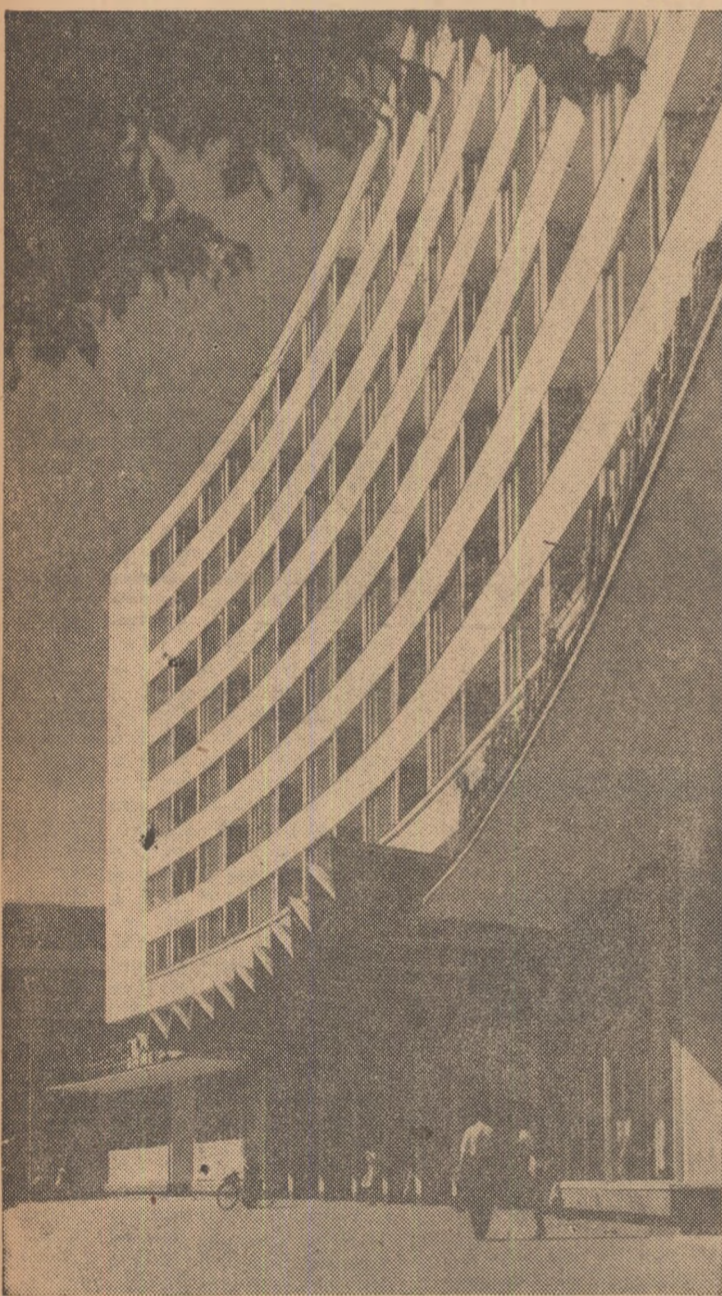
Alături de scriitori ca și de toți ceilalți creatori din țara noastră, artiștii plastici, urmînd înțeleptele îndrumări ale partidului, au lărgit orizontul culturii, creînd opere de mare respirație estetică. Oriunde au ajuns pe întinsul patriei, prin instituții și muzee, cele mai multe construite în anii puterii populare, întîlnesc opere care oglîndesc frumusețea acestor ani. Fresce, mozaicuri, statui, toate sînt un elogiu adus muncii și muncitorilor, popoului nostru, în elanul său impetuos pentru desăvîrșirea construirii socialismului.

Iar marelă realizări cu care oamenii muncii pun temelii puternice viitorului comunist se vor oglîndi tot mai frumos în creația artiștilor și vor lărgi profilul culturii noastre, făcînd-o să semene într-un totu vredniciei cu care tot sufletul românesc, strîns unit în jurul Comitetului Central al P.M.R. în frunte cu tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej, pășește spre noi și mari realizări.

Ion VLASIU

Blac în piața Mihai Viteazul din Cluj

Fotografia: OIȚĂ FLORENTIN

Acad. prof. DUILIU MARCU

IMPLINIRI

Singurul meu regret, astăzi, este că nu pot face parte decît sufleteste din actuala generație, pentru a putea lucra alături de ea pe unul din imensele șantiere ale patriei. Și doresc să explic acest lucru: lucrez ca arhitect de mai mult de o jumătate de veac și mi-am început munca luîndu-mi și respectîndu-mi măsura mea, cu și popoul în albastru căruia este pusă. Cei tineri nu pot înțelege, poate, acest fapt deosebit al nostru, al tădății nu toțdeauna împliniri. Solicitățile erau destul de restrînsă și se puteau număra pe degete. Astăzi solicitările capătă proporție de masă. În acești douăzeci de ani, soarta arhitectului s-a schimbat. Răspunderea sa a crescut. Pe lîngă țara sa a apărut noi orose, noi industrii, hidrocentrale, teatre. Fiecare din ele conține o parte din viața și munca arhitectului nostru. De la orela de studii în bibliotecă, la orela și zilele de muncă la planșă, pînă la urmărirea lucrărilor concrete a proiectului, arhitectul este continuu prezent. S-ar părea că o dată cu terminarea construcției el și-a încheiat misiunea. Nu. Rodul glădiei și muncii lui nu rămîne părăsit, ci asemenea unui copil, e urmat și după ce s-a-ur părăsit să-și asume, devenind un element cu funcție socială. Pe arhitectul conștiința și obligația să observe în continuare. Dezvoltarea arhitecturii romînești, dezvoltare pe care o trăim de douăzeci de ani sub aspectul și caracteristicile de evoluție furtunoasă culturală și colectivă se alină în stîmă de fapt. Grație spănzurii că Venus a ieșit din spuma mării. Venus a Mării Negre, litoralul românesc, astăzi vizitat de numeroși studenți, s-a născut din munca și glădiea arhitectului român, într-un suprem efort material și intelectual al popoului muncitor. Viteazii țării. Grație spănzurii că Venus a ieșit din spuma mării. Venus a Mării Negre, litoralul românesc, astăzi vizitat de numeroși studenți, s-a născut din munca și glădiea arhitectului român, într-un suprem efort material și intelectual al popoului muncitor. Viteazii țării. Grație spănzurii că Venus a ieșit din spuma mării. Venus a Mării Negre, litoralul românesc, astăzi vizitat de numeroși studenți, s-a născut din munca și glădiea arhitectului român, într-un suprem efort material și intelectual al popoului muncitor. Viteazii țării.

Tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej al cărui nume rămîne strîns legat de tot ce s-a făcut în arhitectura romînească în acești ani de neîncredute avînt, după ce arăta că: „Arhitectii noștri cu obținut rezultatele frumoase, care nu o dată au fost relevate de conducerea noastră de partid și de cei cu care se bucură de apreciere și în străinătate”, spunea: „Totodată, arhitectura noastră trebuie să poarte o amprentă proprie și, în această privință, frumusețea tradiției artei arhitecturii romînești pot constitui o sursă bogată de inspirație. Desigur, în nici un caz nu trebuie adăptă ca sărăcuțică față de a se împina o mai mare varietate ansamblurilor noastre arhitectonice să ducă la calitatea înaltă, la exagerări de ornamente, la soluții împotrivi cerințelor funcționale sau nepotrivite pentru materialele de construcții moderne ce se utilizează pe o scară tot mai înaltă”.

Îată un program de lucru îndrăzneț și luminos, pe care trebuie să ne străduim să-l traducem în viață cît mai curînd. Campania de construcții care se desfășoară astăzi în țara noastră creează posibilitatea de a pune în valoare, în mod armonios, monumentale, odinoară esthetice de un cadru necesar și necesar. Opera de arhitectură are în primul rînd un scop util, și el se realizează prin forme arhitectonice adaptate omului și nevoilor sale materiale și spirituale. Ansamblurile arhitectonice vizează pe care săi avem posibilitatea să le realizăm pe care să clarăm judecarea raportului material arhitectonice, armonizarea obiectului cu ambianța și cu compoziția echilibrată. Teia noastră este să ne perfecționăm continuu în profesia noastră, să conștinăm mai mult și mai bine, astfel încît ca să ne vor urma să ne cunoască, să înțeleagă și să ne prețuiască truda, dobîndind totodată sentimentul epocii de împlinire istorică a năzuințelor popoului totdă.

BORIS CARAGEA

Artist al Popoului
Președintele Consiliului Artelor Plastice din C.S.C.A.

AVÎNT CREATOR

Simțul plastic este reprezentativ pentru geniul popoului nostru. Din cele mai vechi timpuri, artele plastice s-au manifestat cu strălucire și sensibilitate, oglîndind dragostea de viață și simțul frumousului înnăscut al romînilor.

A vorbi despre dezvoltarea artelor plastice în țara noastră în ultimii douăzeci de ani este și foarte simplu și foarte greu totodată. Înseamnă a vorbi despre viața nouă, fiindcă creația noastră a avut la bază legătura profundă cu poporul. Conștient de nobila misiune pe care trebuie să o îndeplinească și urmînd cele mai bune tradiții din trecut, conjugîndu-le cu un spirit inovator, revoluționar, artistul plastic a căutat să exprime în lucrările lui Omul, idealurile, năzuințele lui de astăzi, frumusețea sa spirituală. În epoca înfloritoare de construire a socialismului, partidul și guvernul au creat la noi condiții pentru zămislirea unei creații generoase, umane, profund legate de destinele popoului. De la cei care pășesc în primii ani de studii, pînă la maistrii încercați ai artelor, cunoscuți și stimați de către publicul larg, toți se bucură de condiții de creație admirabile, neînămuite în trecut. În acești ani opera de artă plastică s-a întîlnit cu publicul său, cu marelui public căruia îi este destinată, căruia e chemat să-i vorbească, să-i exprime universul spiritual. Întîlnirile sînt nu numai în sălile tradiționale ale expozițiilor anuale, regionale și personale, ci și în expozițiile de pictură, grafică, sculptură deschise astăzi în uzine, în fabrici sau nu de puține ori în căminele culturale ale gospodăriilor agricole colective. Așa este și firesc. Chipurile vizitatorilor se identifică cu bucurie în operele expuse și sufletele se regăsec cu legitîmă mîndrie în patosul creator al muncii și al frumuseții acestor ani. Adesea se nasc discuții vii între vizitatori și artiștii plastici, discuții deosebit de interesante pentru evoluția noastră. Artistul celătean a devenit o realitate. Cu uneltele sale, șevaletul, carnetul de schițe, el este o figură familiară a marilor hale, a uzinelor, șantierelor, ogoarelor țării. Această viață clocoțitoare îl inspiră în creația cotidiană alături de cea a întregului popor, care înalță societatea nouă socialistă. Vor rămîne un îndreptar pentru fiecare din noi cuvintele tovarășului Gheorghe Gheorghiu-Dej la Conferința organizației de partid a orașului București cînd a spus: „Să aruncăm o privire în jurul nostru. De-a lungul și de-a laltul țării se înalță adevărate păduri de schele, se ridică adevărate cetăți moderne ale metalurgiei, chimiei, energeticei. Întreaga țară este un imens și mare șantier. Este într-adevăr o cinste și o bucurie pentru fiecare om de cul-

Cadru din filmul „Lupeni 29”

tură de a se și participant al operii creatoare înfăptuită cu atîta abnegație de muncitori, de țărani, de întregul popor muncitor al minunatei noastre patrii”.

Astăzi posibilitățile de valorificare ale creației plastice sînt multilaterale și incomparabile cu cele din trecut, noua organizare urbanistică a țării, litoralul, litoralul, Galații, casele de cultură, instituțiile publice, căminele culturale, locurile de recreere, noile apartamente,

BORIS CARAGEA
„Pescar”

Literatura română în atenția lumii

AL. GİRNEAȚĂ

MIHAI BENIUC: Viața din viață, Ed. Rappoport Europei, Roma.

G. CALINESCU: Enigma Otiliei, Praga

ZAHARIA STANCU: Jocul cu moartea, Editions Albin Michel, Paris

EUGEN IEBELEANU: Sursoul Hiroshimei, Aufbau Verlag Berlin

Eliberarea țării, revoluția socialistă, mișcarea de renaștere a culturii românești au adus țării un bine-mărit prestigiu pe plan internațional, au dat literaturii noastre o nouă strălucire. Prefațiile prin care a trecut România, succesele economice și politice au atrănit interesul pentru operele scriitorilor noștri. Nu exagerăm cu nimic dacă afirmăm că literatura noastră ajunge să fie citită din ce în ce mai cunoscută pe toate continentele și ea se impune atenției și interesului unui public din ce în ce mai larg. Povestirile de război ale lui M. Sadoveanu au apărut în S.U.A., Caragiale a fost editat în chinon, japoneză și urdu; o antologie de proză românească a văzut lumina tiparului în Rio de Janeiro, alte pe continentele africane la Cairo. În Europa aproape că nu este o țară în care să nu se fi tălmăcit o carte românească sau să nu fi apărut o carte despre România.

Constatarea un pic de mândrie faptă că Eminescu s-a tipărit în 18 limbi, că I. L. Caragiale a fost tradus și lucrat în 30 de țări, că proza sudoveniană a apărut până acum în peste douăzeci de țări și că Colțea a cunoscut 24 de versiuni. Literatura contemporană se bucură și ea de o deosebită apreciere. Versurile lui Tudor Arghezi au fost înmănușate în toată Uniunea Sovietică, Franța, R.S. Cehoslovacă, R.P. Ungaria, Argentina, iar acum poezii salvatore Quasimodo încrezător la versurile italiene și înțelept argeșean. Poemul lui Mihai Beniuc s-a tipărit în Italia, Franța, Cehoslovacă, Uniunea Sovietică, proza lui Zaharia Stancu (Desculți, Dulăi, Jocul cu moartea) a cunoscut numeroase tălmăciți, fiind apreciată la India ca și în Suedia. Romanele lui Liviu Rebreanu, Cezar Petrescu, George Călinescu, Marin Preda, Titus Popovici, Eugen Barbu, versurile lui Eugen Iebeleanu, ale Marii Banuș, piesele lui Mihail Sebastian, Tudor Mașalescu, Horia Lovinescu, Al. Mirodan, Aurel Baranga sînt traduse în numeroase țări și lucrate pe scenele străine. Enumerarea aceasta este sumară și are doar un caracter de exemplificare, tabloul realității literaturii române pe toate hotarele fiind mult mai vast. Îi vom înregistra unele amănunțit și în alte antologii de versuri, proză și dramaturgie. Printre cele mai cunoscute, merită să fie amintite Nouvelles roumaines, apărută în editura pariziană Seghers, antologia de poezie românească tălmăcită în Italia de Mario de Micheli și Dragoș Vrăncău și antologia de teatru românească tradusă de Giuseppe Petronio, o antologie de poezie în grecește alcătuită de Ioana Eliass și alta de proză, amănunțit apărută în Atena, o antologie de proză publicată la Rio de Janeiro, una de proză și alta de poezie, editate la Moscova, o antologie din lirica românească tipărită la Budapesta și una a novelor românești în arabă publicată la Cairo. Se află în pregătire o antologie de proză în limba flamandă tradusă de Karel Jonckheere. Numeroase reviste au închinat numere speciale literaturii românești, printre care L'Europe, Le journal des poètes etc.

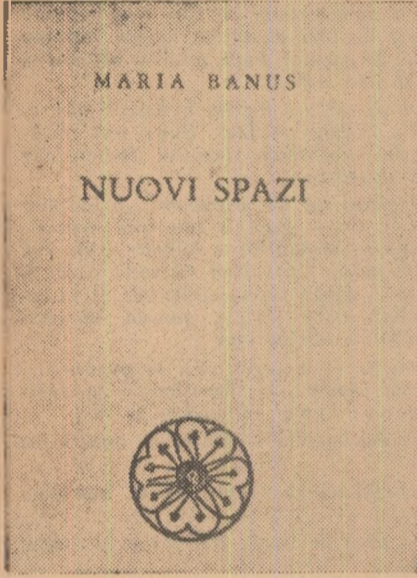
Poezii și prozatori de prestigiu au semnat de-a lungul ultimilor ani tălmăcirii din literatura română: Salvatore Quasimodo, Filippo Reaccoco, Mario de Micheli în Italia; Luc-Roland Mercet, Guillaume Claude Sarrat, Alain Guillermou în Franța; Ana Amoslov, L. Martov în Uniunea Sovietică; Ioana Eliass și Rita Buni Papa în Grecia; Elisabeta Baglana, N. Zidarov în Bulgaria; Antonia Sluski și Kazimira Inacovicanska în Polonia; Karel Jonckheere în Belgia; Rafael Alberti, Maria Teresa Leão, Miguel Angel Asturias în Argentina; Vebbi Bela în Albania; Georg Maurer, Hans Kahleu în R.D.G. și așa mai departe.

În ultimii douăzeci de ani, numeroși scriitori și publiciști străini din cele mai diverse țări ale lumii, au luat naștere și în țara noastră. Fără să înțelegem literatura românească, realitățile țării, frumusețea muzicii și dansurilor populare, talentul, originalitatea și hărnicia oamenilor i-au impresionat profund determinându-i să vorbească despre ele în patria lor. După cite știm, au apărut până acum peste 300 de poezii care cită România socialistă. Poezii de mare valoare au închinat cîntăci întragi sau poezii în limbă populară română. Salvatore Quasimodo, Rafael Alberti, Pablo Neruda, St. Ghibaciov, Ioana Eliass, Victor Bokov, Rita Buni Papa, Nikos Pappas, Hans Kahleu, Miguel Angel Asturias, F. Călinescu, Karel Jonckheere (poetul flamand care sub tipar o plăcintă cuprinzând 41 poezii dedicate României), Charles Moisse, Lars Englund, ca să nu uităm de cei care dintr-o parte dintr-o țară îndrăgostii de oamenii și meșteșugurile noastre, au publicat versuri despre frumusețea țării, despre trecutul eroic și prezentul entuziast pe care-l făuresc construcții socialiste.

S-ar putea spune încă multe lucruri despre interesul străinilor de literatura română și de realitățile românești printre oamenii de literă și în rândul cititorilor străini. Ne vom mărgini să mai amintim doar că în ultimii ani au apărut sau sînt în curs de pregătire volume de referență sau de însemnări despre România. Volume ca România semnat de publicista engleză Mary Macintosh, în pragul României de Rafael Alberti și Maria Teresa Leão — în curs de apariție, România a scriitorului grec Kostas Bircos, Arabescurile românești care aparțin scriitorului Milan Boksi sînt numai o parte din aceste mărunți.

Reproducem câteva din copertile unor tălmăciți apărute în diverse țări ale lumii.

MARIA BANUȘ: Spații noi, Ed. Scheiwiller, Milano

MARIN PREDĂ: Morometzii, Ed. Slovensky Spisovatel, Bratislava

TITUS POPOVICI: Străluce, Ed. Ekdosels, Atena

EUGEN BARBU: Șoseaua Nordului, Ed. pentru literatura străină, Moscova

V. EM. GALAN: Nuvele, Ed. Europa, Budapesta

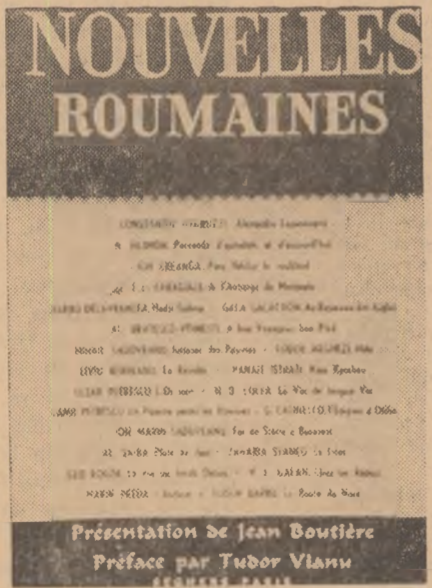

TUDOR ARGHEZI: Ed. Pierre Seghers, Paris

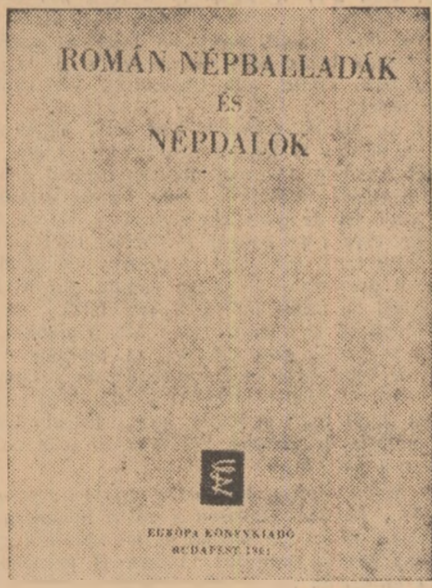
MIHAIL SADOVEANU: Povestiri de seară, Twayne Publishers, New-York

Meridiane

Nuvele românești, Editions Seghers, Paris

Doine și balade românești, Ed. Europa, Budapesta

Antologia prozel românești, Atena

„Zilele culturii românești” în Uniunea Sovietică

O delegație de scriitori alcătuită din Eugen Barbu, Dan Deșiu, Aurel Mihale, Tiberiu Utan a plecat în Uniunea Sovietică pentru a participa la „Zilele culturii românești” organizate în cinstea celei de a 20-a aniversării a eliberării patriei noastre. În cadrul acestor manifestări va avea loc, la Moscova, o expoziție de carte românească.

Cu același prilej a plecat și o delegație de cinești condusă de Francisc Munteanu pentru a lua parte la „Zilele filmului românesc”.

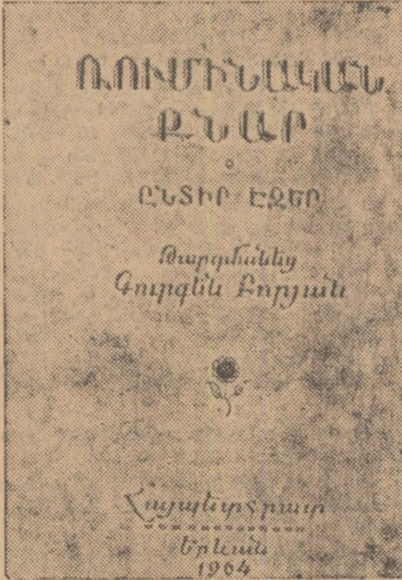
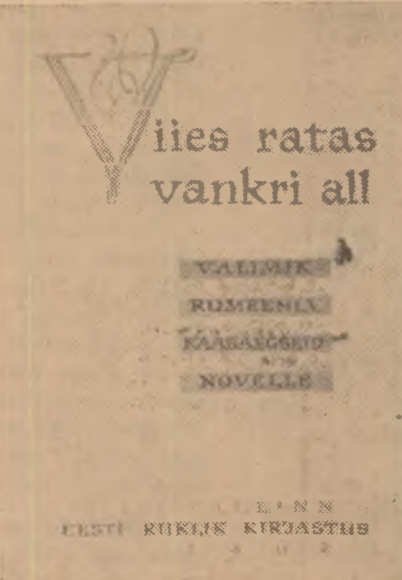
Ansamblul „Perinița”, format din 80 de persoane și condus de Ionel Budișteanu, artist al poporului, va întreprinde în „Zilele culturii românești” un tur-nu în U.R.S.S.

Antologia novelor românești, Esti — Rikik Kirjastus, Tallin

Liră românească, Ed. de stat a R.S.S. Armene, Erevan, Moscova

Antologia novelor românești, Editura Căminășoara Brasileira S.A., Rio de Janeiro

Antologia novelor românești, Cairo, 1964

Comitetul de redacție
Teodor Bals; Ov. S. Crahmăniceanu (redactor șef adjunct); S. Damian; Ștefan Gheorghiu (redactor șef adjunct); Eugen Simion; Tiberiu Utan (redactor șef); Haralamb Zincă (secretar general de redacție).